

Botanikos sodas

VU BOTANIKOS SODAS KAIRĖNUOSE. AKIMIRKŲ ISTORIJOS.

III DALIS: 1995-2004 METAI

S. ŽILINSKAITĖ

2024

1995: VALIO! NUOTRAUKOS DAR IŠ FOTO JUOSTELIŲ, BET JAU NUŠVITUSIOS SPALVOMIS.

Kovo 1 d. VU BS vyks seminaras: Nauji augalai, naujos galimybės bei senos problemos
želdinime“.
Birželio 16 d. BS lanlėsi Šiaurės šalių genų banko delegacija.
BS darbuotojų išvyka į Vokietiją, Frankfurtą prie Maino 1995.10. 16-22.

1995-03-01.
PIRMASIS SEMINARAS.

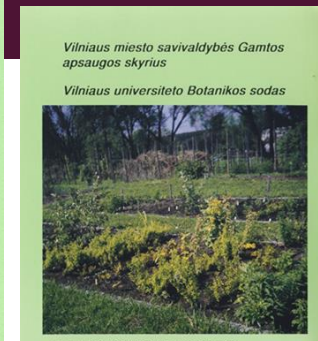

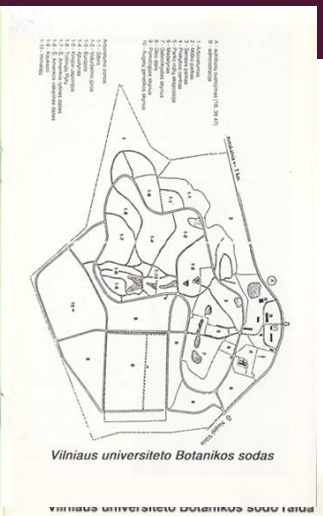

PIRMASIS LEIDINYS APIE VU BOTANIKOS SODĄ

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Vilniaus universiteto Botanikos sodo raida

Vilniaus universiteto Botanikos sodą 1781 m. įkūrė botanikas prof. Ž.E.Žiliberas (1741-1814). Šis sodas Pilies gatvėje Nr.22 užėmė 300 m^2 plotą, kolekcijose augo per 2000 augalų rūšių. 1784 m. Gamtos mokslų katedrai pradėjo vadovauti žymus gamtininkas G.A.Forsteris (1754-1795). Jo rūpesčiu botanikos sodui buvo nupirktas kitas žemės sklypas Sereikiškėse (dabar Sereikiškių parkas). Sodo perkėlimas prasidėjo tik po 12 metų. Darbams vadovavo prof. S.B.Jundzilas (1761-1847). Buvo išleistas pirmasis sėklų katalogas, kuriame nurodyti 1049 augalų pavadinimai. Sumaniai tvarkomas sodas klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų. 1824 m. kolekcijose jau buvo 6565 augalų rūšys. 1832 m. uždarius universitetą introdukuotoji augalija pradėjo nykti, botanikos sodas virto parku. Atkūrus universitetą, 1920 m. botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, Neries upės slėnyje. 1926-1930 m. pastatytos oranžerijos tropinių ir subtropinių augalų kolekcijoms eksponuoti. Daug žalos padaryta karo (1941-1944) laikotarpiu ir potvynių metu. Dabar čia yra Augalų sistematikos ir geografijos skyrius.

1974.05.14 botanikos sodui paskirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietoveje su sena dvarviete ir parku. Tai jau ketvirta botanikos sodo vieta. Pirmieji medeliai pasodinti 1975 m. rudenį. 1979 m. miškininkai Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejaus proga arboretume pasodino 400 ąžuoliukų. Botanikos sodo projektą parengė Paminklų restauravimo projektavimo institutas (vyriausioji projekto architektė D.Juchnevičiūtė). Imtasi senųjų tvenkinių rekonstrukcijos, naujųjų tvenkinių įrengimo, kelių tiesimo, gyventojų iškelimo, pastatų remonto ir ketokios veiklos. Plečiant ir turtinant augalų kolekcijas, įrengiant laboratorijas, remontuojant pastatus ir tvarkant teritoriją daug padaryta 1991-94 m., tačiau darbai dar nebaigti.

Šiuo metu botanikos sode Kairėnuose yra 4 skyriai ir laboratorija. Leidžiamas sėklų katalogas "Index Seminum" ir keičiamasi sėklomis su 150 botanikos sodų.

Botanikos sodas yra VU Gamtos mokslų fakulteto padalinys. Pagrindinis tikslas - augalų kolekcijų kaupimas, tyrimas ir išsaugojimas. Kartu tai ir studentų mokymo bazė bei Vilniaus miesto gyventojų pažintinės rekreacijos vieta.

2

Augalų sistematikos ir geografijos skyrius

Yra senojo botanikos sodo vietoje Vingio parke, Neries upės slėnyje. Pagrindinis skyriaus tikslas - kolekcijų, skirtų studentų mokymui, kaupimas. Šiuo metu yra per 1000 taksonų augalų: šiltnamyje - 400 (75 šeimų), atviame grunte - 600 (95 šeimų). Kuriama vietinės floros rūšių, perkeltų iš natūralių augimviečių, ekspozicija, įrengiamas naujas sistematikumas, kuriame numatoma eksponuoti 500 augalų rūšių.

Acea sellowiana (Berg) Burt. (*Feijoa sellowiana Berg*)

Bananas - *Musa Martini hort.*

Dygliosios eglės sidabrinė forma - Picea pungens 'Glauca Koster'

3

Gėlininkystės skyrius

Įkurtas 1992 m. Pagrindiniai tikslai: žolinių dekoratyvinių (lauko) augalų introdukcija, aklimatizacija, kolekcijų kaupimas, ekspozicijų kūrimas.

Auginami 1500 taksonų augalai, priskiriami 60-čiai šeimų ir 235 gentims. 1994 m. pradėta kaupti ir saugoti Lietuvos gėlių selekcininkų sukurtus hibridus ir veisles. Tiriamos kai kurių lauko gėlių biologinės, ekologinės ir dekoratyvinės savybės. Įrengiami sezoninio žydėjimo gėlynai (pavasarį, vasarą, rudenį žydinčių augalų).

Gausiausios - rūšimis ir veislėmis - šios gentys: Paeonia (258), Tulipa (149), Iris (135), Phlox (90), Aster (90), Hemerocallis (73), Astilbe (70), Dahlia (58). Primula (50), Lilium (45), Crocus (20), Hosta (20).

Baltažiedis bijūnas
Paeonia lactiflora hort.
'Profesorius K.Grybauskas'

Žydrasis gvazdikas -
Dianthus gratianopolitanus Will.

Augalų genetikos skyrius

Įkurtas 1975 m., glaudžiai bendradarbiauja su Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedra. Pagrindinės darbo kryptys: augalų mutagenezė, genetinis nestabilumas, imunogenetika. Sukaupta 200 indukuotų miežių mutantų kolekcija. Nuo 1990 m. renkami ir savaiminiai mutantai - margalapiai augalai. Šiuo metu kolekciją sudaro 27 rūšių (12 šeimų) sumedėję margalapiai augalai ir 55 rūšių bei formų (17 šeimų) žoliniai augalai.

Margalapė karpažolė -
Euphorbia marginata Purch..

Trispalvis šalavijas -
Salvia horminum L.

APATINĖJE NUOTRAUKOJE:

Juodauogio šeivamedžio geltonlapė forma -
Sambucus nigra 'Aurea'

Juodauogio šeivamedžio margalapė forma -
Sambucus nigra 'Variegata'

Tunbergo raugerškio raudonlapė forma -
Berberis thunbergii 'Atropurpurea'

Paprastastojo raugerškio raudonlapė forma -
Berberis vulgaris 'Atropurpurea'

Pomologijos skyrius

Įkurtas 1975 m. Šiame skyriuje vykdoma uoginių sodo kultūrų selekcija ir introdukcija, sukurtos 7 juodųjų serbentų ir 6 agrastų veislės. Sukaupta gausi agrastų ir serbentų rūšių kolekcija, saugomos ir įvairios veislės: juodųjų serbentų - 180, raudonųjų serbentų - 80, agrastų - 90, vynuogių - 25. Auginamos Baltijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro dygliuotojo šaltalankio populiacijos. Vykdoma valgomųjų sausmedžių, svarainių, vynuogių atranka.

Auksuotasis serbentas -
Ribes aureum Purch.

Dygliuotasis šaltalankis -
Hippophae rhamnoides L.

Amūrinis raugerškis -
Berberis amurensis Rupr.

Paprastoji obelis - *Malus silvestris L. var. domestica*

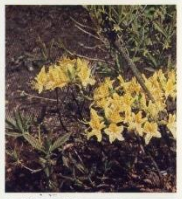
Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija

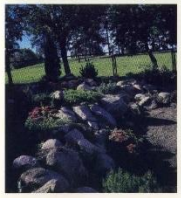
Įkurta 1991 m. Šioje laboratorijoje yra ir analitinė laboratorija bei izoliuotų audinių ir ląstelių kultūrų (biotechnologijos) laboratorija. Įsisavinti devirusuotų meristeminių augalų auginimo ir dauginimo *in vitro* metodai ir pradėtos kurti svarbių Lietuvai sumedėjusių augalų kultūrų mikrokloninio dauginimo technologijos (*Titan* veislės šermukšnių, svarainių, juodųjų serbentų veislių *Stirniai* ir *Drūkšiai* bei apynių). Išaugintas bulvių, apynių, svarainių kaliusas.

Dendrologijos skyrius

Įkurtas 1976 m. Tai pats didžiausias Botanikos sodo skyrius (90 ha), kurį sudaro senasis Kairėnų parkas, miško parkas ir arboretumas (60 ha). Arboretumas kuriamas geografiniu principu eksponuojant Europos, Viduržemio jūros pakrančių, Šiaurės Amerikos, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro florą. Pagrindinis skyriaus tikslas - kolekcijų ekspozicijoms kaupimas, augalų introdukcija ir aklimatizacija. Skyrius 1991 m. parengė '*Index Plantarum*' - sumedėjusių augalų sąrašą, į kurį įtraukta ir Pomologijos skyriaus *Grossulariaceae* šeimos kolekcija, iš viso 1089 taksonai. Kolekcijos papildomos ir ekspedicijose surinkta medžiaga. Daug keliaujama po Lietuvą, Latviją, Estiją, pabuvota Lenkijos botanikos soduose, organizuotos ekspedicijos į Altajų ir Tolimuosius Rytus.

Skyriuje gausiausios šios kolekcijos:

Ericaceae šeimos - 155, *Rosa* genties - 100, *Syringa* genties - 50, spygliuočių - 130, lapuočių sodinių formų - 35, lianų - 121 taksonų.

Nuo 1990 m. dalis augalų realizuojama, o 1994 m. atidaryta prekyvietė, pardavimui siūloma per 200 rūšių ir formų augalų.

8-ame puslapyje esančiose nuotraukose:

1	2
3	4
5	6

1. ***Korolkovo egzochorda*** - *Exochorda korolkowii* Lav. ir *Exochorda x macrantha* Schneid.;
2. ***Tunbergo raugerškio*** 'Rose Glow' ***šėjinukas*** - *Berberis thunbergii 'Rose Glow'*;
3. *Weigela trifida* Moench;
4. ***Geltonžiedis rododendras*** - *Rhododendron luteum Sweet;*
5. ***Prekyvietė***;
6. ***Ketvirtasis tvenkinys.***

1	
2	3

1. Prie administracijos pastato;
2. Krūminis astras 'Pink Lace' - *Aster dumosus 'Pink Lace'*;
3. Vienmetis (Drumandžio) flioksas - *Phlox drummondii Hook.*

Botanical Garden of Vilnius University

The University Botanical Garden in Vilnius was founded in 1781 by Professor J. E. Gilbert (1741-1814). The Garden occupied an area of 300 sq. m. and contained about 2000 species of plants from various countries of the world. Later by the efforts of famous naturalist G.A. Forster (1754-1795) another tract of land was acquired for the Botanical Garden. For many years the Garden was supervised by Professor S. B. Jundzill (1761-1847). In 1824 the collections of the Garden contained as many as 6565 species. In 1832, when the University was closed down, the introduced plants perished and the Botanical Garden became simply into a park.

In 1920, a new Botanical Garden was started in Vingis Park located in the valley of the Neris River in the western part of Vilnius. At present, it is the home of the Division of Plant Systemics and Geography. The Botanical Garden itself was moved to a new location in the village of Kairėnai, in the north-east of Vilnius, in 1974, just before the 400th anniversary of Vilnius University. It occupies a territory of 150 hectares.

Every year the Botanical Garden puts out an annual publication, Index Seminum. It maintains relations with 150 botanical gardens and arboretums in the world and collects seeds for exchange. Its research is focused mainly on the accumulation, investigation and preservation of genetic resources. The Botanical Garden also serves as an academic base for students and an educational recreation spot for townspeople.

The Division of Plant Systemics and Geography has accumulated plants of more than a thousand taxons: plants of 400 taxons (75 families) are grown in the greenhouse, while plants of 600 taxons (95 families) are grown in the field. The Division is planning to develop a new Systematicum, which will contain 500 plant species.

The Division of Floriculture was founded in

DENDROLOGIJOS SKYRIUS: PIRMOJI ALYVŲ KOLEKCIJA, RODODENDRŲ KAMPELIS, PIRMIEJI ROŽYNO AUGALAI IR SMAGIAI NUSITEIKĘ DARBUOTOJAI.

AUGALŲ PREKYVIETĖ

POMOLOGIJOS SKYRIUS: SPANGUOLIŲ KOLEKCIJOS PRADŽIA, VYNUOGYNAS IR SVARAINYNAS.

GĖLININKYSTĖS SKYRIUS

4 PSL. 1995 M. RUGPJŪČIO 22 D. NR. 67 (7431)

GĖLIŲ SLĖNYJE

– Nieko gražesnio aš nežinau, kaip rytmečio rasos pakylėtas gėlės žiedas, - sako Vilniaus universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyriaus vadovė, gamtos mokslų daktarė Danutė Jadvyga Dainauskaitė. - Su gėlėmis aš nuo mažumės. Laksčiau tada po pievas ir rinkau laukų žiedus. Renku gėles ir dabar - Botanikos sodo kolekcijai.

Lietuvoje auga nesuskaičiuojama daugybė gėlių. Dar ne visos jos Danutės Jadvygos Dainauskaitės kolekcijoje. Surinkti jas Botanikos sode - didžioji mokslininkės svajonė.

Universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyrius įsikūręs Kairėnuose. Šiai rytinio Vilniaus pakraščio gyvenvietei, atrodo, lemta plačiau pagarsėti 150 ha užimančiu universiteto Botanikos sodu. Niekam nekyla abejonių, kad netolimoje ateityje jis taps labai gražia žmonių poilsio ir moksline gamtos pažinimo vieta.

Didžioji sodo puošmena - senasis Kairėnų parkas su šimtamečių liepų alėja, retomis maumedžių salelėmis, versminguose šlaituose svyruojančiais uosiais, almančiais šaltinių vandenimis.

Botanikos sodas - tikras augalų lobynas. Jame sukaupta šimtų rūšių augalų kolekcijos. Tarp jų - ir margaspalvės gėlės.

... Tūkstantis saulių atsispindi sodo tvenkinių kaskados veidrodyje. O aplink, terasoje, - žiedai, žiedai, žiedai. Tai Danutės Jadvygos Dainauskaitės valdos.

- Kai atėjau dirbti, ne apie ekspoziciją galvojau: pirmiausia rūpėjo surinkti kuo daugiau augalų, - sako mokslininkė. - Bet kai tą padarėme - jau turime 1500 veislių, rūšių ir genčių augalų - įrengėme ir ekspozicijas, kurios labiausiai vilioja lankytojų žvilgsnį.

Nuo praėjusių metų Danutė Jadvyga Dainauskaitė ir jos kolegės pradėjo kaupti ir saugoti Lietuvos gėlių selekcininkų sukurtus hibridus ir veisles.

- Niekada negalvojau, kad mažytėje Lietuvoje tiek daug žmonių, pašventusių gyvenimą gėlėms ir jų selekcijai. Daugelio jų tikroji profesija - agronomas, pedagogas ar inžinierius.

Mokslininkė vardija pavardes žmonių, kurie daug nusipelnė Lietuvos selekcijai. Pirmąją ji mini buvusią savo bendradarbę, Vytauto Didžiojo Universiteto Botanikos sodo darbuotoją Oną Skeivienę, išvedusią plataus pripažinimo susilaukusias gėlių veisles. Nuostabias lelijas ir kardelius gamtai ir žmogui padovanojo netoli Vilniaus, Avižieniuose, gyvenantis pensininkas agronomas Petras Balčikonis. Tikrus stebuklus daro Kalvarijoje įsikūręs Jonas Liupkevičius. Jo išvestos lelijų ir kardelių veislės - unikalios, nė kiek ne prastesnės už užsieniuose sukurtas.

Lietuvoje darbuojasi apie 70 gėlininkystės selekcininkų. Jie susibūrę į susivienijimą, kuris šiemet švenčia savo 15-metį.

Romualdas ČĖSNA (ELTA)

V.Azanovo (ELTA) nuotraukoje: Kairėnų parko kampelis.

Vilniaus balsas 1993. 02. 24.

Kairėnai

ANTANAS RIMVYDAS ČAPLINSKAS

Tai 10 kilometrų nuo Vilniaus centro nutolusi vietovė. Kairėnų dvaras minimas nuo 1545 m., nors čia būta kur kas senesnės gyvenvietės. Tą patvirtina archeologų aptikti IV-VI a. kapai. Dvarą iki 1689 m. valdė Isakauskiai. Iš jų 1692 m. Kairėnus įsigijo Vilniaus vaivada ir Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės didysis etmonas Jonas Kazimieras Sapiega. Patys Sapiegos negyveno dvare, jis dažnai būdavo išnuomojamas arba įkeičiamas. 1696 m. J. Sapiega dvarą su popieriaus dirbtuve užstatė Kirkorams už 17 tūkst. auksinų paskolą, o XVIII a. pradžioje Kairėnai buvo užstatyti Antakalnio vienuoliams trinitoriams. Jie Kairėnus valdė 1730-1759 m. Tikriausiai tuo metu dvare buvo pastatyta medinė koplyčia.

Sapiegų galybei smunkant, dvaras 1764 m. atiteko Lopocinskiams. Jų valdymo metais Kairėnų dvaras įgijo barokinių bruožų. Dalis jų statytų dvaro komplekso pastatų išliko iki šiol. Lopocinskiai perplanavo parką. Sumaniai panaudodami šaltinius ir erozines griovas, įrengė sudėtingą tvenkinių sistemą, kuri 1979 m. buvo rekonstruota ir dabar veikia.

Ypač daug prie Kairėnų suklestėjimo prisidėjo energingoji jų šeimininkė Darata Marcinkonytė-Lopocinskienė, valdžiusi dvarą 1813-1857 m. Jos rūpesčiu dvaras tapo Vilniaus visuomenės kultūros centru. Čia buvo suburtas orkestras, veikė teatras. Kairėnuose lankydavosi Tomas Zanas, Antonis Edvardas Odinecas, Juozapas Čiulada, kiti kultūros veikėjai.

Prie Veršupio upelio stovėjo keli malūnai, tiekę Vilniui miltus, veikė vienas seniausių Lietuvoje popieriaus fabrikas. Jo įkūrimo data nėra žinoma, bet 1728 m. dvaro inventorių sąraše pažymėta, kad jis jau seniai veikia. Šiame fabrike gaminamas puikus popierius buvo žymimas vandenženkliu - inkaru su širdimi ir raidėmis KOIRANY. Neatlaikęs konkurencijos, fabrikas 1870 m. buvo uždarytas. Vietoj popieriaus čia kurį laiką buvo gaminamos vinys.

1870 m. dvarą nupirko Juozapas Tiškevičius. Jis Kairėnus valdė neilgai, nes jau 1894 m. jie atiteko pirkliams Stolypinams, kurie taip pat neilgai jais džiaugėsi. Pirmojo pasaulinio karo metu ansamblis smarkiai nukentėjo, buvo nugriauti rūmai, oficinos, apleistas parkas.

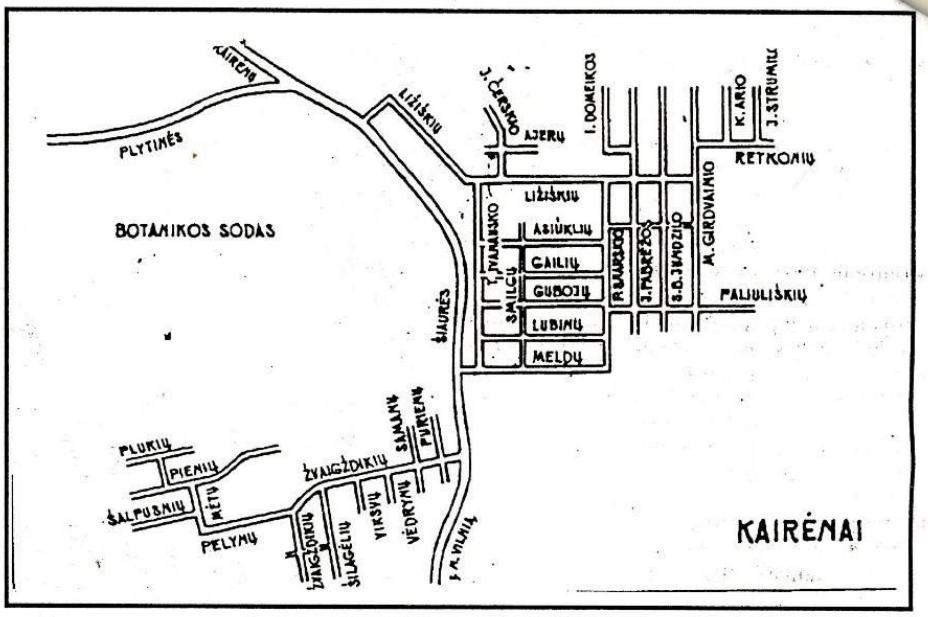
Likę pastatai 1930 m. pritaikyti psichoneurologinei ligoninei, veikusiai iki 1974 m., kada Kairėnai buvo prijungti prie Vilniaus miesto, o pastatai ir parkas perduoti Vilniaus universiteto Botanikos sodui.

1990 m. šalia buvusio dvaro (dabar Botanikos sodo) esančioje teritorijoje suprojektuotas net 30 gatvių turintis individualių gyvenamųjų namų rajonas.

Pavadinimų suteikimo komisijoje buvo nuspręsta šio naujo Kairėnų rajono gatvėms suteikti įvairių žolynų vardus ir įamžinti nors keletą įžymių Lietuvos gamtininkų ir keliautojų.

Komisijos siūlymu Vilniaus miesto tarybos prezidiumas 1991 03 26 sprendimu Nr. 24 taip įvardijo Kairėnų gatves.

Gatvėms, einančioms **Ližiškių** ir **Paliuliškių** gyvenviečių link, suteikti jų pavadinimai. Dar dviem gatvėms suteikti šioje vietovėje buvusių ir XIX a. išnykusių **Retkonių** ir **Žvaigždikių** kaimų vardai.

Devynių rajono gatvių varduose įamžinti nepelnytai užmiršti žmonių vardai. Vertėtų su jais susipažinti.

Žymus lietuvių keliautojas ir entomologas **Konstantinas Aris** (1874-1941) gimė Palangoje, mokėsi Liepojos gimnazijoje. Studijavo Maskvoje ir Saratove. Kelionių aistros patrauktas, 1897 m. išvyko į Bucharą. 1897-1909 m. ekspedicijų metu apkeliavo Vidurinę Aziją, pabuvojo Kinijoje, Irane, Afganistane. Tyrė šių kraštų gamtą.

Kelionės metu surinko ir moksliškai susistemino apie 18 tūkst. vabzdžių, daug kitų gyvūnų. Šie puikūs rinkiniai atiteko Turkestano, Peterburgo, Maskvos universitetams. Dalį kolekcijos pavyko pargabenti į Kauną ir padovanoti Vytauto Didžiojo universitetui.

1931 m. su T.Ivanausku keliavo po Braziliją. Grįžęs išleido 2 tomų knygą "Mano ekspedicija į Vidurinę Aziją".

Ario žygiai buvo labai rizikingi, nes jis keliaudavo vienas, o tuo metu europiečiui be ginkluotos palydos keliauti chanų įtakoje buvusiose teritorijose, apimtose karų ir neramumų, buvo nesaugu. Tad jį drąsiai galime vadinti Pamyro pionieriumi.

Greta įamžintas geologas, paleontologas ir geografas **Jonas Čerskis** (1845-1892). 1854 m. priimtas į bajorų luomą, mokėsi Vilniaus universitete ir Bajorų institute. Už dalyvavimą 1863 m. sukilime paimtas į rekrūtus ir išsiųstas tarnauti į Omską. Ten pradėjo geologinius ir paleontologinius tyrimus. Gyvendamas Irkutske tyrė Baikalą, Selengos, Indigarkos ir Kolymos baseinus. Ekspedicijos metu mirė, palaidotas Kolymskojės gyvenvietėje prieš Omolono žiotis. Jo vardu pavadintas kalnagūbris ir gyvenvietė Kolymos žemupyje.

Tai ne vienintelis lietuvis, miręs toli nuo tėvynės, svetur išgarsinęs Lietuvos vardą ir užmirštas namuose. Tarp jų ypatingą vietą užima **Ignas Domeika** (1801-1889).

Šis garsus geologas ir mineralogas Vilniaus universitetą baigė 1822 m. matematikos magistro laipsniu. Už priklausymą Filomatų draugijai 1823-1824 m. buvo kalinamas. Dalyvavo 1831 m. sukilime, po to buvo priverstas emigruoti. Gyveno ir studijavo Paryžiuje. Nuvykęs į Čilę užsiėmė moksline ir pedagogine veikla. Buvo Santjago universiteto profesorius, o 1867-1883 m. - jo rektorius. Igno Domeikos vardu pavadintas kalnynas ir miestas Čilėje bei mineralas (domeikitas).

Pradžia. Tęsinys kitame "Vilniaus balso" numeryje

Vilniaus anekdotas

Kairėnai

ANTANAS RIMVYDAS ČAPLINSKAS

Kairėnų dvaras. Eugenijaus Danilevičiaus nuotrauka

Prasminga tai, kad vienai iš Kairėnų gatvių suteiktas reto darbštumo žmogaus, bitininko ir ichtiologo, mažai žinomo mūsų visuomenei **Mykolo Girdvainio** (1841-1925) vardas.

Jis gamtos mokslus studijavo Lenkijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Anglijoje, praėjo ichtiologijos mokslų specializaciją Liuksemburge. Dar baigdamas mokslus, 1873 m. už savo veikalą "Bitės anatomija" apdovanotas prancūzų aklimatizacijos draugijos aukso medaliu.

Vienas pirmųjų pradėjo tyrinėti Lietuvos vandenį. 1876 m. Šiauliuose surengė pirmąją Lietuvoje faunos parodą. Vėliau dirbo įvairiose užsienio šalyse. Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse įsteigė 400 žuvivaisos ūkių. Suprojektavo Kairėnų žuvivaisos tvenkinius.

Visuomenei puikiai žinomas biologijos mokslų daktaro, akademiko **Tado Ivanausko** vardas ir jo nuopelnai.

Jis studijavo Peterburgo ir Paryžiaus universitetuose. Dalyvavo mokslinėse ekspedicijose prie Barenco krantų, Istrijos pusiasalyje, Viliandžio saloje, Brazilijoje.

1918 m. Musteikose (Varėnos raj.) įkūrė pirmą toje vietovėje privačią lietuvišką mokyklą. 1922 m. Kaune įkūrė Aukštuosius kursus. Kauno, vėliau Vilniaus universitetų profesorius. Vilniaus universiteto Zoologijos katedros vedėjas, vienas iš Lietuvos mokslų akademijos Biologijos instituto organizatorių, pirmasis jo direktorius.

Neliko užmiršti ir kiti žymieji gamtos mokslų vyrai. Trims gretimoms gatvėms suteikti S. B. Jundzilo, J. Pabrėžos ir P. Snarskio vardai.

Mūsų gamtininkas, filosofijos daktaras, profesorius **Stanislovas Bonifacas Jundzilas** (1761-1847) klausė filosofijos kursą Pijorų vienuolyne Šnipiškėse, kartu lankydamas Vilniaus universiteto fizikos ir chemijos paskaitas. 1784 m. tapo kunigu. 1786-1787 m. Vilniaus universitete dar išklausė chemijos ir zoologijos kursus, be to, 1787 m. Georgo Forsterio privačiai skaitytą botanikos kursą.

Dėstė Pijorų mokykloje botaniką ir zoologiją, o nuo 1792 m. dėstė Vilniaus universitete. Tyrė Vilniaus, Lydos, Gardino apylinkių florą. Reorganizavo ir išplėtė Vilniaus universiteto Botanikos sodą.

1939 m. jo vardu buvo siūloma pavadinti Sodų gatvę, tačiau idėja nebuvo realizuota.

Lietuviškos botanikos terminijos pradininkas **Jurgis Pabrėža** (1771-1849) studijavo Vilniaus universitete, baigė Varnių kunigų seminariją, kunigavo Žemaitijoje. 1816 m. įstojęs į Kretingos bernardinų vienuolyną, jo mokykloje dėstė lotynų kalbą ir gamtos mokslus. Rinko, aprašinėjo ir augino naudingus augalus, ypač vaistinius. Rinko liaudiškus augalų pavadinimus, kūrė lietuvišką botanikos terminiją. Sudarė lotynų-lietuvių kalbų botanikos žodyną, augalų morfologijos lietuviškų terminų žodyną, kitus veikalus.

Botaniko, floristo, biologijos mokslų daktaro **Povilo Snarskio** (1889-1969), Vilniaus universiteto profesoriaus, knygų "Vadovas Lietuvos TSR augalams pažinti", "Lietuvos TSR ąžuolynai", "Lietuvos TSR flora" autoriaus, 1965 m. Lietuvos valstybinės premijos laureato, vardu pavadinta dar viena Kairėnų gatvė.

Bernardinų kapinėse palaidotas **Juozapas Strumila** (1774-1847), senojo Vilniaus gyvenime palikęs nemažą pėdsaką. Jo vardu XIX a. pabaigoje buvo vadinama dabartinės Sodų gatvės dalis.

J. Strumila išbandė daugelį profesijų. Dirbo advokatu, vėliau Vilniaus gubernijos sekretoriumi. Už anticarinę veiklą kalėjo Petropavlovsko tvirtovėje Peterburge. 1811 m. metęs visuomeninį darbą Šv. Stepono priemiestyje (už Rudninkų vartų) įsteigė didelį moksliškai tvarkomą sodą. Jame augino vaismedžius, daržoves, gėles, vaistinius ir kitus retesnius augalus. Sėklomis ir sodinukais aprūpindavo ne tik Vilniaus, bet ir tolimesnių apylinkių gyventojus.

Kasmet leisdavo spausdintą savo augalų katalogą, visuotinį sodininkystės metraštį. Parašė tritomį veikalą lenkų kalba "Šiaurės sodai", "Traktatas, arba mokslas, apie jurginus" ir kt. Aprašė apie 100 vaismedžių ir uogakrūmių veislių.

Deja, J. Strumilos augintas sodas jau senokai išnykęs. Vienintelė galimybė išsaugoti jo atminimą buvo jo vardo suteikimas Kairėnų gatvei.

Kitoms 17 gatvių suteikti šių žolynų vardai: Asiūklių, Gailių, Gubojų, Lubinų, Meldų, Mėtų, Pelynų, Pienių, Plukių, Purienų, Samanų, Smilgų, Šalpusnių, Šilagėlių, Vėdrynų, Viksvų.

Pabaiga. Pradžia vasario 24 d. "Vilniaus balso" nr.

Botanikos sodas: nuostabūs žmonės, gražūs planai ir "parduotos vasaros"

RASA KRASAUSKAITĖ

Automobilių plačioji apsupties kelyje tarp Vilniaus ir Naujosios Vilnios pakilęs universiteto Botanikos sodas. Prieš dvidešimt vienus metus sodui buvo skirtas tuojau 150 ha skypas Kazimiruose, vietovėje su seno dvarvietė ir parkiu. Iš dvarui priklausiusių pastatų liko tik arkinė ir sieninis, kurie jau dešimt metų stovi tuščiu reginiu tų vietų. Po revoliucijos sodininkai dvarą rūsus žmonės po kruopštaus. Apie buvusių dvaro praeitį mena 14 parko vietas su kiti augalų įvairiais.

Tvi jau kertinis Botanikos sodo vietas. Pirmasis Universiteto Botanikos sodas daugiau nei prieš 200 metų buvo įkurtas Pilies gatvėje. Vilnius jis buvo perkeltas į Sereikiškes, dabar Sereikiškių parkas). Naujasis tvarkomas sodas klestėjo ir buvo plačiai žinomas už Lietuvos ribų. 1832 m. sodininkui Universitetą, augalų gausybę nykti. Botanikos sodas virto parku. Arkivas Universitetą, buvo užvestas ir naujas Botanikos sodas Vingio parke, Nerimi upės slėnyje. Botanikos sodas yra Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetui veiklos rezultatas. Pagrindinis jo darbuotojų tikslas – kaupti augalų kolekcijas, jas tyrinėti ir išsaugoti. Karts tai ir studentų mokymo bazė. Jie čia atlieka praktiką, rašo kursinius ir diplominius darbus.

Botanikos sodas yra zukščiausioje Vilniaus vietoje. Pasak vyresniosios mokslo darbuotojos S. Žilinskaitės, giedrą dieną net Nemenčinę galima pamatyti. Sodo mikroklimatas nelabai palankus augalams. Dažnai pučia vėjai, būna didelės šalnos, liepos žydi dviem savaitėm vėliau nei mieste, net lietus "kitaip" lyja. Todėl dabar čia sodinami vietiniai augalai. Jie sudarys užuovėją tiems augalams, kurie dar turės čia aklimatizuotis. Mat Botanikos sode geografiniu principu kuriamas parkas, kuriame turėtų vešėti Europos, sezono metu plūsta apie 50 darbininkų, iš kurių 25 yra nuolatiniai Botanikos sodo darbuotojai. "Anksčiau sezoniniam darbui buvo samdoma "specifinė" liaudis, kurią tekdavo iš pakrūmių vaikyti. Tačiau dabar nedarbas žmones tam tikra prasme veikia teigiamai. Kiekvieną rytą ateina jie teirautis, ar nėra kokio darbo, ir pakrūmėse gulinėjančiųjų retai pasitaiko", - kalbėjo S. Žilinskaitė.

O darbo sode tikrai netrūksta. Už simbolinį mi bus tik po kelerių metų. "Jei geras selekcininkas per savo gyvenimą išveda vieną veislę, tai sakoma, kad jam labai pasisekė", - teigia S. Žilinskaitė.

Geriausios Botanikos sodo darbuotojų pagalbininkės - rankos. O visi darbai turi būti atlikti kruopščiai ir smulkmeniškai. Sodo darbuotojai turi 3 traktorius, du arklius, su pasais pirktus Riešės žirgyne, ir nuostabų kumeliuką.

Kiekvienais metais netrūksta "pagalbininkų" iš šalies, kurie nukasa bulves, nuraško uogas, nuskina gėles. Šią savaitę per vieną naktį tokie "geradariai" nuraškė dvi 100 metrų ilgio raudonųjų serbentų eiles. Ir ne bet kaip, o nepalikdami nė vienos uogelės nei ant krūmų, nei ant žemės. Be daugybės vasaros darbų, darbuotojams tenka "lopyti" tvorose skyles, kurias padaro augalų įvairove norintys "pasigrožėti" tautiečiai. Laukiniai žvėrys tiek žalos nepridaro, kiek žmonės.

Pradėjus kurti parką, planų buvo daug. Reikėjo rekonstruoti senuosius tvenkinius, įrengti naujus, remontuoti pastatus. Deja, vien gerų norų, kurių Botanikos sodo darbuotojams tikrai netrūksta, neužtenka. Pabrangus elektrai, vanduo nebus pumpuojamas į naujuosius tvenkinius. Bepigu buvusiems pono tvenkiniams, kuriuos šaltinio vanduo maitina. O senieji dvaro pastatai laukia šeimininkų jau dešimt metų. Kilus privatizacijos bangai, daug norinčiųjų jais tapti atsirado. Tačiau visi siekė naudos sau, o ne parkui.

Pasaulyje nė vienas botanikos sodas pats neišsilaiko. Visi jie turi rėmėjus. O Lietuvoje tokių ponų, matyt, dar ilgokai neatsiras.

Dabar darbuotojams simbolines algas moka ir šiek tiek finansiškai sodą remia Vilniaus universitetas. Sodo gyvybę palaikyti padeda prekyvietė, kurioje parduodami įvairūs kultūriniai ir dekoratyviniai augalai bei veislynas. Neseniai susigriebta kurti genofondą, saugoti visas Lietuvoje išvestas gėlių, vaisių, krūmų, medžių veisles. Gegužės mėnesį Botanikos sode įsikūrė Šiaurės šalių genų banko atstovas J. Veibulas. Jis tikino lietuvius, kad šis Botanikos sodas atitinka europietiškus standartus, kad jame sukauptos kolekcijos mokslininkams

- neįkainojamas lobis. Tik mūsų Botanikos sode trūksta takelių, suolelių, pavėsinių. Tarp daugybės įvairiausių augalų kolekcijų ir ten dirbantys žmonės pasirodė lyg iš atskiros žemės gyventojų grupės, diena iš dienos plušantys prie savo augalų, kiekvieną žemės kopinėlį rankom išpurenantys.

Čia daugmeti augalai.

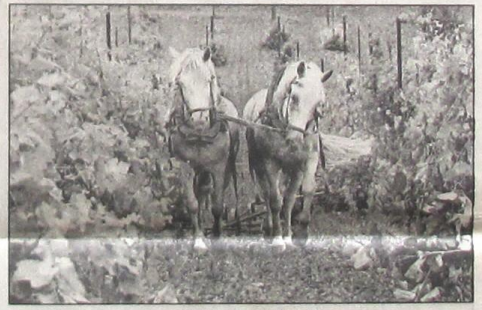
Alpinė gėlė.

Augalų sistematikos ir geografijos skyriaus sistematikė Irena Noreikienė.

Gamtos mokslų daktarė Laima Balčiūnienė Botanikos sodo miežių lauke.

Pagrindiniai žmonių pagalbininkai.

Viduržemio jūros pakrantės, Šiaurės Amerikos, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro augalai.

Pačių darbų įkarštis sode prasideda balandį, baigiasi su pirmomis šalnomis spalio pabaigoje. 150 hektarų plote atlyginimą diena iš dienos plušėti gali tik "patriotai", atsidavę mokslui ir turį pasiaukšimą, nes samdomi darbininkai uždirba daugiau nei nuolatiniai Botanikos sodo darbuotojai, turintys aukštojo mokslo diplomus. O ir darbo rezultatai apčiuopiami.

FINLANDIA baras

- Puikūs įvairiausi suomiški kokteiliai
- Kompleksiniai pietūs darbo dienomis nuo 12 iki 15 val.
- 14 vietų pokylių salė

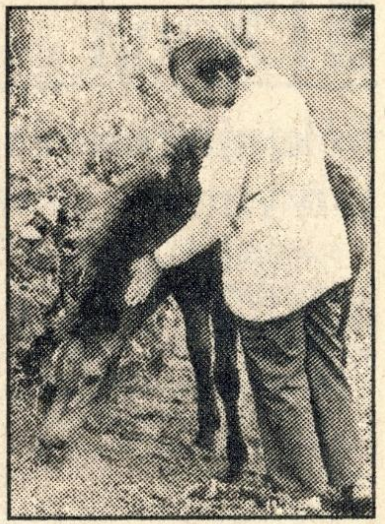
Telefonas 62-14-31
Birutės ir Blindžių gatvių kampas
Dirbame nuo 12 iki 24 valandos

SAVES KAMPAS

ŽVĖRYNAS

Diena Lašvės pr. 60, 2056 Vilnius, faksas 42-17-90.
Vyriausiasis redaktorius Rytis Tarailа.
Leidėjas: uždaroji akcinė bendrovė 'Dienos leidykla'.
Telefonas pasiteirauti 42-99-33.

Vyriausiojo redaktoriaus pirmasis pavaduotojas
Algirdas Strumskis (tel. 42-99-37).
Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojai:
Milda Augulytė (tel. 42-95-33), Viktoras Kudriavcevas (tel. 42-69-57),
Virgilijus Mundrys (tel. 42-[illegible]), Zabas (tel. 42-99-32).

Universiteto botanikos sode - "Vilnius ir vilniečiai" - 9-16 p.

1996: PRIVERTĖ SNIEGO, BET ATĖJO PAVASARIS...

Birželio 11 d. VU BS lankėsi Šiaurės genų banko tarybos nariai ir genų banko darbuotojai.

Spalio 14-20 dienomis BS Pomologai ir laboratorijos darbuotojai keliavo po Lenkiją. Aplankė Varšuvos universiteto, Varšuvos MA, Krokuvos universiteto BS, Skiernovicų sodininkystės ir gėlininkystės institutą.

NUO KRŪMŲ PRADEDAMA VADUOTI ANTRŲJŲ DVARO RŪMŲ VIETA, O KOMPIUTERIS PAGAL INSTRUKCIJĄ TURI BŪTI SAUGOMAS UŽ TRIJŲ DURŲ SU GROTOMIS.

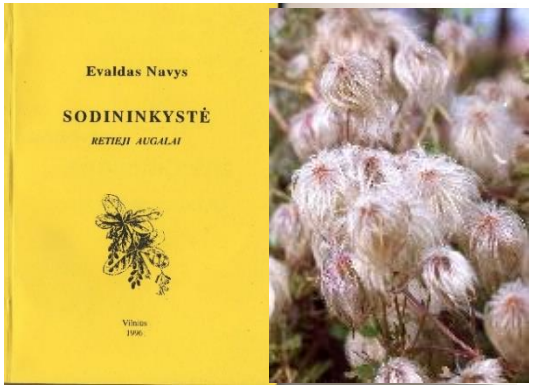

DENDROLOGIJOS SKYRIUS PLĖTĖ SAVO KOLEKCIJAS, SULAUKĖ SVEČIŲ IŠ LATVIJOS SALASPILS BOTANIKOS SODO IR GRAŽIAI PAŽYMĖJO SAVO VEIKLOS 20-METĮ.

GĖLININKYSTĖS SKYRIUJE BAIGTAS STATYTI NAMELIS, PRADĖTA ŠILTNAMIO STATYBA, GAUSĖJO KOLEKCIJOS.

POMOLOGIJOS SKYRIUJE DAUG NAUJIENŲ: IŠVYKA Į LENKIJĄ, SKERNEVICĖS SODININKYSTĖS INSTITUTĄ, KOLEKCIJOS PRISTATYTOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ORGANIZUOTOJE UOGŲ PARODOJE.

ŪKIO SKYRIUJE DARBAS DARBĄ VEJA...

Šiaurės genų banko tarybos nariai ir genų banko darbuotojai
Kekrenmose 1996.06.11:
1. Forsteinn Tomasson – Islandija, Šeimininkystės instituto direktorius
2. Jo imone Sofija
3. Sven Svrtberg – Norvegija, Nacionalinių konsultantas sodininkystės ir
daržininkystės klausimais
4. Peter Harum – Norvegija, Loken Semas Oslo tyrimų stotis, daktaras
5. Eva Thörn – Švedija, Genų banko direktorė
6. Göran Eriksson – Švedija, Genų banko darbuotojas
7. Hulda Birna – Islandija, Gudmundsdottir, Genų banko darbuotoja
8. Claus Holten – Danija, Genų banko darbuotojas
9. Jens Weibull – Švedija, Baltijos–Šiaurės Šalių AGI projekto
koordinatorius
3A
2
13
5
1
15
7
3
18
11A
23
34
12
21
22
51A

Vilniaus universiteto Botanikos sode

Nuo 1994 metų atidaryta prekyvietė, kurioje galima įsigyti per 200 pavadinimų augalų. Jeigu jūs turite kolektyvinį sodą, namą, balkoną ir jums reikalingi augalai apželdinimui, tokiu augalų Botanikos sode rasite gerokai daugiau negu bet kuriame Lietuvos naedelyne. Visų apygardinių parduotuvių 57 pavadinimų. Galima išsirinkti augalus alpinariumui, gyvatvorei, sienoms ir atramoms apželdinti, tinkančius užuovėjiniems ar kitokioms grupėms, naudojamus kaip solitarius (vieniulai). Rasite vaismedžių bei vaiskrūmių, lietuviškų veislių vynuogių, kurios skoniu nei kiek nenusileidžia pieninių kraštų uogoms ir šimka auginti mūsų klimato sąlygomis laukė. Augalų kolekcionieriai čia rasi Lietuvoje dar retų augalų penstemonų, tripteriginių ir pan. Jeigu jūsų sodo dirva per rūgšti, čia rasite dolomitmilčių jai pašarminti, o jei ruoliaites auginti rododendrus ar kitus virš ūnių šeimos augalus, galėsite įsigyti rūgščių durpių. Botanikos sodo specialistai jums patars kaip kompostuoti, sodinti ir prižiūrėti augalus, ypač reikalingus tinkamo tręšimo ir apsaugos.

Tel. pasiteiravimui: 74 79 44.

Mūsų adresas: VU Botanikos sodas, Kairėnų 43, Vilnius.

Gėlininkystės skyriaus kolekcijos

Danutė Jadvyga DAINAUSKAITĖ
Skyriaus vedėja, vyr. mokslo darbuotoja

Senajame parke, trijų tvenkinių terasoje įsisavinami gėlynams skirti plotai. Čia įrenginamos įvairių biologinių augalų grupių kolekcines, dekoratyvines ekspozicijos. Jos kuriamos derinant sisteminius, biologinius, ekologinius ir estetinius principus, susiejant su mokymo, tyrimo tikslais. Praeitais metais sezoniniu žvilgsniu gėlynuose. Tokia gėlėms, kurių tėvynė – miškų vešlių įvairovė, įskiriami eksponicijose geroku didesni plotai. Ekspozicijos įrenginamos taip, kad būtų ne tik dekoratyvios, patogios mokslinės informacijai kaupti ir ją teikti Botanikos sodo lankytojams, bei ir supaprastina augalų priežiūrą.

1995 metais senajame parke prie tvenkinių pradėta įrengti pavasarį žydinčių svogūninių gėlių ekspoziciją ir vasarą – rudenį žydinčių daugamečių gėlių (floksų ir vienadienių) ekspozicijas.

Naujuose gėlynuose ekspozicijose pradėta auginti ne tik sveriuosiemes geles, o ir Lietuvos selekcininkų sukurtas veisles ir hibridus. Naujai kuriamas gėlių ekspozicijas numatyta nuolat papildyti naujausiomis gėlių rūšimis, veislemis ir hibridais, kad Botanikos sodo lankytojai galėtų susipažinti su naujausiais Lietuvos ir užsienio gėlių selekcininkų paseikimas, madomis ir tendencijomis gėlių selekcijoje.

Lietuvos selekcininkų sukurtas gėlių veislių, hibridų genofondo kaupimas ir išsaugojimas VU Botanikos sode – nauja tyrimų kryptis. Nuo pat gėlininkystės skyriaus įkūrimo pradėta kaupti ir saugoti, padauginti ir aprašinėti Lietuvos selekcininkų sukurtas gėlių veisles ir hibridus. Palaipsniui užmezgome pažinčis su gėlių veislių kūrėjais ir jų sukauptomis augalų kolekcijomis.

Nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens gėlininkystės skyriuje žydi geles. Žavisi tuo grožiu ir visi žmonės. Pažymėciau su didele meile vieznemėlių gėlių kolekcijas prižiūri nenuilstantis vyr. gėlininkė (botanikos soduose dirbanti jau nuo 1954-ųjų metų) Eugenija Morozė.

Vilniaus Vingio parko dalis, kuriame – ir Botanikos sodas tai gražiausia aspidistė 16-oje Amžiaus antrosios pusės vazdų

Margalapių augalų kolekcija

Regina BURNEIKIENĖ
Augalų genetikos skyriaus biologė

Augalų genetikos skyriaus yra sukaupęs nemažą margalapių augalų kolekciją. Tai yra sumedėję ir žoliniai augalai. Ši kolekcija - mokslinė, tačiau ir nedaug ką išmanančiam širdį glosto dekoratyviais margais lapais paspuoste sedulos, šeivamedžios, ligustro krūmai. Juos, kaip akcentus, pravartu sodinti prie pastatų, sodybose pavieniui arba jų grožį išryškinti žalialapių krūmų fone.

Nepakartojamo žaveso teikia margalapiai žoliniai augalai, ypač daugiamečiai. Formuojant gėlių grupes išskirtinų vaidmenį galima suteikti margalapiui vilkdalgiui. Gražius lapus turi kai kurie varpiniai augalai: darželinis dryžutis, monažolė, avižuolė. Tarpe kitų gėlių puikiai atrodo margalapė plaušė, vaistutis. Tarp kilimėnių augalų puošnumu išsiskiria margalapes žiemės. Dekoratyviai atrodo vienmetės margalapes nasturtės.

Aprašyti margalapių, raudonlapių augalų puošnumą gana sudėtinga, daug geriau aplankyti tą ir vasarą. Aukštesnį ir gausį nuotaisnį be veliaus augalų: eozeliarai, daugiaeiles ažiemedžiai, šgrosi nesame varpinis ir veislės 'Aukštasis' ir gražiai nuotaisnį be veliaus augalų: eozeliarai, daugiaeiles ažiemedžiai, šgrosi nesame varpinis ir veislės 'Aukštasis' ir gražiai nuotaisnį be veliaus augalų: eozeliarai, daugiaeiles ažiemedžiai, šgrosi nesame varpinis. Vieno tokio nuotaisnio nėr vieno augalo: vase varpa vienodos. Šakotos, o kitų,

Dendrologijos skyrius Kairėnuose (1976 m. -)

Skyriaus vedėja Audrius SKIRMANTA

VU Botanikos sodas, įkurtas 1781 metais prancūzo botaniko J.F.Žilibero (J.E.Gilibert), per visą savo gyvenimo istoriją pakeitė keleta vietų. 1974 m. gegužės 14 d. Lvovo M.I. valstybinio universiteto Vilniaus universiteto jubiliejaus progo) sodui buvo įsikurtas naujas 150 ha plotas Kairėnuose, Vilniaus priemiestyje. Dendrologijos skyrius pakirtas 98 ha, į kurį jeina senasis Kairėnų parkas, miško parkas, medelynas ir naujas plotas arboretumui. Dažiausioje ploto dalyje buvo sumaryta eksponuoti Europos, Vidurdienio Jūros pakraščių, Š. Amerikos, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos, Himalajų, Vidurinės Azijos, Kaukazo ir Sibiro florą. Pagrindinis Dendrologijos skyriaus tikslas - introdukuoti augalus ir kaupti sumedėjusių augalų kolekcijas. Pirmoji skyriaus darbuotoja (tebedirbanti ir dabar) Gintarelė Jurkevičiene (G. Vaurutė) baigusi VU Gamtos fakultetą atėjo dirbti į Dendrologijos skyrių 1976 metų rugpjūčio 1 d. Jau tų pačių metų rudenį ji surinko 87 įvairiuminių augalų sėklų skyriaus kolekcijoms. 1977-ais iš Vingio parko perkelta apie 100 pavadinimų medžių ir krūmų, paseta 140 pavadinimų augalų sėklų, įsakyndinta 30 rūšių augalų auginių. 1978 metais į arboretumą pasodinta 500 augalų, šiltnamiuose paseta 277 pavyzdžiai sėklų, vegetatyviškai padauginta 53 pavadinimų augalai. VU jubiliejaus proga 1979 metais pasodinti 400 naujų rūšių dovanoti arboliukai ir dar penkių šimtų 12 pavadinimų 850 augalų. 1980 metais pasodinta 1085 augalai (18 pavadinimų). Deja, darbus stabdė arboretumo ir viso sodo generalinio plano stoka. Dar tebevyr. gautas 1981 metais. Dendrologijos plano dalies autorius, tuomet atsimintes Leonas Čiburas.) Tais pačiais metais į arboretumą pasodinta 1500 vnt. (90 pavadinimų) augalų. Tačiau aiškėjo, kad masiškai sodinti svetimžemiams augalams 1985 - 1987 metais tam pasodinta apie 5000 medelių (2000 ąžuolų, 1700 klevų, 600 uosių, 400 beržų, 200 liepų). 1990-ais pasodinta dar 400 liepų. Tačiau nebuvo užmiršta ir augalų introdukcija - kasmet buvo bandoma introdukuoti 200 - 300 pavadinimų augalų. Skyriuje auginamų augalų medžiagos banke 1982 metų inventorizacijos duomenimis augino 252 pavadinimų augalai, 1983-ais - 421, 1990-ais - 661. Geografiniu-floristiniu zonų augalų kolekcijų papildymui suorganizuotos dvi dideles ekspedicijos: 1990 metais į Altajų (parvežta 100 pavadinimų augalų sėklų), 1992-ais - į Tolimuosius Rytus (parvežta 200 pavadinimų augalų sėklų). Nuo 1992 metų sodinukų ir medelynų, iš kurių parduodama 670 - 1000 sodų, arboretum

Tai sakot, kad aš -
Botanikos sodas -
Tai sakot, kad man -
Dvidešimt antras pavasaris?
Ak, sakau jums -
Ši vieta - pravažiuojamas kiemas,
Į kurį prieš sekundę įriedėjo
Vežimas, mojuodamas įsakymu,
Leidžiančiu čia apsistoti.
Ant vežimo parašyta:
HORTUS BOTANICUS UNIVERSITATIS VILNENSIS...
Iš jo pabyra taboras,
Jie stato palapines, aiškinasi,
Dalijasi ir ginčijasi dėl teisybės,
Jie pykstasi ir taikosi,
Dainuoja, juokiasi ir verkia...
...O prieš kelias sekundes išvažiavo vežimas
(Dar ratų aidas nenutilo) su užrašu -
Pagalbinis psichoneurologinės ligoninės ūkis -
Su savo gyvenimu, savo juoku ir ašaromis...
...O prieš juos žirgais kinkyta karieta
Išvažiavo grafų Lopacinskių giminė
Su savo rafinuotomis manieromis ir mintimis,
Medžioklėmis ir priėmimais
Garbės supratimu, intrigomis ir aistromis...
...O dar prieš juos...
Ak, buvo tūkstančiai vežimų -
Jie išvažiavo palikdami pamirštus daiktus -
Žalvarines apyrankes, puodų šukes,
Apgriuvusias koplyčias ir laužų nuodėgulius...
...Tai sakot, kad aš - Botanikos sodas,
Tai sakot, kad man dvidešimt antras pavasaris?
...Laimingi, kurie supranta pravažiuojamo kiemo paslaptį...

1997: SODE LANKĖSI PROFESORIUS V. LANDSBERGIS.

Lietuvos rytas / 1997 m. rugpjūčio 2 d., Nr. 179

V.Landsbergis Vilniuje pasodino kukmedį

Vakar į Vilniaus universiteto Botanikos sodą Kairėnuose atvykęs Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis su žmona Gražina pasodino čia kukmedį.

Tai bus pirmasis medis ilgaamžių augalų sode. Čia, anot Botanikos sodo direktoriaus Evaldo Navio, po daigą ar sodinuką turėtų pasodinti ir kiti Lietuvai nusipelnę žmonės.

Kukmedžiai anksčiau augo daugelyje Lietuvos vietų, tačiau šie visžaliai medžiai devynioliktojo amžiaus pabaigoje išnyko. Tuomet jie buvo plačiai naudojami baldams gaminti.

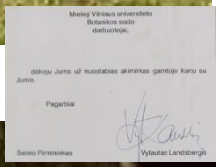
Kukmedis simbolizuoja tvirtybę. Lietuvos Statute už šio medžio sunaikinimą buvo numatyta mirties bausmė.

V.Landsbergis sodina kukmedį.
G.Žilinsko (ELTA) nuotr.

„Lietuvos ryto" inf.

Mielieji Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai,

dėkoju Jums už nuostabias akimirkas gamtoje kartu su Jumis.

Pagarbiai

Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis

DENDROLOGŲ DARBAI: IŠLEISTA KNYGA APIE LIANAS, BOTANIKOS ŽODYNO KOMISIJOJE TVIRTINAMI LIETUVIŠKI AUGALŲ VARDAI.

Svarstyti spygliuočių pavadinimai

Terminogijos pakomisė kartu su botanikos specialistais apsvarstė Vilniaus universiteto Botanikos sode auginamų pušūnų skyriaus augalų pavadinimų sąrašą, kurį sudarė Dendrologijos skyriaus specialistė V. Guseva. Posėdžiuose dalyvavo Terminologijos pakomisės nariai (A. Auksoriūtė, S. Keinys), botanikos specialistai (Z. Gudžinskas, Ž. Lazdauskaitė, J. R. Naujalis, V. Rašomavičius) ir Botanikos sodo darbuotojos (G. Jurkevičienė, V. Guseva, S. Žilinskaitė).
Nutarta rekomenduoti vartoti šiuos augalų pavadinimus:

Cephalotaxus harringtonia (Knight ex J. Forbes) K. Koch (angl. *Assam plum-yew, Harrington plum-yew, Japanese plum-yew*) – **japoninis cefalotaksas**,
Cephalotaxus sinensis (Rehder et E. H. Wilson) H. L. Li – **kininis cefalotaksas**,
Juniperus communis L. subsp. *depressa* (Pursh) Franco – **paprastojo kadagio amerikinis porūšis**,
Juniperus communis L. subsp. *alpina* (Suter) Čelak. – **paprastojo kadagio alpinis porūšis**,
Juniperus communis L. f. oblonga (M. Bieb.) Loudon – **paprastojo kadagio kaukazinė forma**,
Juniperus conferta Parl. angl. shore *juniper* – **pajūrinis kadagys**,
Juniperus horizontalis Moench (angl. *creeping juniper, creeping savin juniper, creeping-cedar, Waukegan juniper*; pranc. *savinier*) – **gulsčiasis kadagys**,
Juniperus horizontalis f. *alpina* – **gulsčiojo kadagio alpinė forma**,
Juniperus ×pfitzeriana (Späth) P. A. Schmidt (angl. *Pfitzer juniper*) – **tarpinis kadagys**,
Juniperus pingii W. C. Cheng ex Ferre – **puošnusis kadagys**,
Juniperus procumbens – **plėtrusis kadagys**,
Juniperus pseudosabina Fisch. et C. A. Mey. (angl. *Turkestan juniper*) – **pilkšvasis kadagys**,
Juniperus pseudosabina var. *turkestanica* – **pilkšvojo kadagio azijinis varietetas**,
Juniperus rigida Siebold et Zucc. subsp. *nipponica* (Maxim.) Franco – **kietaspyglio kadagio japoninis porūšis**,
Juniperus sabina – **kazokinis kadagys**,
Juniperus chinensis L. var. *sargentii* A. Henry (angl. *Sargent juniper*) – **kininio kadagio retaspyglis varietetas**,
Microbiota decussata Kom. (angl. *microbiota*) – **paprastoji potujė**,
Thuja koraiensis Nakai – **korėjinė tuja**,
Thuja x plicatoides Seneta – **žvilgioji tuja**,
Thuja standishii (Gordon) Carrière (angl. *Japanese arborvitae*) – **japoninė tuja**,
Abies koreana E. H. Wilson (angl. *Korean fir*; vok. *koreanische Tanne*) – **korėjinis kėnis**,
Abies lasiocarpa (Hook.) Nutt. var. *arizonica* (Merr.) Lemmon (angl. *corkbark fir*) – **subalpinio kėnio arizoninis varietetas**,
Abies balsamea var. *phanerolepis* – **balzaminio kėnio stambiažvynis varietetas**,
Abies balsamea (L.) Mill. – **balzaminis kėnis**,
Larix czekanowskii Szafer – **grakštusis maumedis**,
Picea asperata var. *heterolepis* (Rehder et E. H. Wilson) Rehder – **šiurkščiosios eglės įvairiažvynis varietetas**,
Picea asperata var. *asperata* – **šiurkščiosios eglės tipinis varietetas**,
Picea glehnii (F. Schmidt) Mast. (angl. *Sakhalin spruce*; vok. *Sachalin-Fichte, Glehns-Fichte*) – **sachalininė eglė**,
Picea koyamae Shiras. (angl. *Koyama spruce*) – **japoninė eglė**,
Picea neoveitchii Mast. – **uolinė eglė**,
Picea wilsonii Mast. – **išlakioji eglė**,
Pinus armandii Franch. (angl. *Armand pine, Chinese white-pine*; pranc. *pin d'Armand*; vok. *Armands Kiefer*) – **kininė pušis**,
Pinus leucodermis Antoine (angl. *Bosnian pine*; vok. *Schlangenhautkiefer*) – **baltažievė pušis**,
Pinus mugo Turra var. *mugo* (angl. *mountain pine, Swiss mountain pine*; pranc. *pin mugho*; vok. *Bergkiefer, Krummholzkiefer*) – **kalninės pušies tipinis varietetas**,
Pinus mugo Turra var. *pumilio* (Haenke) Zenari (angl. *dwarf mountain pine*; pranc. *pin mugho nain*; vok. *Legföhre, Zwergkiefer*) – **kalninės pušies žemasis varietetas**,
Pinus nigra J. F. Arnold subsp. *nigra* (angl. *Austrian pine, black pine*; pranc. *pin noir*; vok.

Patvirtinta Botanikos žodyno komisijos posėdyje
1997 m. vasario 2 d., protokolo Nr. 1

1. *Amorpha californica* Nutt. - kalifornine amorfa
2. *Amelanchier bartramiana* (Tausch) Roem. - Bartramo medlieva
3. *Amelanchier cusickii* Fern. - Kusiko medlieva
4. *Amelanchier humilis* Wiegand - žemoji medlieva
5. *Amelanchier stolonifera* Wiegand - palaipinė medlieva
6. *Aronia arbutifolia* Pers. - rudavaisė aronija
7. *Aralia californica* S. Watson - kalifornine aralija
8. *Berberis ottawensis* C. K. Schneid. - otavinis raugerškis
9. *Betula nigra* L. - juodasis beržas
10. *Calycanthus fertilis* Walt. - pilkšvalapis kalikantas (*C. glaucus* Willd.)
11. *Calycanthus occidentalis* Hook. et Arn. - vakarinis kalikantas
12. *Celtis tenuifolia* Nutt. - siauralapis celtis
13. *Celtis pumila* Pursh - žemasis celtis
14. *Callicarpa americana* L. - amerikinė kalikarpa
15. *Cornus canadensis* L. - kanadinė sedula
16. *Cornus foemina* Mill. (*C. stricta*) - stačioji sedula
17. *Cornus macrophylla* Wall. - didžialapė sedula
18. *Cornus rugosa* Lam. - raukšlėtoji sedula
19. *Chamaecytisus lindemanii* (V. Kreca) Klásk. - Lindemano paraipstis
20. *Chamaecytisus aggregatus* (Schur) Crer - tankiažiedis paraipstis
21. *Chamaecytisus glaber* (L. fil.) Rothm. - ilgašakis paraipstis
22. *Chamaecytisus podolicus* (Blocki) Klásk. - podolinis paraipstis
23. *Cytisus* x *praecox* Bean - ankstyvasis raipstas
24. *Cytisus ciliatus* Wahlend. - plaukuotasis raipstas
25. *Cytisus purpureus* Scop. - purpurinis raipstas
26. *Cytisus ruthenicus* Fisch. - rusinis raipstas
27. *Deutzia grandiflora* Bunge - didžiažiedė deucija
28. *Deutzia* x *magnifica* Rehder - puikioji deucija
29. *Exochorda* x *macrantha* (Lemoine) Schneid - didžiažiedė egzochorda
30. *Exochorda serratifolia* S. Moore - trumpakotė egzochorda
31. *Exochorda tianschanica* - tiaršaninė egzochorda
32. *Genista florida* - puošnusis prožirnis
33. *Helianthemum* x *hybridum* 'Amy Ivoring' - hibridinis saulenis
34. *Helianthemum cinereum* (F. Cavara) C. H. Person. - pilkasis saulenis
35. *Helianthemum canadense* (L.) Michx. - kanadinis saulenis
36. *Helianthemum pilosum* (L.) Pers. - plaukuotasis saulenis
37. *Helianthemum roseum* Mill. - rausvasis saulenis
38. *Helianthemum apeninum* (L.) Mill. var. *roseum* Gross. - apenininio saulenio rausvasis varietetas
39. *Helianthemum ovatum* (Viv.) Dum - apskritalapis saulenis
40. *Helianthemum polifolium* - daugialapis saulenis
41. *Lonicera ledebourii* Eschsch. - Ledebūro sausmedis
42. *Lonicera* x *purpusii* (Rehder), (*L. fragrantissima* x *L. standishii*) - gležnasis sausmedis
43. *Incarvillea mairei* (Lev.) Grierson var. *grandiflora* (Bur. et Franch.) Grierson - Mairo inkarvilėjos stambiažiedis varietetas
44. *Incarvillea arguta* (Royle) Royle - ryškioji inkarvilėja
45. *Incarvillea bonvalotii* Bureau et Franch. - Bonvaločio inkarvilėja

ROŽYNAS

Parko rožių ekspozicija pradėta kurti 1996 metais. Projektą 1996 – 1998 metais parėmė JAV gamtosauginė organizacija “ECOLOGIA” (2000 USD) ir visuomeninis klubas “Žydinčioji oazė”; 1996 – 2003 Vilniaus miesto savivaldybė (19000 Lt).

Kolekcijoje auga 116 veislių rožės, gautos iš Lenkijos, Latvijos, Suomijos, Lietuvos.

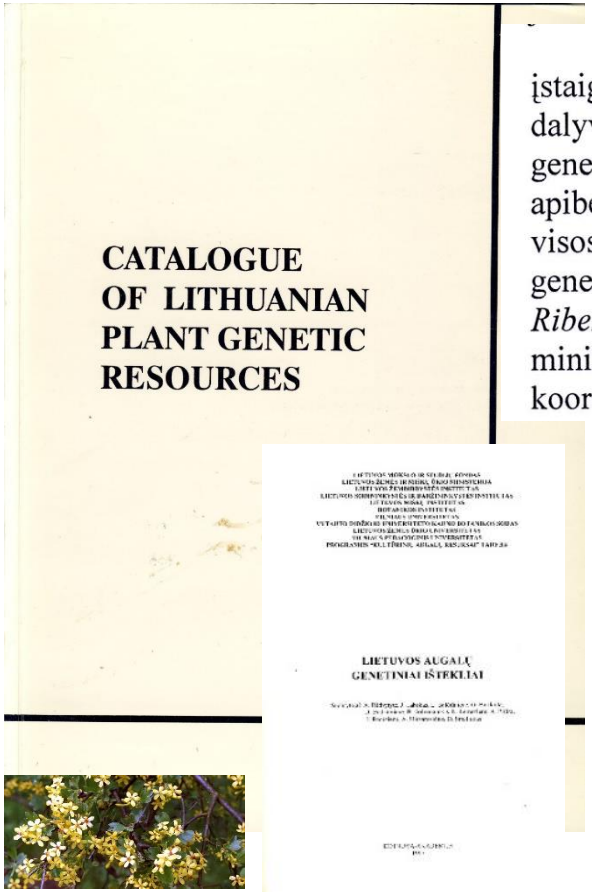

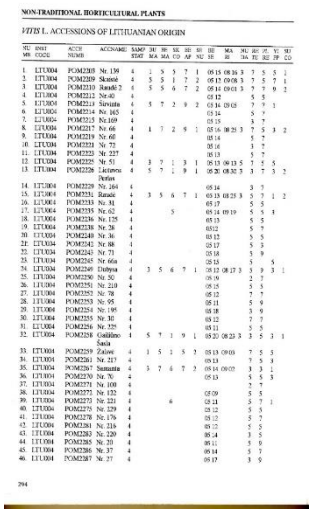

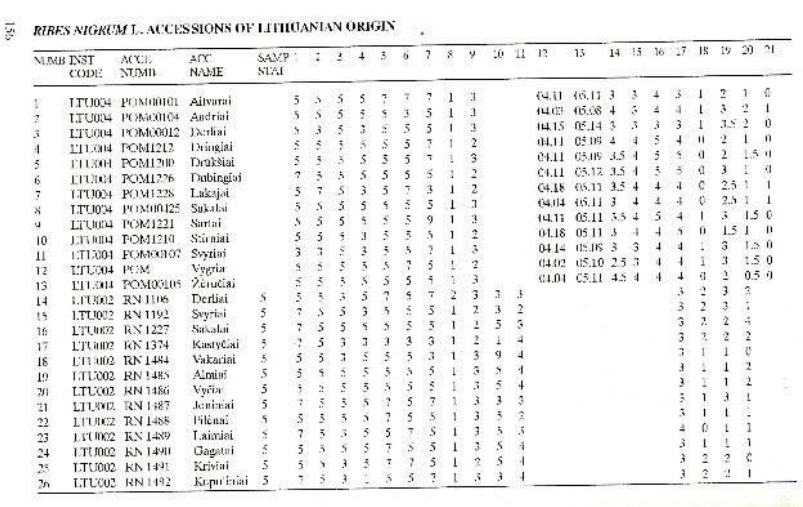
LIETUVOS AUGALŲ GENETINIŲ IŠTEKLIŲ PROGRAMOS DALYVIAI IŠLEIDO KATALOGĄ, KURIAME SODO DARBUOTOJAI APRAŠĖ SAVO KOLEKCIJAS.

Nuo 1994 m. Botanikos sodo darbuotojai kartu su kitomis Lietuvos mokslo įstaigomis įsijungė į Lietuvos augalų genetinių išteklių mokslinių tyrimų programą ir dalyvauja temose, skirtose dekoratyvinių, netradicinių vaisinių ir varpinių kultūrų genetiniams ištekliams tirti. Pirmųjų kelerių metų kolekcijų įvertinimo rezultatai buvo apibendrinti leidinyje „*Catalogue of Lithuanian plant genetic resources*“ (1997), kurį ruošė visos projekte dalyvaujančios mokslo įstaigos. Pagal sutartį su Tarptautiniu augalų genetinių išteklių institutu (IPGRI, Italija) nuo 2002 m. Botanikos sode veikia Europos *Ribes* L. ir *Rubus* L. augalų duomenų registracijos centras. Nuo 2003 m. LR aplinkos ministro įsakymu Botanikos sodas yra dekoratyvinių augalų genetinių tyrimų Lietuvoje koordinatorius.

GĖLĖS SOSTINĖS CENTRE RUGSĖJO PIRMOSIOS PROGA

Rasa PAKALKIENĖ

Rugpjūčio 30 dieną, šeštadienį, aikštė prie paminklo B.Dauguviečiui priešais Arkikatedrą baziliką, kurioje mėgsta laiką leisti Vilniaus girtuokliai, Vilniaus universiteto botanikos sodo darbuotojų dėka pasipuošė gėlėmis.

Botanikos sodo Gėlininkystės skyriaus vedėja, gamtos mokslų daktarė Danutė Dainauskaitė kartu su kolegėmis mokslininkėmis gamtininkėmis, gavusios, nors ir nelengvai, iš Vilniaus miesto savivaldybės leidimą surengti šią parodą, pavadintą "Rugsėjį pasitinkame su gėlėmis", ruošėsi nuo septynių valandų ryto - pačios aikštę tvarkė, šlavė. Vidurdienį į gėlių šventę, skirtą mokslo metų pradžiai, atvyko Elena Kubilienė, agentūros "Visos Lietuvos vaikai" darbuotoja, su savo jaunaisiais globotiniais, kurių iš viso, kaip pati pasakojo, turi trisdešimt penkis - dvidešimt keturi vaikai gyvena Vilniuje, Valakupiuose, ir vienuolika - Tolėjuose, Molėtų rajone. Universiteto botanikos sodas E.Kubilienės globotiniams ir jų likimo draugams, vaikams, kurių dėl įvairių priežasčių neaugina jų tėvai, jau penkti metai mokslo metų pradžios proga dovanoja gėles.

D.Dainauskaitė, papasakojusi apie gėlių veisles (Lietuvoje išvestų yra 700) bei jų auginimą Botanikos sode, paaiškino, kad akcijos "Rugsėjį pasitinkame su gėlėmis" tikslas yra ne tik dovanoti gėles mokslo metų pradžios proga vaikams, ypač likimo nuskriaustiems, bet ir papuošus aikštę sostinės centre žiedais tokiu būdu išprašyti iš jos nuolatinius jos lankytojus, girtokliūs, darančius gėdą Lietuvos sostinei.

Tokias gėlių šventes Vilniaus universiteto botanikos sodo darbuotojos ketina rengti kasmet.

Fotoreportažas

Sodų sodas

"Jei susidraugausi su augalu, jis greitai augs, bus linksmas, žydės, o jei su juo nerasi bendros kalbos, skurs, nenorės augti. Augalai jaučia žmogaus vidų. Štai rožės ypač prisiriša prie žmogaus. Jei išeini atostogų ir palieki savo augalus prižiūrėti kitam, jie stovi nusvirę, liūdni ir laukia, kol sugrįši", - pasakoja Vilniaus universiteto Botanikos sodo mokslinė sekretorė Silva ŽILINSKAITĖ.

Silva Žilinskaitė

Rožinių lelijų pilnas tvenkinys

Botanikos sodas įsikūręs netoli Vilniaus - Kairėnuose. Kadaise čia buvo dvaras. Rūmų neišliko, tačiau tebestovi arklidės, svirnas, kai kurie kiti pastatai. Uždengtais stogais, bet laukia šviesios ateities. Išlikę ir keturiolika senų tvenkinių, įsikomponavusių į visą teritoriją. Dar penki buvo iškasti jau šiais laikais. Botanikos sodas čia įkurtas prieš 23 metus. Plotas - apie 200 ha. Auga apie 5000 įvairių augalų rūšių. Nors jau baigiasi vasara, bet atėjusiajam yra kur paganyti akis. Lyg didžiuliai kilimai geltonuoja, raudonuoja gėlių plotai. Iš vieno tvenkinio raudonas galvas iškišusios vandens lelijos. Įdomiausios - kolekcijos. Tai nedideliuose ploteliuose specialistų puoselėjami augalai. Išvedama naujų rūšių. Na, o vilniečiai, norintys turėti gerų rūšių gėlių, dekoratyvinių augalų, vaiskrūmių, gali atvažiuoti į čia veikiančią parduotuvę ir nusipirkti - tikrai neteks gailėtis. Kas auga sode, iš karto nepamatysi, peščias visos teritorijos neapeisi. Geriausia važiuoti. Tada gali sustoti ir prie ąžuolų giraitės. Kai universitetas šventė 400-ąjį jubiliejų, Lietuvos miškininkai čia pasodino 400 ąžuolukų. Auga ir neseniai Seimo pirmininko V.Landsbergio pasodintas kukmedis.

Sode yra viena aukščiausių Vilniaus vietų. Palypėjus į 180 metrų aukščio kalvą giedrą dieną gali pamatyti Nemenčinės miestelį ir Žaliuosius ežerus. "Kad ir kaip būtų liūdna, - sako S.Žilinskaitė, - bet ir gaisrus pamatome, jei dega durpynas ar miškas". Ji per tankius krūmus ir medžius veda prie šaltinio, kurio vanduo tyras ir skaidrus. Pasakoja apie būsimą parką, kur 90 ha teritorijoje dekoratyviniai medžiai ir krūmai augs geografiniu principu - bus Šiaurės Amerikos, Sibiro, Tolimųjų Rytų, Kaukazo bei kitų vietovių zonos. O pačiai S. Žilinskaitei gražiausias augalas yra magnolija. Šis medis pavasarį apsipila baltais ir lyg tulpės dideliais žiedais.

Daug įdomybių yra sode. Pavasarį varlės tvenkiniuose surengia tokius koncertus, kad tik klausykis. Jų pasiklausyti atskrenda ir nuolatinis sodo gyventojas gandras, medyje turintis lizdą. "Gandras - tikras grožio vertintojas, - juokėsi S.Žilinskaitė. - Vieną kartą jis gražiai nuskabė ir tvarkingai eilutėmis sudėliojo raudonus tulpių žiedus. Mes iš karto nesupratome, manėme, jei vagis skynė, tai kodėl nepasiėmė. Paskui gandrą užtikome nusikaltimo vietoje, skabantį gėles. Atleidom, ką padarysi". Gandrai jau greitai išskris. Būna graudžiausia, kai jų būriai rugpjūčio pabaigoje susirenka sode, ant kalvelės, ir prieš išskrisdami kleketuoja tarsi atsisveikindami.

Žiema sode irgi netrūksta darbų. Prasidės, pasak S.Žilinskaitės, žaidimas paštu - apsirūpinimas sėklomis. Vilniečiai jomis keisis su penkiais šimtais botanikos sodų iš viso pasaulio. Ir vėl kaip kasmet Dvarčionių paštininkai neš sėklų siuntinius iš Latvijos, Baltarusijos, Lenkijos, Čekijos bei daugelio kitų šalių. Ir lietuviškų augalų sėklos keliaus į kitus kraštus.

Regina VALEVIČIENĖ

ALGIMANTO ŽIŽIŪNO NUOTRAUKOS

Lietuvos rytas / 1997 m. liepos 16 d., Nr. 164

Vilniečiai skanavo šimto rūšių uogų

Kiekvienas, atėjęs į vilniečių sodininkų surengtą uogų parodą, buvo vaišinamas vasaros sodo gardumynais. R.Jurgaičio nuotr.

Vincas STEPANKEVIČIUS
Vilniaus susivienijimo „Sodai" pirmininkas

Praėjusį penktadienį Lietuvos žemės ir miškų ūkio ministerijoje Vilniaus susivienijimas „Sodai" surengė uogų parodą, kurioje savo auginamas uogas eksponavo Botanikos institutas, Vilniaus universiteto botanikos sodo pomologijos skyrius, Vilniaus sodo augalų veislių tyrimo stotis, sodininkai-selekcininkai Leonas Juozelskis, Vaclovas Paketūra, Marcelė Ryliškienė.

Be uogų, parodoje buvo eksponuojami ir retesnieji prieskoniai bei gydomieji augalai, kurių parodoje buvo apie 90 pavadinimų.

Šią ekspoziciją surengė sodininkė Irena Kubilienė, jai padėjo ir kitos sodininkės. Ekspozicija buvo suskirstyta į 4 grupes: arbatiniai, gydomieji, aromatiniai – medingieji, retesni augalai. Sodininkai galėjo užsisakyti sėklų, daigų, sodinukų savo sodui ateičiai.

Uogų parodoje buvo eksponuojama daugiau nei šimto pavadinimų šių vasaros gardumynų. Gausiausią braškių ir vyšnių kolekciją turėjo L.Juzelskis. Iš viso jis pateikė 53 uoginių kultūrų eksponatus.

Didžiausią juodųjų, raudonųjų serbentų ir agrastų ekspoziciją turėjo Vilniaus universiteto botanikos sodo pomologijos skyrius, o perspektyviausias ir naujausias uoginių augalų veisles buvo galima pamatyti Vilniaus sodo augalų veislių tyrimo stoties ekspozicijoje.

Be tradicinių sodo uoginių augalų, parodoje puikavosi ir retesnės uoginės kultūros: sodinės šilauogės, vaivorai, valgomieji sausmedžiai.

Daug vertingų patarimų apie auginamas veisles Vilnijos krašte sodininkai gavo ir iš selekcininko mėgėjo V.Paketūro, kuris parodoje eksponavo 22 uogų veisles.

Parodos dalyviai galėjo susipažinti su uoginių kultūrų ligomis, kenkėjais ir apsaugos nuo jų priemonėmis.

Pagrindinis parodos tikslas ir buvo supažindinti sodininkus, ūkininkus su perspektyviomis uoginių kultūrų veislėmis, supažindinti su jų augintojais, kad atėjus rudeniui žinotų, kokių veislių ir kur jų gauti savo sodui, ūkiui.

Populiariausios vidurvasario uogos – braškės 'Venta'.

Botanikos sodas vilioja ir moksliininkus, ir vagis

Ligita VALENTYTĖ

Pavasarį pirmininta aleiva į Kairėnuose įsikūrusį Vilniaus universiteto Botanikos sodą. Čia jau nuo kovo užimtoji iš apylinkių vėtra tvoja žydi žolės, krokai, raktažolės, žydrės, snieguolės. Paskui į šį vaizdingą Vilniaus vasarų, Botanikos sodą kaip ir kiekvienas sausbalsis gėlės, nes ant sodo vartų prilottelio Skelia – „Jeigi draudžiama, įeitarpą nuogo šuns".

Užeiti gali ne kiekvienas

„Lotelinas į Botanikos sodą – pasiūlymas profesionalus veikia ar studento pažymėjimas", – sako Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius docentas Kvalda Navys. Tiktai įtunkus mylėtojui rotai kada ūn pasiliūnuosa.

Tik, jei perykiotu įžūlini Botanikos sodo direktorių, jog turiai jokią pikiadarišką klišlę ir jai nori ka nors daržovėsias mišinė sėklas, apsiskaityti dėlog aka galima pagrysti po gyliausiu spalvotu įspūdžiu.

Botanikos sodas įsikūręs netoli Vilniaus - Kairėnuose. Kadaise čia buvo dvaras. Rūmų neišliko, tačiau tebestovi arklidės, svirnas, kai kurie kiti pastatai. Uždengtais stogais, bet laukia šviesios ateities. Išlikę ir keturiolika senų tvenkinių, įsikomponavusių į visą teritoriją. Dar penki buvo iškasti jau šiais laikais. Botanikos sodas čia įkurtas prieš 23 metus. Plotas - apie 200 ha. Auga apie 5000 įvairių augalų rūšių. Nors jau baigiasi vasara, bet atėjusiajam yra kur paganyti akis. Lyg didžiuliai kilimai geltonuoja, raudonuoja gėlių plotai. Iš vieno tvenkinio raudonas galvas iškišusios vandens lelijos. Įdomiausios - kolekcijos. Tai nedideliuose ploteliuose specialistų puoselėjami augalai. Išvedama naujų rūšių. Na, o vilniečiai, norintys turėti gerų rūšių gėlių, dekoratyvinių augalų, vaiskrūmių, gali atvažiuoti į čia veikiančią parduotuvę ir nusipirkti - tikrai neteks gailėtis. Kas auga sode, iš karto nepamatysi, pešč

Sode – mokslinė veikla

Vilniaus universiteto Botanikos sodo tik šiuo bei kitu sostinės aukštųjų mokyklų studentai ir dirbantieji mokslinėj darbuotojai. Čia dar atvyksta šimtai botanikos specialistų iš Sovietų Sąjungos respublikų. Pelniausi rytiai su 450 pasaulio botanikų sodų, keliuotasi kasdieną, mokomės, informuojas.

„Niekur neteko girdėti, kad būtų tar nors vieno iš minėto darbuotojo nusiminimo ir gausios rytietųjų nepriežiūrinti Botanikos sodas, – tvirtė Kvalda Navys. – Ir parjo niekur nevažiuojam, nes kone užtrunkiu niekas neapmoka. Vasr leidiamo, jog ši – Universiteto reikalas".

Sargai visur nesupėja

Botanikos sodas, kuriame užbaigai mokslinėsi tyrinėjimai bei kasmetinis augalų kolekcijos, kasmet tinkuoja nuo vagilių. 150 hektarų teritorijoje nepajėgia sprungsti keturi beskechiontys sargai. Pasitaiai didesnių nuostolių, kai iš tvenkinių

Botanikose daeru arklidėse turėtų įsikurti Botanikos sodo administracijos. V.Ovsiukaitės nuotr.

ligoninėsnos retų rūšių lurys ar nuo krūtų krūmų nuskinamas kūsras vagių.

„Tvoti nestai iš viso dėl to nuskinto kūsro vymurgių negalu tikrai vaikšt, – pikčiosi sodo direktorius K.Navys. – Pagauti vymurgių vagys uždaužiami, nes policijos pareigūnai taip gi, jog nėra nuskinėtinų sodžios".

„Kairėnai – pats Vilniaus sukūrys. Iskiaučiai vertinama miesto dirbe, nes čia šviesu ums ir vizuliu, – pasakoja E.Navys. – Net sirdaiuni, kaip sostinės aplinkosaugos darbuotojai ar žalioji tiltenčia čia nesiskiaiu. Paliudo, jiems gaivus per dvi dienas pažinty, nes kasdieniy kalcantaiu rupestį".

1998: VU BOTANIKOS SODO VARTAI VISUOMENEI ATVERIAMI PLAČIAU.

Botanikos sodo DK talkos metu kalninėmis pušaitėmis apsodino šlaitą prie rūsio.

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODAS

Kairėnų 43

LT – 2036 Vilnius

LIETUVA

Tel. (8 – 22) 74-79-33

98.01.26

Didžiosios Britanijos ambasada Vilniaus universiteto Botanikos sodui dovanoja Oksfordo universiteto leidinį "Index Kewensis". Šis leidinys jau daugiau kaip 100 metų yra solidžiausias anklėsniųjų augalų vardų sąrašas pasaulyje. Kas keleri metai jis pataisomas ir papildomas naujais duomenimis atsižvelgiant į tarptautinių botanikų kongresų nutarimus, rekomendacijas bei augalų nomenklatūros pasikeitimus.Todėl jis pasaulio mokslininkų botanikų pelnytai pripažįstamas pačiu patikimiausiu, etaloniniu augalų nomenklatūros leidiniu. Paskutinis metu bevik kiekviena pasaulyje pasirodanti mokslinė knyga apie aukštesniuosius augalus remiasi šiuo leidiniu. Paskutinis "Index Kewensis" leidinys išleistas ir kompiuteriniuose kompaktiniuose diskuose, kurie dar labiau palengvina darbą su šiuo sąrašu. Deja, iki šiol Lietuvos botanikai šiuo leidiniu galėjo pasinaudoti tik užsienyje. Ši Didžiosios Britanijos ambasados dovana Vilniaus universiteto Botanikos sodui, kartu yra didžiulė dovana visiems Lietuvos botanikams.

98.2.4 Mrel.

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnes

Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan (antras iš kairės) dovanoja Oksfordo universiteto leidinį "Index Kewensis". Iš kairės - VU rektorius prof. Rolandas Pavilionis, prorektorius prof. Benediktas Juodka, v. [illegible] Mido [illegible] Babilienė ir Gamtos mokslų fakulteto dekanas prof. Jonas Remigijus Naujalis

Žinios – biologui, apželdintojui – duona

Vasario pradžioje po senojo Vilniaus universiteto skliautais gražią šventę pažymėjo Universiteto Botanikos sodo ir Gamtos fakulteto darbuotojai, o kartu ir visi tie, kurie neabejingi mus supančiai aplinkai.

Renginyje pristatyta Botanikos sodo darbuotojos Gintarės JURKEVIČIENĖS knyga "Lianos", o šventėje dalyvavęs Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas MACAN Universiteto Botanikos sodui padovanojo Oksfordo universiteto leidinį "Index Kewensis".

Apie tai skaitykite 2 p.

atkelta iš 1 p.

Dovana

Vilniaus universiteto rektorius prof. Rolandas Pavilionis dovaną įvertino kaip didelį indėlį į Universiteto intelektinį lobyną. "Index Kewensis" - vienas brangiausių pasaulio leidinių (999 svarų sterlingų): diskетėse sukaupta susisteminta informacija apie 1 mln. augalų. Tai vienas svarbiausių augalų archyvų, kuriame sutelktos fundamentinės žinios. Jomis naudodamiesi Lietuvos dendrologai, apskritai botanikai, galės veikti pagal šiuolaikinius reikalavimus, kaupti vertingas augalų kolekcijas.

Ypač džiugina tai, kad dovana gauta būtent iš Didžiosios Britanijos - aukštos kultūros ir gilių tradicijų šalies. Ši valstybė - augalų kolekcijų kaupimo, botanikos sodų kūrimo ir parkų meno pradininkė. Pirmasis botanikos sodas Didžiojoje Britanijoje įkurtas 1751 m. ir turėjo įtakos daugelio kitų šalių botanikos sodų kūrimui bei raidai, Europos floros komplektavimui. Taip pat turėjo įtakos ir Vilniaus universiteto Botanikos sodui, kuris buvo įkurtas lygiai po 30 metų - 1781-aisiais.

Augalai auga tyliai

Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai be ypatingo triukšmo dirba savo kasdieninį darbą, gal nelabai ir moka garsintis - augalai juk taip pat auga tyliai ir ne iš aplinkui sukelto triukšmo. Nepavydėtinomis sąlygomis tie žmonės stengiasi išsaugoti visa tai, kuo garsus buvo šis vienas pirmųjų Rytų Europoje botanikos sodų, kurio kūrėjais - prancūzu Ž. E. Žiliberu, vokiečiu G. Forsteriu, lietuviu S. B. Jundzilu - teisėtai didžiuojamės. Ne vien praeityje šio Botanikos sodo šlovė. Tai, kad jis palaiko ryšį ir bendradarbiauja su 400 pasaulio botanikos sodų (iš jų su 14 Didžiosios Britanijos analogiškų institucijų), jau savaime rodo, kad Vilniuje dirbami darbai verti pagarbos ir sulaukia pripažinimo.

Senasis universiteto Botanikos sodas kilnotas iš vietos į vietą, o prieš ketvirtį amžiaus jam skirta nauja vieta - Kairėnuose, seno parko ir kadaise ten stovėjusių rūmų teritorija. Pusė ploto buvo skirta dendrofloros skyriui. Reikėjo rinktis darbų temas, specializuotis. Kas Lietuvoje jau buvo daroma? Miškų institute dirbta prie sumedėjusių augalų (medžių), iš kurių dauguma - ąžuolai, uosiai, liepos ir kt. - taip pat naudoti apželdinimui. Vadinasi, ši niša buvo jau užimta. Vilniečiai peržvelgė gilias tradicijas turinčio Kauno botanikos sodo atliekamus tyrimus - kad tų darbų taip pat nekartotų.

Tuo metu Lietuvoje virė karštos diskusijos dėl vertikalaus apželdinimo. Anot žinovų, ši sritis ir šiuo metu ne geriausiai tvarkoma (išskyrus nebent Anykščius, bet ir ten priekabesnė akis rastų trūkumų). Žodžiu, iš laisvų nišų prieinamiausios tyrinėti ir kultivuoti atrodė lianos, alyvos bei rožės.

Praėjus dviems dešimtmečiams galime pasakyti, kad labiausiai pasiteisino su lianomis dirbamas darbas. Ir tai Gintarėlės Jurkevičienės dėka. 1971 m. iš Žemaitijos atvykusi į Vilniaus universitetą studijuoti biologijos, tapo prof. Marijos Natkevičaitės-Ivanauskienės mokine. Profesorė ne kartą ragino imtis mokslinio darbo, rašyti disertaciją. Tačiau G. Jurkevičienė buvo pasišventusi dendrologo darbui Universiteto Botanikos sode. Tyrinėjo lianinius augalus. Tai ne vietinė flora. Vidutinio klimato juostoje auga apie 200 lianų rūšių, o tropikuose - iki 1000. Lietuvoje vienintelė tikra liana yra apynys, lianos pavidalo taip pat išauga gebenė lipikė, kur-ne-kur dar ir miškuose gyvenanti. Botanikai tikriausiai primintų ir dar kokį augalą, bet augdami prie arealo ribos jie dažnai iššąla ir natūraliose bendrijose augdami savo, kaip lianinių augalų savybių, neišreiškia. Tiesa, nereikėtų pamiršti ir žolinių lianų, kurių botanikė dr. Jūratė Tupčiauskaitė minėjo Lietuvoje augant tris, o Gamtos mokslų fakulteto dekanas tvirtino jų augant "pakankamai daug". Matyt, botanikams dar yra kur reikštis, kol bus prieita vieningos nuomonės.

Iniciatyva

Prof. habil. dr. Jonas Remigijus Naujalis prisiminė tą šaltą žiemą, kai vos tapęs Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanu turėjo priimti Botanikos sodo delegaciją. Sodo darbuotojams tada viskas atrodė blogai atgimstančioje valstybėje: atlyginimai maži, perspektyvų jokių... Dekano padėtis buvo nepavydėtina: nei atlyginimų padidinti, nei traktoriaus nupirkti jis negalėjo, net degalų įsigyti nebuvo už ką. Dekano žodžiai nenudžiugino delegacijos narių. Jis tuomet pasakė, kad Botanikos sodo darbuotojai stokoja vieno dalyko - iniciatyvos, be kurios ir Universiteto Botanikos sodas negalės būti tuo, kuo gali ir turi būti.

Nežinia, kiek čia padėjo dekano žodžiai, bet šiuo metu jis tvirtina matąs visai kitas tų pačių darbuotojų nuotaikas - iniciatyvos esą nepalyginamai daugiau. Kai 20 metų Botanikos sode plušanti Gintarėlė Jurkevičienė, nors ir neturėdama mokslinio laipsnio, ryžtasi apibendrinti savo ilgų darbo metų kauptus duomenis, parašo knygą - argi tai ne akivaizdus iniciatyvos pavyzdys?

Dekanas pateikė ir daugiau tokių džiugių pavyzdžių. Tam tikrą savo nepilnavertiškumo kompleksą mūsų žmonės tegu ir pamažu, bet įveikia. Atrodytų, Vakarų šalių universitetų botanikos sodai labai turtingi, kolekcijos gerai prižiūrimos, tad ar norės čia mus tokius neturtingus priimti? Mes galime su užsienio botanikos sodais lygintis tik amžiumi ir kolekcijų gausa, bet ne jų sutvarkymu. Žodžiu, tam tikrą nepasitikėjimą savo jėgomis mūsų žmonės jautė. Būdami savo srities specialistai ir patriotai jie gerai žinojo, kaip reikėtų kolekcijas tvarkyti ir dirbti, bet stigo sąlygų.

Geru žodžiu reikėtų paminėti ir Universiteto vadovus, kurie pasistengė, kad Vakarų universitetų botanikos sodus išvystų ne vienas kitas, bet kuo daugiau mūsų žmonių. Rankomis ir kojomis remdamiesi į "Latvijos" šonus ir lubas Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotojai pasiekė Frankfurto universiteto botanikos sodą. Buvo priimti kaip laukiamiausi kolegos: mūsiškiams parodytos kolekcijos, augalai, pademonstruotos technologijos.

Ir sodininkui, ir studentui

Knygoje "Lianos" autorė Gintarėlė Jurkevičienė, remdamasi savo 20 metų darbo patirtimi, aprašo 154 pavadinimų lianas. Išskyrus vieną, visos - svetimžemės, pačios autorės sukauptos daugiau kaip prieš du dešimtmečius iš Šiaurės Amerikos, Centrinės Azijos. Pasak Universiteto Botanikos sodo direktoriaus doc. Evaldo Navio, mokslinė darbo vertė tuo didesnė, kad dauguma tų augalų Lietuvoje nekultivuoti, o visos šalies mastu eksperimentuoti būtų per didelė prabanga. Augalai tyrinėti daugiau kaip 20 metų, per tą laiką būta ekstremalių žiemų ir vasarų. Knygoje toji patirtis ir pateikta. Pateikti išsamūs botaniniai aprašymai ir patarimai, kaip auginti kolekcijoje.

Darbas turi ir praktinę vertę, nes tie augalai ne tik aprašyti, bet ir platinami Lietuvoje. Introdukuotus augalus stengiamasi pritaikyti apželdinimo tikslams, tad knygoje ir sodininkui mėgėjui galima rasti naudingų praktinių patarimų, kaip daiginti sėklas, sodinti augalus, parinkti jiems atramas ir kaip prižiūrėti. Galima tik pritarti knygos recenzentei dr. Jūratei Tupčiauskaitei, kuri pastebėjo, kad knyga "Lianos" - tai žinios biologui ir duona apželdintojui. Jeigu krašto horizontalųjį apželdinimą pradėsime drąsiau turtinti, įvedant ir vertikalaus apželdinimo elementus, tai mūsų šalelės vaizdas turėtų keistis tik į gera.

- Savo lianų kolekcija galime didžiuotis, - tvirtina G. Jurkevičienė, su kolegomis apsilankiusi Lenkijos, Čekijos, Vokietijos botanikos soduose ir vartydama iš viso pasaulio gaunamus katalogus. Su savo pagalbininkais ji stengiasi, kad iš kitų kraštų atkeliavę augalai Lietuvoje pasijustų kaip savo tolimoje tėvynėje - vešėtų, žydėtų.

Knygą rašiusi ilgai - septynias žiemas. Ne kartą pradėjusi ir baigusi, paskui vėl iš naujo tęsusi darbą. Rašė, prieš akis matydama mokomosios literatūros ieškančius studentus, garbius sodininkus ir naujakurius, svarstančius, kaip čia apželdinus savo sodybą. Knyga turėtų praversti landšafto architektui ir želdintojui, galinčiam patarti, kaip lianiniais augalais papuošti namo

Vilniaus universiteto Botanikos sodo darbuotoją Gintarėlę Jurkevičienę, dvidešimties metų darbą įprasminusią knygoje "Lianos", sveikina Lietuvos gamtos draugijos atsakingasis sekretorius doc. Vytautas Raškauskas.

Pirminiame leidyklos plane buvo numatyta išspausdinti tik 150 knygos egzempliorių. Pavykus rasti rėmėjų (jais tapo Miškų ir žemės ūkio ministerijos Miškų ūkio departamentas) knygos tiražą pasisekė padidinti iki 1 tūkst. egzempliorių.

Gediminas Zemlickas
Autoriaus nuotraukos

Klubo iniciatyva VU Botanikos sode ne kartą lankėsi Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan ir konsulas Stephen Tarry. Sodais ir parkais garsėjančios šalies atstovai susižavėję vaikščiojo po angliško (arba peizažinio) stiliaus Kairėnų parką ir vasarą, ir žiemą.

Botanikos sodo atidarymo lankymui problemas mėginama spręsti sutelktomis jėgomis. 1998 m. kovo 25 d. Botanikos sode tarėsi Vilniaus Universiteto, Vilniaus miesto tarybos ir savivaldybės, Vilniaus apskrities, Švietimo ir mokslo, Kultūros, Aplinkos apsaugos, Žemės ir miškų ūkio ministerijų, Mokslo tarybos, Nekilnojamų kultūros vertybių departamento ir VU Botanikos sodo draugų klubo atstovai.

Sostinė / Lietuvos rytas / 1998 m. kovo 28 d., Nr. 71

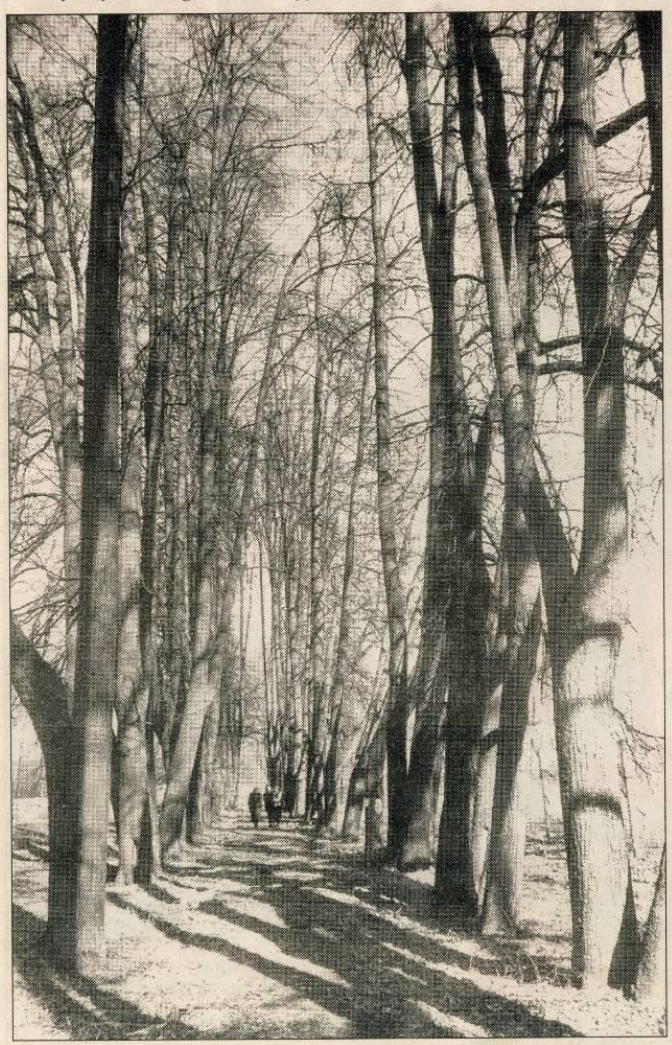
Gamtos draugų klubo tikslas – atverti Universiteto botanikos sodo vartus

Ligita VALONYTĖ

Klube – kaimynės

„Mes ne biologės, o kaimynės",– viena į kitą susižvalgiusios nusišypsojo neseniai sostinėje įkurto Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubo narės Loreta Musanja ir Rūta Čepienė.

Mintis steigti draugų klubą pirmiau kilo Loretai. Pastaruoju metu dirbusi vertėja L.Musanja metus stažavosi Anglijoje, kur, be kalbos žinių, tobulinimosi, itin susidomėjo šios šalies botanikos sodais ir parkais.

Svečius Draugų klubo nariai bei Botanikos sodo darbuotojai pirmiausia veda į botanikos sodo istoriją.

„Kad Vilniuje taip pat yra botanikos sodas, kažkur Vingio parke, girdėjau tik iš nuogirdų",– pasakojo L.Musanja, prieš metus artimiau pradėjusi bendradarbiauti su Vilniaus universiteto botanikais.

Sostinės centre (Vingio parke) bei priemiestyje (Kairėnuose) esantis Vilniaus universiteto botanikos sodas, skirtingai negu kitose pasaulio šalyse, uždaras lankytojams.

„Todėl nenuostabu, jog daugelis vilniečių jo visai net ir nežino",– kalbėjo R.Čepienė.

Vilnietės L.Musanja ir R.Čepienė, pagal profesijas vertėja ir defektologė, tvirtino, jog Draugų klubo veiklos tikslas – padaryti prieinamą Botanikos sodą visiems miestelėnams.

Tarp 16 Draugų klubo narių steigėjų – Vilniaus miesto gydytojai, menininkai, savivaldybės Turizmo skyriaus darbuotojai bei Seimo narys Saulius Pečeliūnas.

„Sostinės gyventojai, žymūs žmonės vien savo apsilankymu gali paremti tą idėją",– sakė L.Musanja.

Rėmėsi anglų patirtimi

L.Musanja tvirtino ilgai negalvojusi rinkdama klubui pavadinimą, neieškojo pretenzingo.

„Draugų klubai botanikos soduose ar muziejuose labai populiarūs Anglijoje,– sakė L.Musanja, – visame pasaulyje kultūros organizacijų veiklą propaguoja ir remia tam prijaučiantys".

Pasak L.Musanjos, vienintelė sąlyga įstoti į Draugų klubą – ką nors gera padaryti botanikos sodui.

Klubo steigėjos planuoja bendradarbiauti su M.K.Čiurlionio menų gimnazijos moksleiviais, ketina botanikos sode organizuoti kūrybines

Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubo steigėjos vilnietės kaimynės Loreta Musanja (kairėje) ir Rūta Čepienė.

„Savaitgalius botanikos sode" (taip būsimus kultūrinius renginius pavadino L.Musanja) klubo entuziastės pradės pražydus didžiulėms jurginų ir bijūnų kolekcijoms.

Kol botanikos sodas pražys, klubo veiklos planuose numatyti susitikimai su šio sodo istorijos tyrinėtojais, botanikais. „Tiesiog savišvietai",– apibendrino L.Musanja.

Draugų klubo steigėjos džiaugėsi botanikos sode neseniai apsilankius Didžiosios Britanijos ambasadoriaus Lietuvoje pavaduotojui Stephenui Tarry. „Svečias Kairėnuose buvo nustebęs atpažinęs čia angliškojo parko struktūrą – 120 metų senumo liepos susodintos lizdiniu būdu – po tris į vieną duobę",– apie liepų alėją, į kurią botanikos sodo darbuotojai pirmiausia veda svečius, kalbėjo R.Čepienė.

Žinos, už ką aukoja

„Pamačiau, jog čia viskas apleis-

sode", – toks buvo pirmasis Draugų klubo steigėjos L.Musanjos įspūdis apsilankius Vilniaus universiteto botanikos sode.

Pirmiausia naujo klubo įstatuose jo kūrėjai ir numatė steigti botanikos sodo rėmimo fondą. R.Čepienės teigimu, kiekvienas apsilankęs galės susipažinti su klubo veiklos projektu, pasirinks, kuo prisidėti prie sodo kūrimo. „Skatinsime lankytojus aukoti,– kalbėjo R.Čepienė, – kiekvienas žinos, kas už tuos pinigus padaryta: ar suolas nupirktas, ar buvusio dvaro arklidės restauruojamos, ar statoma vasaros estrada".

„Aukotojai įeis į botanikos sodo istoriją",– pažadėjo L.Musanja, mananti, jog gamtos mylėtojui turėtų būti malonu, kad ir jo kelios plytos čia padėtos.

Gal kas turės idėjų, kaip išradingai susodinti augalų kolekcijas, sukurti įdomias ekspozicijas – tokios paramos botanikos sodui iš lanky-

literatūra ir menas, 1998 05 02.

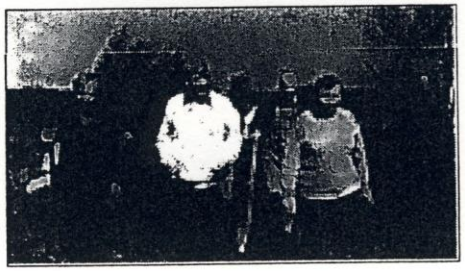
SUSIBŪRIMO PRASMĖ

Balandžio 25 d. Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose buvo pasirašyta Kultūros ministrijos, Vilniaus universiteto, VU Botanikos sodo draugų klubo bendradarbiavimo sutartis.

Šia proga Lietuvos nacionalinių premijų laureatai - teatro režisierius E.Nekrošius, dailininkas P.Repšys, kompozitoriai O.Narbutaitė ir A.Šenderovas, pianistai R. ir Z.Ibelhauptai kartu su kultūros ministru S.Šalteniu, smuikininku R.Katiliumi pasodino po retą mūsų kraštuose augalą - juodąją eglę.

Pasak Botanikos sodo direktoriaus E.Navio, buvo ilgai svarstyta, kokį augalą pasirinkti: "Iš pradžių galvojome apie beržą, paprastą, anot poeto P.Širvio, lietuvišką beržą. Tačiau vėliau nutarėme pasiūlyti mūsų iškiliausiems menininkams aukščiausioje Vilniaus apylinkių vietoje pasodinti po retą mūsų kraštuose augalą, atkeliavusį net iš kito mūsų planetos pusrutulio".

Kultūros ministras S.Šaltenis savo įžanginėje kalboje pajuokavo, kad "tokie medžių sodinimai, kartu pasirašant bendradarbiavimo sutartis, iš šalies gali atrodyti nelyg kokia "valdiška akcija".

ARNOLDO BARYSO nuotrauka

Tačiau Petras Repšys, kuris apskritai yra alergiškas "valdiškoms akcijoms", Anatolijus Šenderovas su žmona ir dukra, tąkart atvykę iš Klaipėdos, Eimuntas Nekrošius, šia proga palikęs savo "Meno fortą", su sūnumi, Onutė Narbutaitė, ilgai dvejojusi, ar apskritai verta čia vykti, šio renginio nelaikė nei formaliu, nei beprasmišku. Kita vertus, Rūta ir Zbignevas Ibelhauptai, šios akcijos metu numatė vietą muzikavimui tarp Botanikos sodo tvenkinių, o Raimondas Katilius pažadėjo dalyvauti Botanikos sodo draugų klubo organizuojamuose renginiuose...

"Kodėl spygliuota eglė, o ne, tarkim, poetiškas, lyriškas beržas tampa Nacionalinių premijų laureatų simboliu? - klausė kultūros ministras. - Sau aš atsakiau taip - šis augalas auga labai lėtai, gerai įsišaknija, atsparus, nebijo šalčio. Berželiai Lietuvoje auga savaime, o štai ši eglė - augalas, įveikęs natūraliai neįveikiamus gamtos barjerus, žmogaus dėka šiuose kraštuose atsiradęs, jo rūpesčiu gyvas. Kaip ir kultūra, kuri savo prigimtimi yra universali, palengva išauganti iš žmonių bendravimo - per plazdenančius jausmus, bruzdančias mintis... Tačiau įsišaknijusi ji nebijo nei šalčio, nei karščio, nes nebepriklauso vien tik gamtos pasauliui. Štai tokia būtų šio gražaus mūsų susibūrimo prasmė..."

Medelių sodinimą VU Botanikos sode, pagerbiant Nacionalinės premijos laureatus, ateityje numatoma paversti tradiciniu renginiu.

AGNĖ AŠINSKAITĖ

1998-06-24. VU SENATO POSĖDIS KAIRĖNUOSE.

3. Birželio 24 d. VU Rektorius prof. Habil dr. R. Pavilionis ir senato nariai apkeliavo visus Kairėnus, aukščiausioje Kairėnų vietoje pasodino vakarinių tujų, o po to posėdžių salėje gilinosi į botanikos sodo problemas ir ieškojo būdų joms išspręsti.

2. Gegužės 8 d. VU BS Kairėnuose lankėsi Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macan su žmona ir ambasados darbuotojai. Iš Anglijos atvežtas ąžuoliukas kol kas augs dendrologų inspekte, o jų pasodintas paprastasis ąžuolas stiebsis į dangų būsimojoje dekoratyvinių krūmų ekspozicijoje.

Aplinka

Botanikos sodas taps prieinamas

Genė KARKLIENĖ

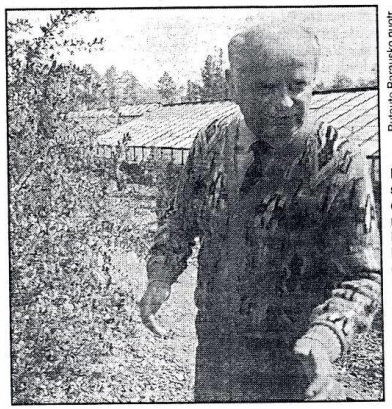
Nuo birželio 1-osios Kairėnuose įsikūrusį universiteto botanikos sodą ketinama atverti visuomenei lankyti.

"Sodą lankytojams norime atverti ne vien dėl kaltinimų, kad esame užsidarę, kad kažką daromе tik sau, o žmonės negali pamatyti gamtos grožybių, - "Respublikai" sakė botanikos sodo direktorius, Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto prodekanas Evaldas Navys. - Botanikos sodas yra Vilniaus Gamtos mokslų fakulteto padalinys, ir jeigu jis ir toliau bus skirtas tik universiteto tikslams - kaupti, tirti bei saugoti augalų kolekcijas - vargu ar išliks deramas visuotinės apžiūros objektas, kuriam būtini ekspozicijų laukai, meniškas augalų komponavimas ir pan. Esu tikras, kad nėra labiau lankomo objekto gamtoje, kaip botanikos sodas, ir todėl aš suinteresuotas, kad botanikos sodas plėtotųsi".

Vilniaus miesto tarybos visuomeninės gamtosaugos komisijos nariai taip pat mano, kad sutelktomis pastangomis ir lėšomis universiteto botanikos sodą reikia padaryti prieinamą visuomenei lankyti. Pasak jų, tai būtų viena įdomesnė Vilniuje atrakcija, kuri kažkada duotų didelį pelną.

Trumpa istorija

Vilniaus universiteto botanikos sodas įkurtas 1781-aisiais, kai buvo kuriami kiti garsieji Europos botanikos sodai. Sumaniai tvarkomas sodas klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų. 1824 metais kolekcijoje jau buvo 6565 rūšių augalų. 1832 metais uždarius universitetą introdukuotoji augalija

Butauto Baraucko nuotr.

Botanikos sodo direktorius Evaldas Navys džiaugiasi kiekvienu čia augančiu augalu, kurių priskaičiuojama iki 7000

pradėjo nykti, botanikos sodas virto parku.

Atkūrus universitetą, 1920-aisiais botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, Neries slėnyje. Dabar čia yra Augalų sistematikos ir geografijos skyrius.

1974 metais botanikos sodui paskirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietovėje su sena dvarviete ir parku. Tai jau ketvirta botanikos sodo vieta. Plečiant ir turtinant augalų kolekcijas, įrengiant laboratorijas, remontuojant pastatus ir tvarkant teritoriją daugiausia padaryta 1991-1994 metais, tačiau darbai dar nebaigti.

Lankytojais turi pasirūpinti ir miesto valdžia

Kad vilniečiai ir jų svečiai galėtų susipažinti su tūkstantinėmis botanikos sodo kolekcijomis, pirmiausia reikia sutvarkyti lankytojų aptarnavimo infrastruktūrą.

"Manau, kad savo aveles ganotas, kieno jos yra. Jei miesto piliečiai ateis, miesto valdžia turi pasirūpinti nors minimaliu jų aptarnavimu", - sakė E.Navys.

Pasak E.Navio, pagal savo galimybes universitetas yra geranoriškas sodo atžvilgiu, tačiau ūkio reikmėms skiriami 150 tūkst. litų metams tirpte ištirpsta, nes reikia prižiūrėti 150 ha žemės, ekskavatorių, sunkvežimį, 4 traktorius.

Praėjusią savaitę miesto Savivaldybei pažadėjus, kad sode bus pastatyti kilnojamieji tualetai bei bus skirta pinigų gidui apmokėti, jau šią vasarą vilniečiai ir jų svečiai botanikos sode galės pasigrožėti gamtos stebuklais bei pailsėti nuo miesto triukšmo ir dulkių.

Šiuo metu botanikos sode Kairėnuose yra 4 skyriai - gėlininkystės, augalų genetikos, pomologijos bei dendrologijos - ir Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija. Taip pat sodas leidžia sėklų katalogą "Index Seminum" ir keičiasi sėklomis su 150 botanikos sodų.

Nerimą kelia vagys

Sode surinktos turtingos kolekcijos.

Gėlininkystės skyriuje 4 ha sklype auga net 2500 pavadinimų gėlių. Anot E.Navio, daugelis nustemba, kad Lietuvos selekcininkai nepaprastai kruopštūs ir talentingi. Jų sukurtos veislės prilygsta geriausioms vokiečių ir olandų veislėms, o kartais savo savybėmis jas net pranoksta.

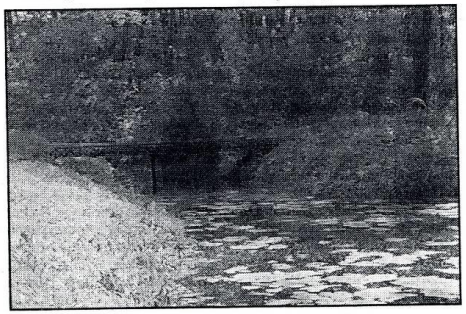
Neseniai botanikos sodui dar išskyrė 40 ha. Ten numatoma įkurti unikalią Lietuvos pelkių augalų ekspoziciją. Dabar daugiau dėmesio skiriama savojo krašto augmenijai. E.Navys pats renka įvairių formų kadagių kolekciją.

E.Navys baiminasi, kad botanikos sodą atidarius visuotiniam lankymui, gali padaugėti vagysčių, juoba kad jau dabar vagiama.

"Kas baisiausia, anksčiau buvo galima atpažinti vagį, o šiandien ne. Atrodo, ateina lyg ir padorūs žmonės, greta sodo pasistatę pilaites. Parodai jiems įdomesnės veislės agrastus, o po nakties neberandi tų vaiskrūmių. O jie iš Kanados atvežti. Kas mums beatveš?" - pasakojo E.Navys.

Nepaisant to, jis mano, kad su sodo grožybėmis turi susipažinti kuo daugiau vilniečių bei jų svečių.

Pasak E.Navio, botanikos sode būtų galima pradėti kurti net naujas jaunavedžių tradicijas. Anksčiau jaunasis nuotaką nešdavo per kaimo tiltelį, o dabar graudu žiūrėti, kai jis neša per ilgą miesto tiltą. Nepaneša, klumpa, o aplinkui - mašinos, dulkės, benzinas. Čia, Kairėnuose, angliško stiliaus parke, yra nepaprasto grožio šaltinių, aplink juos auga stori ąžuolai. Anot E.Navio, sodo vadovybė naujas tradicijas puoselėjantiesiems leistų tvarkytis šioje vietoje.

Gražia sodo gamta bus leidžiama grožėtis jaunavedžiams

Respublika, 1998. V. 27

1998 m. birželio 8 d., pirmadienis RE Aktualijos

Piknikas botanikos sode

Aidas ŽILIUKAS

Nors Kairėnuose įsikūręs Vilniaus universiteto botanikos sodas kol kas uždaras lankytojams, vakar sodo draugų klubo iniciatyva surengtame "Šeimos piknike" buvo laukiami visi sostinės gyventojai ir svečiai.

Galimybe aplankyti botanikos sodą pasinaudojo apie dvidešimt šeimų.

Atsinešę maisto ir gėrimų, svečiai ramiai priešpiečiavo ir šnekučiavosi šimtamečių anglų stiliaus parko medžių pavėsyje, klausėsi trumpo merginų choro "Liepaitės" kamerinės grupės bei M.K.Čiurlionio menų gimnazijos pučiamųjų trio koncerto. Norintieji galėjo apžiūrėti turtingas augalų kolekcijas.

Visi apsilankiusieji buvo kviečiami paremti botanikos sodą bei pasirašyti globėjų knygoje.

Piknike dalyvavęs Didžiosios Britanijos konsulas Stivenas Teris renginiu buvo sužavėtas ir pageidavo, kad tokie piknikai vyktų nuolat. Pasak jo, Britanijoje tokie šeimų susiėjimai parkuose labai populiarūs. Renginyje konsulas dalyvavo kartu su savo žmona Ela bei 14 mėn. sūnumi Tomu.

Nacionalinės premijos laureatė kompozitorė Onutė Narbutaitė sakė nors ir nesanti piknikų mėgėja, mielai lankytųsi čia rengiamuose kameriniuose koncertuose. Botanikos sodas jiems, jos manymu, vasarą būtų labai tinkama vieta.

Šį renginį organizavo botanikos sodo draugų klubas bei Vilniaus savivaldybės Turizmo skyrius. Kaip "Respublikai" pasakojo praėjusių metų pabaigoje susikūrusio sodo draugų klubo pirmininkė Loreta Musanja, renginiu norima atkreipti vilniečių dėmesį į jau primirštą botanikos sodą bei atgaivinti poilsio gamtoje tradicijas.

Klubas čia jau buvo surengęs keletą akcijų. Pavyzdžiui, balandžio pabaigoje kultūros ministras Saulius Šaltenis ir Nacionalinės premijos laureatai sodino juodąsias amerikietiškas eglutes. Klubui užmezgus ryšį, Didžiosios Britanijos ambasada sodui padovanojo labai vertingą kompiuterinį katalogą "Index Kewensis" bei skyrė lėšų sodo darbuotojams aplankyti Britanijos sodus bei parkus.

Toks visuomeniškas renginys VU botanikos sode surengtas pirmą kartą.

"Šeimos pikniku" liko patenkintas ir botanikos sodo direktorius Evaldas Navys. Pasak jo, jau senai norima sodą padaryti atviru visuomenei, tačiau tam visai neskiriama lėšų. Manoma, kad tai universiteto reikalas, bet jis skiria lėšų tik mokslo reikalams.

Sodo vadovybė prašė Vilniaus savivaldybės skirti pinigų bent vienam gido etatui, tačiau kol kas atsakymo nesulaukta.

Dainiaus Labudžio nuotr.

Didžiosios Britanijos ambasados konsulas Stivenas Teris su sūnumi Tomu (vežimėlyje) piknike buvo visai nepanašus į diplomatą

3. Birželio 7 d. VU BS – Šeimų piknikas. Jūs turėsite retą galimybę aplankyti VU Botanikos sodą, kuris šiuo metu lankytojams yra uždarytas. 12 val koncertuos merginų choro „Liepaitės“ kamerinė grupė ir M.K. Čiurlionio Menų gimnazijos varinių pučiamųjų trio. Šiuo VU BS Dk renginiu siekiama atkreipti vilniečių dėmesį į nuostabius, bet primirštus gamtos ir kultūros išteklius, atgaivinti poilsio gamtoje tradicijas. Renginį organizuoja VU BS DK ir Vilniaus miesto savivaldybės Ekonomikos departamento Turizmo skyrius.

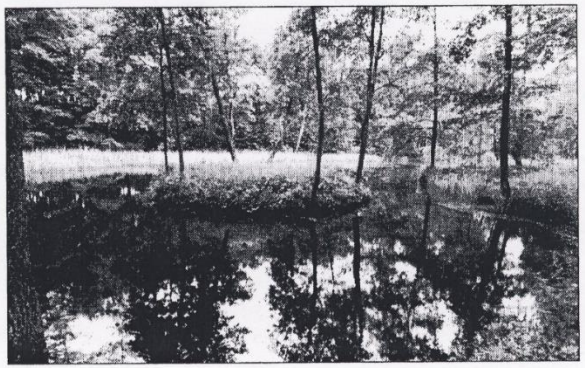
Mūzų malūnas / Lietuvos rytas / 1998 m. rugpjūčio 4 d., Nr. 179

Istoriniame Kairėnų parke suskambo muzika

Loreta MUSANJA

Šią vasarą renginių gausa Vilnius gali rungtis su bet kuria Europos sostine. Jie vyksta ne tik Vilniaus salėse, kiemeliuose, aikštėse, bet ir užmiesčio parkuose.

Viena tokių atgimusių miesto oazių – Kairėnų dvaro parkas, kurį globoja Vilniaus universiteto Botanikos sodo bičiulių klubas. Ši organizacija susikūrė prieš pusmetį, kad propaguotų sodų ir parkų kultūrą, ieškotų bendraminčių ir finansinės paramos Botanikos sodui bei Kairėnų parkui atgaivinti.

Kairėnų dvaro parkas prisikėlė naujam gyvenimui. Dž.Barysaitės nuotr.

Romantiško stiliaus dvaras

Kairėnų dvarvietė – vienas seniausių Lietuvos sodybinių ansamblių su išlikusiu tapybišku parku, įspūdingomis arklidėmis, malūnu bei kitais ūkiniais pastatais. Tarp jo savininkų istoriniuose šaltiniuose minimi Sapiegos ir Tiškevičiai, kuriems tai buvo ūkinės paskirties dvaras, dažnai įkeičiamas už paskolas.

Dvaras pradėjo klestėti Lopacinskių giminės valdymo metais (1764–1870), apogėjų kaip visuomenės ir kultūros gyvenimo centras pasiekė valdomas Daratos Marikonytės-Lopacinskienės (1813–1857). Iš Italijos kilę Marikoniai Lietuvoje pagarsėjo kaip menų mecenatai ir Salų, Svėdasų, Lyduokių, Žemaitkiemio parkų kūrėjai.

Darata ėmėsi tvarkyti Kairėnų parką romantiškosios krypties gamtiškuoju (dar vadinamu landšaftiniu arba angliškuoju) stiliumi. Išraiškingo reljefo, šaltiniuotais šlaitais vietovę papuošė tvenkiniai, fontanai, vasaros teatras.

Daratos tėvas buvo Tado Kosciuškos adjutantas. Jos dvare lankėsi universiteto medikas Juozas Mianovskis, savo klinikoje slėpęs persekiojamą Simoną Konarskį, iš tremties grįžęs Adomo Mickevičiaus bendražygis poetas Antanas Eduardas Odinčius, rašytoja memuaristė G.Puzinienė. Kairėnuose gyveno Lopacinskiams kapelionu tarnavęs Juozas Čiulda, švietėjas ir lituanistas, vienas pirmųjų K.Donelaičio kūrybos vertintojų.

Ligoniai praloštame dvare

Paskutinis dvarą valdęs Lopacinskis – Ignas Domininkas Pranciškus – priklausė pusiau legaliai opozicijai, siekusiai atgaivinti Lietuvos Statutą ir Vilniaus universitetą, redagavo 1863-ųjų sukilėlių spaudą ir atsišaukimus.

Vėliau dvarą perėmė J.Tiškevičius, pasak amžininkų, pralošęs jį Stolypinams. Šiems pasitraukus į Rusiją, ansamblis pradėjo nykti; kaizerinės Vokietijos okupacijos metais čia įsikūrė mokykla, vėliau – psichoneurologijos ligoninė.

Prieš 25 metus Kairėnų dvarvietę pradėjo globoti Vilniaus universiteto Botanikos sodas. Naujai susikūręs jo bičiulių klubas telkia visuomenines organizacijas bei pavienius entuziastus, parkotyrininkus, istorikus, kraštovaizdžio architektus ir kitus specialistus bei verslininkus įgyvendinti Europos Tarybos kultūros kelių programą „Istoriniai sodai ir parkai".

Garsių lankytojų medžiai

Kairėnuose neseniai vyko du koncertai, surengti šio klubo. Dainuojant „Liepų" chorui (vadovė A.Zupkauskienė), Vilniaus gyventojai ir svečiai galėjo pasivaikščioti kol kas lankytojams uždarytame Botanikos sode ir romantiškame Kairėnų parke. „Liepų" merginų grupės koncertas papuošė ir „Šeimos pikniką" Botanikos sode.

Klubo iniciatyva čia ne kartą lankėsi savo kadenciją Lietuvoje jau baigęs sodais ir parkais garsėjančios Didžiosios Britanijos ambasadorius Thomas Macanas bei konsulas Stephenas Tarry, kultūros ministras Saulius Šaltenis ir jo pavaduotojas Juozas Širvinskas, daug garsių lietuvių menininkų. Visų jų Botanikos sodo dendrariume pasodinti medžiai puikiai prigijo, tarytum patvirtindami, jog Kairėnai yra pasirengę naujajam savo gyvenimo etapui.

Rugsėjo 6 d. VU BS Kairėnuose 13 val . koncertuos Lietuvos kariuomenės orkestras, o šimtamečių liepų alėjoje bus surengta trijų tarptautinių juodosios keramikos simpoziumų jungtinė paroda (org. Juodosios keramikos centras).

Rugpjūčio 30 d. Japonijos ambasadorius Kinji Shinoda su šeima ir ambasados darbuotojai praleido Kairėnuose kelias savaitgalio valandas, apžiūrėjo kolekcijas,vaikštinėjo po senąjį parką, buvo nustebinti gausia savo regiono augalų kolekcija.Būsimojo japoninio sodo teritorijoje pasodino japoninę keriją "Picta".

Valiasis PASAULIS Nr. 27, 1998 10 20-31

Įtvirtinimo aktas - spalio 3-ąją ...

... kai Kairėnuose eilinį kartą suėjo Botanikos sodo bičiulių klubo nariai. Jame dalyvavo ir viešnia iš Londono, fondo WESTERLEY TRUST vadovė Margo Maxwell Macdonald.

Margo Maxwell Macdonald

... Dienos būta ne tik saulėtos, o ir ženklios sodinamu raudonlapiu klevu. Vietą šiam klevui po ilgokos diskusijos išrinko pats Evaldas Navys.

Po to visi sueigos dalyviai, kurių susirinko pakankamai daug, rinkosi prie sveteliams skirtojo namo, kur laukė publikuojamos sutarties "sutvirtinimo" parašais ceremonija (žinia, - ir šampanas, sodo draugų atsineštieji sumuštiniai).

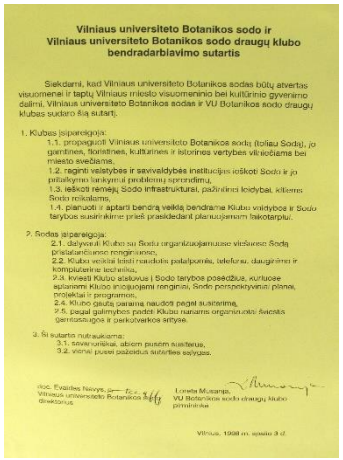
... Londone esančios fondo WESTERLEY TRUST vadovė Margo Maxwell Macdonald tądien kiek pašmaikštaudama sakė:

- Po penkerių metų važinėjimo Lietuvon pagaliau aš sužinojau, jo Kairėnuose yra Botanikos sodas. Iš savosios šalies patirties geraĩ suvokiu, jog labai vertingas yra tokių Botanikos sodo draugų, kurie šiandien čia susirinko, veikla. Tikiuosi, jog klevas, kurį visi sodinome sutarties tarp sodo ir jo draugų pasirašymo proga, yra ne tik simbolinis dalykas.

Ponia Margo Maxwell Macdonald tądien sakė, jog kitų metų pavasarį linkusi individualaus fondo WESTERLEY TRUST lėšomis paremti Vilniaus universiteto Botanikos sodo ir jo draugų bendradarbiavimą.

Nuotraukoje: ***pasirašoma sutartis - Evaldas Navys (kairėje) i[illegible]oreta Musanja***

Vilniaus universiteto Botanikos sodo ir Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubo bendradarbiavimo sutartis

Siekdami, kad Vilniaus universiteto Botanikos sodas būtų atvertas visuomenei ir taptų Vilniaus miesto visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo dalimi, Vilniaus universiteto Botanikos sodas ir VU Botanikos sodo draugų klubas sudaro šią sutartį:

1. Klubas įsipareigoja:
   1.1. propaguoti Vilniaus universiteto Botanikos sodą (toliau Sodą), jo gamtines, floristines, kultūrines ir istorines vertybes vis labiau bei miesto svečiams;
   1.2. reginti valstybės ir savivaldybės institucijas ieškoti Sodo ir jo plėtojimo lankymui problemų sprendimų,
   1.3. ieškoti rėmėjų Sodo infrastruktūrai, pažinčiai lavybai, kilimo Sodo reikalams,
   1.4. planuoti ir aptarti bendrą veiklą bendrame Klubo valdybos ir Sodo tarybos susirinkime prieš praskiedant planuojamam laikotarpiui.
2. Sodas įsipareigoja:
   2.1. dalyvauti Klubo su Sodu organizuojamuose viešuose Sodą pristatančiuose renginiuose,
   2.2. Klubo veiklai teisti naudotis patalpomis, telefonu, daugintimi ir kompiuterine technika,
   2.3. kviesti Klubo atstovus į Sodo tarybos posėdžius, kuriuose aptariami Klubo inicijuojami renginiai, Sodo perspektyviniai planai, projektai ir programos,
   2.4. Klubo gautą paramą naudoti pagal susitarimą,
   2.5. pagal galimybes padėti Klubo nariams organizuoti švietą gamtosaugos ir parkotvarkos srityse.
3. Ši sutartis nutraukiama:
   3.1. šalių sutikimu, abiem pusėm susitarus,
   3.2. vienai pusei pažeidus sutarties sąlygas.

doc. Evaldas Navys, Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius

Loreta Musanja, VU Botanikos sodo draugų klubo pirmininkė

Vilnius, 1998 m. spalio 3 d.

5. Spalio 3 d. VU BS Kairėnuose pasirašyta VU BS ir VU BS Draugų klubo bendradarbiavimo sutartis. Šia proga senajame parke pasodintas paprastasis klevas „Crimson King“.

1998-8-9/16. SODAS PIRMĄ KARTĄ DALYVAVO SOSTINĖS DIENOSE, KURIOS VYKO SEREIKIŠKIŲ PARKE.

Savaitgalis / Lietuvos rytas / 1998 m. rugpjūčio 21 d., Nr. 194

Botanikos sode – 3000 gėlių rūšių ir veislių

Virginijus JUODAKIS

Žolinių augalų biblioteka

Pirmąkart kastuvas į velėną čia. Vilniaus universiteto Botanikos sodo gėlininkystės skyriui skirtame plote, įsmigo prieš šešerius metus. Jį įsmeigė Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedros vyresnioji mokslo darbuotoja, gamtos mokslų daktarė Danutė Dainauskaitė. Šiandien čia, kelių hektarų plote, nuo paskutinio sniego pavasarį iki pirmutinio sniego rudenį kas nors kur nors žydi.

Ne medžiai ir ne krūmai žydi, o žoliniai dekoratyviniai augalai. Taip botanikai vadina tuos augalus, kuriuos visi kiti žmonės vadina gėlėmis.

Dabar jų čia apie tris tūkstančius rūšių ir veislių. Visos šios grožybės kaupiamos gėlininkystės skyriuje. Skyriaus vedėjos daktarės D.Dainauskaitės pastangomis per šešerius metus vidutiniškai kasdien po naują gėlę (žolinį dekoratyvinį augalą) iš įvairių vietų čia atkeliaudavo sėklos daigo, šakniagumbio ar svogūno pavidalu.

D.Dainauskaitė sutinka, kad gėlininkystės skyrių galima būtų vadinti žolinių dekoratyvinių augalų biblioteka, saugykla, archyvu. Kolekcijos tikslas – kaupti, introdukuoti, tirti aklimatizacijos galimybes. Bet tai nėra už aklinos sienos paslėptas įvairiaspalvis lobis. Jis atviras studentams gamtininkams ir mokslininkams.

Plačiajai publikai priimti dar stokojama nors vieno etatinio ekskursijų vadovo. Ekspozicijų laukui apeiti su trumpais paaiškinimais dabar jau reikia ne mažiau kaip valandos.

Viendienės žydi tik dieną

Anapilin išėjęs gėlių selekcijos entuziastas Petras Balčikonis per daugybę metų įsiūbavo mėgėjiškos gėlių selekcijos veiklą Lietuvoje. Liko jo ir kitų entuziastų sukurtos naujos lietuviškos gėlių veislės. Per aštuonis šimtus mėgėjų sukurtų gėlių dabar saugomos ir auginamos daktarės D.Dainauskaitės valdose.

Tai – lietuviškos lelijos, jurginai, kardeliai, vilkdalgiai, raktažolės, krokai, narcizai, tulpės, margutės, bijūnai. Iš viso – apie šimtą. Visas jas puola ligos bei kenkėjai, dažną sėklą ar gumbašaknį reikia mokėti per žiemą saugoti. Rūpesčių – per akis.

Mėgėjiškų sodų šeimininkams D.Dainauskaitė nuoširdžiai pataria daugiau orientuotis į daugiametes gėles, kurios neiškastos vienoje vietoje gali augti trejus, penkerius ir daugiau metų.

Gudriai suderinus tokių augalų kaimynystę, nuolatinį grožį galima turėti be jokio ravėjimo. Ir žydėti toks kampas gali nuo pavasario iki rudens, jeigu bus suderinti augalai. Tuo tikslu gėlininkystės skyriaus ekspozicijų lauke kuriami ir bandomi įvairiausi deriniai.

Šešėlio dengiamose vietose tinka auginti melsves, įvairias svogūnines gėles, vaizginas, tijarėles, viršūnžiedes pashisandras, kurpeles, šliaužiančias žiemes.

Ištisinio žvyro ir smėlio kampe gerai jaučiasi ir auga bergenijos, puršo kiečiai, įvairūs dekoratyviniai varpiniai augalai, zundos, perkūnropės.

Tiesiog begalinę įvairovę galima sukurti iš naujausių viendienių hibridų (Hemero calis). Nors vienas žiedas žydi tik dieną, bet subrendusiame kelerių metų krūme būna po 10–12 žiedynkočių, o kiekviename jų – po 15–25 žiedus. Viendienės žiedai esti gelsvi, rausvi, rudi, violetiniai, vienspalviai ir keliomis spalvomis išmarginti. Tai labai perspektyvi gėlynų puošmena.

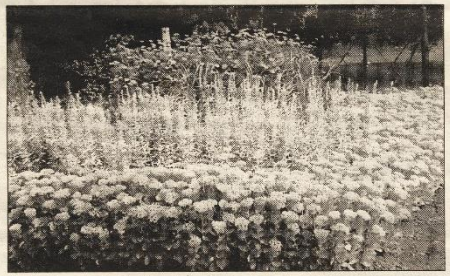
Perspektyvi sodo daugiametė gėlė viendienė.

Mielos pačių augintos gėlės

D.Dainauskaitė apgailestavo, kad mėgėjiškuose soduose žmonės nemoka tvarkyti savo nedidelių gėlynų. Paberia pavasarį kokių nors sėklų ir visą vasarą ravi, pluša, kol tik tos vienos gėlės ir sulaukia. Reikia daryti taip, kad tame plotelyje nuolat kas nors žydėtų, viena gėlė po kitos, nuo sniego iki sniego.

Žmonės nežino, kad daug žiedų ir lapų galima prisidžiovinti žiemos puokštėms. Savas augalas visą žiemą bus mielesnis nei pirktas žiedas.

Tinka džiovinti ir artišoko galvutę, kuri išdžiūvusi būna šviesiai rudos spalvos, ir raugerškio šakelę su raudonomis uogomis, gudobelės šakelę su vaisiais. Ąžuolo šakelė su gilėmis, putino šaka su uogomis (prieš džiovinant uogų minkštimą reikia atsargiai išpausti), raganių vaisiai su plaukuotomis sėklomis, kukurūzų burbuolės, linų stiebeliai su dėžutėmis, lazdynų riešutų kekė su apvalkalu, apynių kekė, dumplainio galvutė, spygliuotas šaltalankis su uogomis – daug kas tinka sausoms puokštėms.

Žalioji kompozicija iš rytinio šiloko (apatinė eilė, spalva – žalia), kiečio (vidurinė eilė, blizga sidabru) ir šiurkščiojo saulako (žiedai geltonos spalvos, iškilę aukščiausiai).

Iš gėlių – kvapi arbata

Visos D.Dainauskaitės mintys – vien apie rytojų ir dar toliau. Ji nuolat nejučia nuklysta – čia bus tokių spalvų deriniai, ten mėlyną spalvą pakeis geltonas kilimas, bijūnų ekspozicijoje takai lankytojams susipins į vientisą labirintą, kuriame bus galima eiti tik pirmyn iki raizginio pabaigos.

Gėlių skyriaus patronė sakė, kad gėlės tarnauja ne vien grožiui. Sodininkams mėgėjams ji siūlo raudonėlių, mėtų, vaistinių šalavijų, anyžinių lafontų, ežiuolių, monardų ar čiobrelių arbatos. Visi jie – taip pat žoliniai dekoratyviniai augalai. Jie irgi jeina į jau minėtą trijų tūkstančių skaičių.

Savaitgalis / Lietuvos rytas / 1998 m. liepos 17 d., Nr. 164

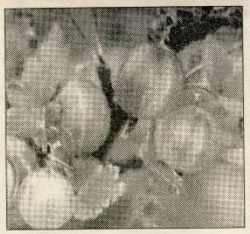
Universiteto botanikos sode – uogakrūmių bankas

Virgilijus JUODAKIS

Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose, pomologijos skyriuje, netoli administracijos namelio, auga keistas agrastas.

Krūmelio šakos nė žmogaus kelio nesiekia, o žirnio dydžio uogos plaukuotos ir nepaprastai rūgščios, netgi kartokos.

Tai – laukinis agrastas iš Prancūzijos Alpių. Šis agrastas – visų dabarties kultūrinių agrastų protėvis, būtent nuo jo kažkada prasidėjo šių sodo uogų kultūrinimas ir selekcija.

Agrastai 'Ginučiai'.

Didelė uogakrūmių kolekcija

Botanikos sodo pomologijos skyrius užima keturiolikos hektarų plotą. Svarbiausias šeimininkas čia yra skyriaus vedėjas Edvardas Meidus. Paklaustas apie skyriaus paskirtį ir veiklos prasmę, E.Meidus papasakojo: „Svarbiausia mūsų darbo kryptis yra sodo uoginių kultūrų genofondo kaupimas. Jau dvidešimt penkerius metus esame pasirinkę uogakrūmių kryptį. Mūsų kolekciniais augalais gali naudotis selekcininkai, čia gamybines praktikas atlieka studentai gamtininkai, mokslo darbuotojai daro įvairius tyrimus.

1992–1997 metais mūsų skyrius dalyvavo tarptautinėje programoje „Šiaurės šalių genų bankas". Patys nustebome, kai sužinojome, jog mūsų kolekcijomis liko sužavėti kolegos iš Švedijos, Suomijos, Norvegijos. Jiems tiesiog sunku buvo patikėti, kad turime sukaupę tiek daug uogakrūmių veislių bei rūšių, saugome, tiriame, puoselėjame.

Juodųjų serbentų turime per 200 veislių, raudonųjų – apie 60, baltųjų – apie 20. To laukinio agrasto iš Prancūzijos Alpių palikuonio turime visą šimtą veislių. Taip pat turime šimtą vynuogių veislių. Mažiau nei po šimtą veislių skaičiuojame aukso-tuojų serbentų, šermukšnių, aktinidijų, kitų uogakrūmių sklypuose.

Visas šis turtas čia buvo atgabentas per dvidešimt penkerius metus (skyrių kūrė žinomas selekcininkas daktaras Antanas Ryliškis).

Mūsų augalai yra atkeliavę iš Vokietijos, Lenkijos, Tolimųjų Rytų, Kanados, Amerikos, Kamčiatkos, Prancūzijos, Vengrijos. Žinoma, ir iš įvairių Lietuvos vietų".

Botanikos sodo stambiauogių spanguolių kolekcijos. Autoriaus nuotr.

Patirtis – į mėgėjų sodus

„Ką sau naudingo iš jūsų kolekcijų ir patirties gali gauti sodininkai mėgėjai?" – paklausiau E.Meidaus.

„Agrastų nelaimė yra valktis, – sakė E.Meidus. – Ypač ji puola šią vėsią ir drėgną vasarą. Puola valktis ir mūsų kolekciją. Bet štai graži viltis mėgėjams – visiškai valktimi neserga tokios agrastų veislės kaip 'Resistenta' (Rusija), 'Anisepa' (Suomija), 'Kaptevator' (Rusija), 'Daunoriai' ir 'Kirdeikiai' (abi išvestos A.Ryliškio), latviška 'Kuršių dzintars', 'Izabela'.

Šias vertingas veisles dauginame ir platiname (Botanikos sodas turi savo parduotuvę po atviru dangumi). O kas turi valktimi sergančių agrastų, nuskynę derlių privalo nieko nelaukdami ne tik išgenėti krūmus, bet ir nupurkšti juos insekticidais prieš grybines ligas.

Mes purškiame bordo skiediniu, skoru, topazu ir kitokiais preparatais, svarbu, kad jie būtų prieš grybines ligas.

Juodųjų serbentų nelaimė yra miltligė ir deguliai (rugpjūčio mėnesį lapai nudžiūva, paruduoja, nukrinta, o be jų krūmas nusilpsta). Mūsų kolekcijoje šioms ligoms atsparios yra tokios veislės: A.Ryliškio 'Drūkšiai' ir 'Sartai', rusiškos 'Klusonovskaja', 'Pamiatj Vavilova', 'Orlovskaja jubileinaja', 'Minaj Šmyriov'. Labai įdomi veislė 'Titanija'. Jos lapai tamsiai žali ir vešlūs iki pat šalnų.

Siūlo ir retesnių augalų

Nuolat didelius derlius duoda raudonieji serbentai 'Fertiodi 56 Piros' (kekės ilgos, krūmas status, šakos negula), 'Jonker van Tets', 'Erlstling aus Vierlanden'".

„Turime vilčių, kad netrukus galėsime pasimėgauti tikrai retomis vynuogėmis. Uogos bus didelės ir saldžios, o svarbiausia – nereikės žiemai prie žemės lenkti ir nuo šalčių dangstyti, – pasakojo E.Meidus. – Mėgėjams patartume auginti nors po vieną krūmą auksuotojo serbento. Gražiai dera amelenkis. Tai derlinga ir įdomi kultūra. Vienas augalas tiesiog būtinas sode".

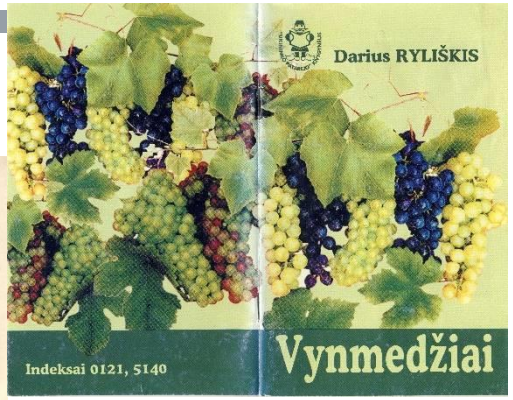
Sodininkui mėgėjui pavaikščioti Botanikos sodo takeliais – ir džiaugsmas, ir nauda, mat, atėjus sodinimo metui, galima nusipirkti patikusį augalą.

Beje, Vilniaus universiteto Botanikos sodo pomologijos skyrius jau priima uogakrūmiais besidominčių sodininkų ekskursijas, tik reikia iš anksto susitarti ir atvykti didesnėmis sodininkų grupėmis.

Vilniaus universiteto Botanikos sodo pomologijos skyriaus administracijos namelis apsuptas uogakrūmių kolekcijų.

1999: ORGANIZAVOME PIRMĄ TARPTAUTINĘ MOKSLINĘ KONFERENCIJĄ.

VILNIUS UNIVERSITY
BOTANICAL GARDEN
LITHUANIAN STATE FOUNDATION FOR SCIENCE AND STUDIES

Botanikos sodas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

International Scientific Conference

PLANT GENEFUND ACCUMULATION, EVALUATION AND PROTECTION IN THE BOTANICAL GARDENS

Vilnius, 1-2 July 1999

Organizatoriai:

Doc., dr. E. Navys (8-22)- 317933, 8-287-85167
Dr. L. Balčiūnienė (8-22)- 317900
Dr. D. Dainauskaitė (8-22)- 317911
Dr. S. Dapkūnienė (8-22)- 317900
Dr. S. Žilinskaitė (8-22)- 317429

CONTENTS

PLENARY REPORTS ... 5
INPUT OF THE LITHUANIAN BOTANIC GARDENS TO THE NATIONAL PLANT GENETIC RESOURCES (PGR) CONSERVATION PROGRAMME ... 6
THE CONSERVATION OF RARE PLANTS IN THE RUSSIAN BOTANIC GARDENS ... 8
LATVIAN RARE AND ENDANGERED PLANTS COLLECTION IN THE NATIONAL BOTANIC GARDENS ... 9
INTRODUCTION OF DECORATIVE SPECIES OF PLANTS FOR GREEN CONSTRUCTION OF UKRAINE ... 11
ANALYSIS OF INTRODUCTION RESULTS OF RARE AND DISAPPEARING PLANT SPECIES IN BELARUS ... 13
THE FLORA OF THE UNITED STATES IS THE RESERVE OF REFILL OF DECORATIVE PLANTS CULTIVATED FLORA OF RUSSIA ... 14
THEORETICAL ASPECTS OF LIGNEOUS PLANTS INTRODUCTION IN BELARUS ... 16
ARBOREAL PLANTS (DENDROLOGY) ... 19
EVALUATION OF WINTER-CAUSED DAMAGES FOR DECIDUOUS TREES AND SHRUBS ... 20
THE PRINCIPLTS OF LIGNIFIED INTRODUCED PLANTS CONDITION ASSESMENT ... 22
THE INVESTIGATION OF LATVIAN DENDROLOGICAL VALUES ... 24
THE MONUMENTAL TREES OF DAUGAVPILS DISTRICT ... 25
PASSALORA MICROSORA (SACC.) U. BRAUN ON *TILIA* L. IN BOTANICAL GARDENS ... 29
THE VEGETATIVE PROPAGATION OF *TSUGA CANADENSI* ... 31
CONIFERS IN THE NATIONAL BOTANIC GARDENS DATABASE ... 35
MITOSPORIC FUNGI ON LIGNIFICATION PLANTS IN BOTANY GARDENS OF LITHUANIA ... 37
REVIEW OF SEED EXCHANGE IN 1985-1998 BY THE VILNIUS UNIVERSITY BOTANICAL GARDEN ... 39
SPHAEROPSIDALES IN VILNIUS AND KAUNAS BOTANICAL GARDENS ... 42
POWDERY MILDEWS AND ROTS OF ORNAMENTAL PLANTS IN BOTANICAL GARDENS AND PRECAUTIONS AGAINST THEM ... 43
THE INFLUENCE OF SEASONAL PHENOMENA ON CHYLOTOMIC CHARACTERISTICS OF SIMPLE OAK (*QUERCUS ROBUR* L.) ... 45
NEW APPROACH TO UNDERSTANDING OF PROSPECTIVE ADAPTATION ... 47
MORPHOGENESIS OF RELIEF AND PLANTS IN THE BOTANICAL GARDEN OF VILNIUS UNIVERSITY ... 49
INDIGENOUS RESOURCES OF HAWTHORN (CRATAEGUS L.): UTILIZATION AND POSSIBILITIES FOR THEIR CONSERVATION *IN SITU* ... 51
HERBACEOUS DECORATIVE PLANTS (FLORISTICS) PERENNIALS AS MATERIAL OF COMPOSITION OF PLANTINGS III. SPECIFICATION OF GROWTH FORMS OF PERENNIALS ACCORDING TO FOLIAGE DISPOSITION PECULIARITIES ON SHOOTS ... 54
THE INFLUENCE OF THE KLAIPĖDA UNIVERSITY BOTANICAL GARDENS ON PRESERVATION AND ENRICHMENT OF THE GENETIC FUND OF RARE AND CHARACTERISTIC TO THE LITHUANIAN COASTAL PLANTS ... 55
THE *PELARGONIUM (GERANIACEAE)* IN THE BOTANICAL GARDEN OF THE UNIVERSITY OF LATVIA ... 58
MORPHOLOGICAL ANALYSIS OF PRIMULA MALACOIDES FRANCH. VARIETIES GENE RESOURCES OF GENUS TULIPA AT THE RESEARCH INSTITUTE OF POMOLOGY AND FLORICULTURE IN SKIERNIEWICE ... 64
BIOLOGICAL POTENTIALITIES OF ACCLIMATIZED SORTS OF IRIS X HYBRIDA IN THE BOTANICAL GARDENS OF KALININGRAD STATE UNIVERSITY THE INVESTIGATION AND EVALUATION OF GLADIOLI (*GLADIOLUS* L.) BREEDING MATERIAL IN THE BOTANICAL GARDEN OF VILNIUS UNIVERSITY ... 72
THE IMPORTANCE OF THE UTILITARIAN VALUE OF MEDICINAL PLANTS FOR ACCUMULATION OF THEIR GENETIC STOCK ... 75
VEGETATIVE REPRODUCTION BY UNDERGROUND PART EXPLANTS OF PERENNIAL FLOWERS ... 77
INVESTIGATION OF PROPAGATION OF PERNNIAL FLOWERS BY SOFT CUTTINGS ... 78
MICROMYCETES ON THE LEAVES OF *ALLIUM* L. GENUS PLANTS ... 80
RAMULARIA FROM BOTANICAL GARDENS ... 82
PHYTOPATHOGENIC EVALUATION OF *DIEFFENBACHIA* GROWN IN KAUNAS BOTANICALGARDEN ... 84
IDENTIFICATION OF PEONY RINGSPOT CAUSAL AGENT AND ITS DISTRIBUTION IN LITHUANIA ... 85
TULIP MOTHER BULB SIZE INFLUENCE ON THEIR YELD ACCORDING TO TOTAL REPRODUCTION COEFFICINT ... 87
ORCHARD CULTURES (POMOLOGY) ... 91
GENE BANK OF RIBES SPECIES AND ITS USE IN BLACKCURRANT AND GOOSEBERRY BREEDING IN POLAND 92
THE CONTENTS OF NUTRITIOUS AND BIOLOGICAL ACTIVE SUBSTANCES IN DIFFERENT CULTIVARS (BERRIES AND LEAVES) OF BLACK CURRANTS OF RUSSIAN NORTHERN-WEST ... 95
STATUS COLLECTION OF VEGETATIVE ROOT STOCKS FOR STONE FRUIT TREES AT SKIERNIEWICE - POLAND ... 96

PEACH INTRODUCTION IN THE NORTH REGIONS OF UKRAINE ... 99
ALLELOPATHIC PROPERTIES OF JAPANESE FLOWERING QUINCE IN CONNECTION WITH THE INTRODUCING IT IN CULTURE ... 100
PROPAGATION OF DIFFERENT LINGONBERRY FORMS ... 102
PHENOLOGICAL STAGES OF *VACCINIUM VITIS-IDAEA* SPECIES DEVELOPMENT INTRODUCED IN BELARUSIAN POLESIE ... 105
THE GROWTH AND FRUITING OF LINGONBERRY (*VACCINIUM VITIS-IDAEA* L.) SHRUBS WITH BERRIES OF DIFFERENT SHAPE ... 107
VACCINIUM ULIGINOSUM L. X *VACCINIUM VITIS-IDAEA* L. - SOME ASPECTS OF CROSSING PROCEDURE
STORABILITY OF LARGE-FRUITED CRANBERRY (*VACCINIUM MACROCARPON* AIT) FRUITS OF DIFFERENT CULTIVARS ... 110
NEW VARIETIES OF GRAPE FOR BELARUS INTERSPECIES HYBRIDIZATION AS PERSPECTIVE AND PRODUCTIVE SELECTION METHOD OF *ACTINIDIA* INTRODUCTION IN CENTRAL UKRAINE ... 115
INTERACTION OF ACTINIDIA, CHINESE MAGNOLIA VINE AND APPLE-TREES IN MIXED PLANTING ... 117
INVRSTIGATIONS ON INTRODUCTION OF *ACTINIDIA DELICIOSA* (A. CHEV.) C.F. LIANG ET A.R. FERGUSON VAR. *DELICIOSA* AND *A. MELANANDRA* (FRANCH.) AT KAUNAS BOTANICAL GARDEN OF VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY ... 119
RHIZOGENESIS INDUCTION BY GROWTH REGULATORS IN ACTINIDIA ... 121
THE GENE FUND OF BERRY CULTURES IN THE VILNIUS UNIVERSITY BOTANICAL GARDEN ... 123
PLANT GENETICS AND TISSUE CULTURE ... 127
ULTRASRUCTURAL CHANGES IN MITOCHONDRIA OF FIBER FLAX IN ONTOGENESIS ... 128
OCCURRENCE OF THE THREE VARIOUS PHENOTYPES OF TOBACCO PLANTS AFTER THE INTRODUCTION OF ONE NEW GENE ... 130
POSSIBILITIES OF SELECTION OF USEFUL GENETIC CHANGES IN PROGENIES OF REGENERANTS FROM BARLEY CALLI ... 132
PRODUCTION OF BARLEY DOUBLED HAPLOID LINES BY MICROSPORE CULTURE ... 134
INFLUENCE OF KIND OF CONTAINER AND LEAF REMOVAL ON LONG-TERM STORAGE OF STRAWBERRY SHOOTS *IN VITRO* ... 136
INVESTIGATIONS OF SELF-FOLLINATION CHARACTER IN HYBRID POPULATIONS OF CLOVER ... 139
COMPARATIVE STUDY OF *IN VIVO* AND *IN VITRO* ONTOGENESIS OF *JUNO* TRAT. SPECIES (IRIDACEAE) OF THE FLORA OF CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN ... 141
CLONAL MICROPROPAGATION OF SOME ARACEAE JUSS. PLANTS ... 143
A COMPARISON OF AGRONOMIC AND QUALITATIVE TRAITS OF *BRASSICA NAPUS* DH LINES AND THEIR F1 DONOR GENOTYPES ... 145
GENETIC DIVERSITY OF *LINUM* GENUM DETECTED BY RAPD ANALYSIS ... 148
DEVELOPMENT OF TRITICALE MARKED WITH GENE VRN SYSTEM ... 150
NICOTIANA TARACUM L. AND *LEPIDIUM SATIVUM* L. CALLUS GROWTH AND ORGAN REGENERATION UNDER MODIFIED GRAVITY ... 153
RESEARCHES OF *LARIX DECIDUA* MILL. REGENERATION *IN VITRO* ... 155
GENETIC CONTROL OF THE CHARACTER FRUIT WEIGHT PER PLANT IN SWEET PEPPER IN THE DIALLEL CROSS ... 157
INFLUENCE OF CYTOKININS ON THE *RHODODENDRON* AND *AZALEA* MICROSHOOT GROWTH *IN VITRO* ... 159
PROPAGATION *IN VITRO* OF PEAR ROOTSTOCK BP-30 AND ITS RHIZOGENIC ABILITY ... 162
THE ANALYSIS OF GENOTYPE-ENVIRONMENT INTERACTION EFFECT ON PRODUCTIVITY INDICES OF FIBER FLAX VARIETIES ... 165
BREEDING OF *ROSA RUGOSA* TYPE ROSES IN LATVIA AND SOME ASPECTS OF INCREASING GENOTYPICAL DIVERSITY BY *IN VITRO* METHODS ... 168
INFLUENCE OF EPIBRASSINOLIDE ON ORGANOGENESIS FROM IMMATURE EMBRYOS OF *ROSA HYBRIDA* L. ... 170
ANALYSIS OF THE INTERVARIETAL WHEAT HYBRIDS FOR PARAMETERS OF SPIKE PRODUCTIVITY AND ABILITY FOR POLLEN EMBRYOGENESIS INDUCTION ... 172
ANALYSIS OF MORPHOLOGICAL CHARACTERS IN THE F2 WHEAT-AEGILOPS HYBRIDS WITH TRITICALE ... 174
TOTALS AND OUTLOOKS OF SELECTION-HENETIC RESEARCES ON THE POLTAVA STATE AGRICULTURAL RESEARCH STATION NAMED AFTER N.I.VAVILOV ... 177
COMPARISON OF INDUCED BARLEY MUTANTS ... 178
THE REGENERATION AND MIKROPAGAIION OF GRAPES *IN VITRO* ... 181

Liepos 1-2 dienomis Bs vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Plant genefund accumulation, Evaluation and protection in the Botanical Gardens“.

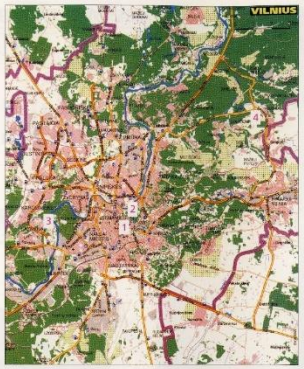
VILNIAUS UNIVERSITETO

Botanikos sodas

Botanikos sodas
VILNIAUS UNIVERSITETAS

Botanical Garden
OF VILNIUS UNIVERSITY

1 – Pirmoji Botanikos sodo vieta 1781 – 1799 m., dabar kiemelis Vilniaus senamiestyje, Pilies g. 22.
The original site of Vilnius University Botanical Garden (1781–1799), now a courtyard in the Old City of Vilnius, Pilies 22.

2 – Antroji Botanikos sodo vieta 1799 – 1842 m., dabar Sereikiškių parkas netoli Katedros.
The second site of Vilnius University Botanical Garden (1799–1842). Now Sereikiškės Park is close to the Cathedral.

3 – Trečioji Botanikos sodo vieta 1919 – 1974 m. Vingio parke, M. K. Čiurlionio g. 110. Nuo 1974 m. čia Augalų sistematikos ir geografijos skyrius.
The third site of Vilnius University Botanical Garden (1919–1974) at M. K. Čiurlionio 110. From 1974 the Department of Plant Systematics and Geography is situated there.

4 – Ketvirtoji (dabartinė) Botanikos sodo vieta nuo 1974 m., Kairėnų g. 43.
From 1974 the present site of Vilnius University Botanical Garden at Kairėnų 43.

Botanikos sodo Kairėnuose planas – A Scheme of the Botanical Garden (Kairėnai)

A – Autobusų stotelė (18, 38, 47)
– Bus stop
B – Administracija
– Administration
1 – Arboretumas
– Arboretum
2 – Miško parkas
– Forest park
3 – Senasis parkas
– Old park
4 – Prekybos centras
– Trade centre
5 – Parko rožių eksporicija
– Park rose exposition
6 – Medelynas
– Nursery garden
7 – Gėlininkystės skyrius
– Floriculture Department
8 – Ūkio dalis
– Household area
9 – Pomologijos skyrius
– Pomology Department
10 – Augalų genetikos skyrius
– Plant Genetics Department

Arboretumo zonos:
Arboretum zones:
1-1 – Sibiro
– Siberian
1-2 – Viduržemio jūros
– Mediterranean
1-3 – Europos
– European
1-4 – Ąžuolynas
– Oak-grooves
1-5 – Japonijos-Kinijos
– Japan-China
1-6 – Tolimųjų Rytų
– Far Eastern
1-7 – Šiaurės Amerikos rytinės dalies
– Eastern part of North America
1-8 – Šiaurės Amerikos vakarinės dalies
–Western part of North America
1-9 – Kaukazo
– Caucasus
1-10 – Himalajų
– Himalayan

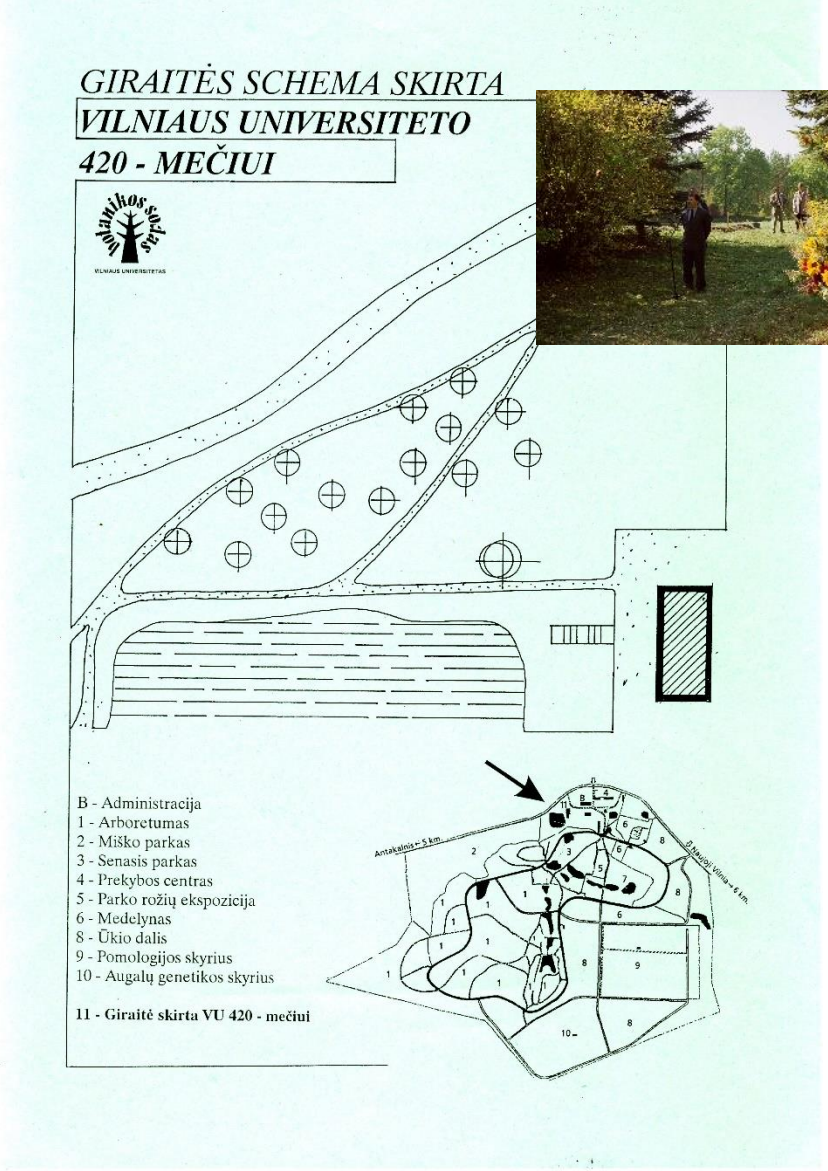
Tulpė 'Rudolfo'
Tulpė 'Rudolfo'

GIRAITĖS SCHEMA SKIRTA
VILNIAUS UNIVERSITETO
420 - MEČIUI
B - Administracija
1 - Arboretumas
2 - Miško parkas
3 - Senasis parkas
4 - Prekybos centras
5 - Parko rožių ekspozicija
6 - Medelynas
8 - Ūkio dalis
9 - Pomologijos skyrius
10 - Augalų genetikos skyrius
11 - Giraitė skirta VU 420 - mečiui

Pažintis su Vilniaus universiteto botanikos sodu

dr. **Danutė DAINAUSKAITĖ**, *vyr. mokslo darbuotoja, VU botanikos sodo gėlininkystės skyriaus vedėja*

Europos, Viduržemio jūros pakraščių, Šiaurės Amerikos, Tolimųjų Rytų, Kinijos, Japonijos, Vidurinės Azijos, Kaukazo, Sibiro florą.

Augalų genetikos skyrius, įkurtas 1975 m., glaudžiai bendradarbiauja su VU Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedra. Pagrindinės darbo kryptys: augalų mutagenezė, genetikos nestabilumas, imunogenetika. Šis skyrius kaupia indukuotų ir spontaninių (gamtinių) mutantų kolekcijas. Savaiminiai mutantai – margalapiai augalai (sumedėję ir žoliniai) turi didelį pritaikymą dekoratyvinėje sodininkystėje.

Pomologijos skyrius įkurtas 1975 m. Šiame skyriuje vykdoma uoginių sodo kultūrų selekcija ir introdukcija. Sodo dendrologai labiausiai domisi šermukšniais, svarainiais, serbentais, agrastais ir kitokiais netradiciniais sodo augalais.

Augalų sistematikos ir geografijos skyrius yra senojo botanikos sodo (įkurto 1920 m.) vietoje Vingio parke, Neries upės slėnyje. Čia kaupiamas augalų kolekcijos studentų mokymui. Priskaičiuojama per 1000 pavadinimų augalų.

Šiuo metu Botanikos sode auginama daugiau nei 7000 pavadinimų augalų. Beveik pusę jų sudaro dekoratyviniai.

Gėlininkystės skyrius įsikūrė tik prieš septynetą metų (1992), tačiau turi gausiausias žolinių dekoratyvinių lauko augalų (lauko gėlių) kolekcijas šalyje.

Auginama 3200 pavadinimų gėlių. (Plačiau apie šį skyrių kituose puslapiuose).

Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija įkurta 1991 m. Šioje laboratorijoje yra ir analitinė laboratorija bei izoliuotų audinių ir ląstelių kultūrų (biotechnologijos) laboratorija. Šioje laboratorijoje augalai dauginami mėgintuvėliuose *in vitro*. Taip padauginami augalai būna sveiki. Taip pat mėgintuvėliuose yra saugomas kultūrinių augalų genofondas.

Supažindiname žurnalo skaitytojus su **Gėlininkystės skyriaus** darbais, ekspozicijomis bei darbo patirtimi.

Didžioji botanikos sodo puošmena – senasis parkas su šimtamečių liepų alėja, almančiais šaltinių vandenimis, didžiuliais tvenkiniais, rožynu ir gausybe margaspalvių gėlių. Trijų tvenkinių terasoje, vadinamajame „gėlių slėnyje" įrengiami sezoninio žydėjimo gėlynai – ekspozicijos. Sukurtos pavasarį, vasarą, rudenį žydinčių lauko gėlių ekspozicijos. Šio skyriaus darbuotojai įrengė daugiamečių gėlių ekspozicijas, didžiuliuose labirintuose auga jurginai.

Gausi rūšių bei veislių yra vienmečių gėlių ekspozicija. Kalvotoje teritorijoje eksponuojami žemaūgiai kiliminiai ir dekoratyviniai varpiniai augalai. Senųjų parko medžių paunksnėje galima pasivaikščioti po originalų miniatiūrinį sodelį.

Per septynerius metus sukauptos gausios (67 šeimoms priskiriamos ir 280 genčių) vienmečių, dvimečių, daugiamečių, lauke žiemojančių ir nežiemojančių, retų, mažai paplitusių, dekoratyviais lapais, sausažiedžių, medingų, kvapnių ir kitokių gėlių kolekcijos. Iš viso – 3200 pavadinimų.

Daug dėmesio skiriama lietuvių išvestoms veislėms, hibridams, selekciniams numeriams – jų turima kolekcijoje per 800. Kai kurių gėlių veislės unikalios.

Gėlių selekcija Lietuvoje sutelkta mėgėjų rankose. Lietuvos selekcininkų sukurtos gėlių veislės ir selekciniai numeriai – nacionalinis turtas, etninės kultūros dalis. O metai bėga... Gėlių kolekcininkų ir selekcininkų gretos mažėja. Jau dingo daug vertingų sėjinukų, veislių. Tad lietuvių selekcininkų sukurtų gėlių veislių, hibridų, selekcinės medžiagos tyrimas, įvertinimas, kaupimas – nauja gėlininkystės tyrimų kryptis ne tik Vilniaus universiteto Botanikos sode, bet ir Respublikoje. Lietuvišką gėlių selekcinę medžiagą kaupia ir tyrinėja Kauno Vytauto Didžiojo universiteto botanikos sodas ir Lietuvos sodininkystės bei daržininkystės Institutas.

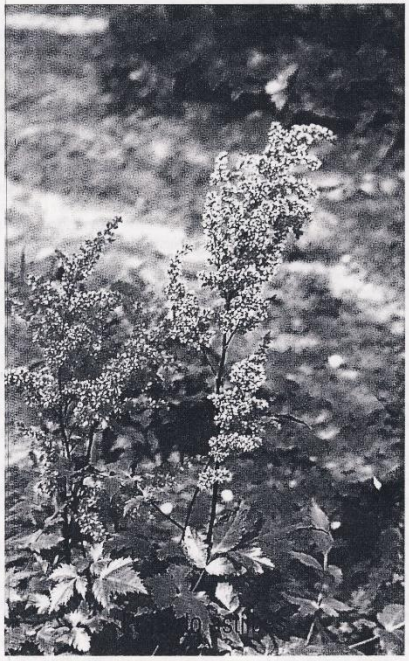
Tikimės, kad iš mūsų rankomis gamtoje įgyvendintų projektų Botanikos sodo lankytojai galės pasimokyti, kaip sutvarkyti aplinką, kokį pasirinkti gėlių asortimentą, kaip puoselėti, auginti, dauginti gėles ir kaip išsaugoti žmogaus rankomis sukurtą grožį.

Neabejojame, kad netolimoje ateityje VU botanikos sodas taps labai gražia žmonių poilsio ir mokslinio pažinimo vieta.

Laukiame ir žurnalo „Rankdarbiai plius visažinis" skaitytojų atvykstant į šį nuostabų kampelį.

Šiais bijūnais VU Botanikos sodo gėlininkai sveikina žurnalo Redakcijos kolektyvą 100-ojo numerio proga

Žvilgsnis

BOTANIKOS SODO JUBILIEJUS – PROGA PAMĄSTYTI APIE ATEITĮ

Pradžia – XVIII amžiuje

Vilniaus universiteto Botanikos sodas – vienas seniausių Europoje. Jo ištakos siekia 1775 m. Gardino medicinos mokykloje, įsteigus sodą, jam vadovavo Žanas Emanuelis Žiliberas, vėliau – Georgas Forsteris, Stanislovas Bonifacas Jundzilas ir kiti žymūs mokslininkai. 1781 m. sodas buvo perkeltas į Vilnių, Pilies gatvę, Medicinos kolegijos namo kiemą (dabar vyksta šio pastato restauracija, sprendžiama, ar įrengti jame nuolatinę retų augalų ekspoziciją). 1797 m. perkeltas į didesnį sklypą prie Vilnelės, Sereikiškių parke. 1802 m. išleistas pirmasis šio sodo sėklų katalogas su 1049 augalų pavadinimais. 1824 m. sode buvo jau 6 566 augalų rūšys. Buvo palaikomi ryšiai su žymiausiais užsienio botanikos sodais. 1842 m., uždarius Vilniaus medicinos-chirurgijos akademiją, sodas buvo paverstas parku, o introdukuotieji augalai išnyko.

Vieni smulkiausių botanikos sode auginamų augalų – vandens paparčiai

Sodas iš naujo įkurtas 1920 m. Neries vingyje, Vingio parke. Per karą jo augalų kolekcijos sunaikintos. 1946 m. sode vėl pradėti atkūrimo darbai, jiems vadovavo Antanas Minkevičius. 1959 m. veikė 9 skyriai, buvo per 3 000 augalų. 1974 m. Ministrų Tarybos nutarimu Vilniaus universitetui perduotas Kairėnų pagalbinis ūkis. Jame ir įkurtas pagrindinis Botanikos sodo skyrius, šiemet švęsiantis 25-erių metų jubiliejų.

Augina lietuviškas veisles

VU Botanikos sodas – didžiausias Lietuvoje ir vienas stambiausių Baltijos šalyse. Už jį didesnis tik esantis Talinе, tačiau jis negali pasigirti pačiomis naujausiomis augalų veislėmis, kokių turi mūsiškis.

Šiuo metu Botanikos sode auginama daugiau nei 7 000 pavadinimų augalų. Beveik pusę jų sudaro dekoratyviniai. Gėlininkystės skyrius, darbuotojų gražiai vadinamas gėlių slėniu, įsikūrė tik prieš septynetą metų, tačiau turi gausiausias kolekcijas šalyje. Daug dėmesio skiriama lietuvių išvestoms veislėms – jų turima per 800. Lietuvos selekcininkai daugiausiai dirba su svogūninėmis gėlėmis – tulpėmis, kardeliais, lelijomis. Šalia lietuviškais vardais besipuikuojančių tulpių "Genovaitė", "Suvalkietė", "Gintarinė Baltija" žydi politikų pavardes gavę kardeliai "Vytautas Landsbergis" ir "Gediminas Vagnorius".

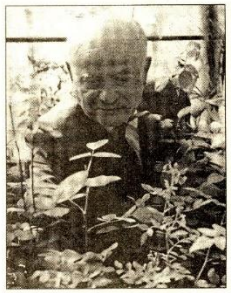
Šiltnamyje – egzotiški augalai

Šiltnamyje – gausios sukulentų ir paparčių kolekcijos. "Tačiau netgi čia niekas neranda paparčio žiedo", – šypsojosi sodo darbuotojai. Auginami ir egzotiški augalai, kai kurie jų – nuodingi. Štai akokanteros sultimis Pietų Afrikos čiabuviai tepdavo strėlių stambiems gyvūnams medžioti antgalius, o Botanikos sode šis augalas lankytojus stebina kukliais baltais žiedeliais ir aitriu kvapu.

Kampe pastatyti keli vazonai su bananmedžiais. Anksčiau šie žoliniai augalai prinokindavo vaisius, tačiau aukšta saulėta oranžerija nebeveikia, todėl bananmedžiai nebežydi.

Kituose šiltnamiuose auginami daugiausiai vienmečių gėlių sėjinukai. Jais puošiami miesto skverai ir gėlynai, visų Universiteto fakultetų, bendrabučių, Centrinių rūmų aplinka. Botanikos sodas fakultetus aprūpina ir kambarinėmis gėlėmis.

Nukelta į 13 psl.

Botanikos sodo direktoriaus doc. E. Navio rūpestis ir džiaugsmas – augalai

Botanikos sode – daugybė medžių

Didžiausią plotą (80 hektarų iš 191) užima dendrologijos – medžių ir krūmų – skyrius. Lietuvos klimatas labai permainingas, kitų, ypač šiltų kraštų, flora prie jo sunkiai prisitaiko. Kasmet keletas augalų nušąla. Šiemet žiema ir pavasarinės šalnos kaip niekad pridarė daug nuostolių. Labiausiai nukentėjo išvestos formos. Sodo dendrologai labiausiai domisi šermukšniais, svarainiais, serbentais. Auginama per 20 veislių baltųjų, 50 raudonųjų, 300 juodųjų serbentų veislių, kitų vaiskrūmių. Tarp jų 6 juodųjų serbentų ir 6 agrastų veislės išvestos sodo darbuotojų. Auginami dekoratyviniai spygliuočiai – tujos, kadagiai, puskiparisiai, reti lapuočiai – geltonžiedė sedula, makio ieva, šilkmedis, alyvmedis, graikinis riešutmedis, tulpmedis. Šis įdomus tuo, kad gimtojoje Amerikoje užauga iki 50 m aukščio, todėl želdiniams nenaudojamas, tačiau žmonių labai mėgstamas. Tulpmedžio lapas primena muzikos instrumentą lyrą, todėl yra tapęs muzikantų simbolis.

Atkelta iš 12 psl.

Stinga pinigų ir augalams, ir remontui

Daugelį augalų sodui padovanojo kolegos iš užsienio. Draugiškiausi – Varšuvos, Krokuvos, Vroclavo ir kitų Lenkijos miestų botanikos sodai. Neretai įdomesnių egzempliorių padovanoja ir kitų šalių ambasadoriai, politikai. Sodo šeimininkai juokavo, kad svečiams labai patinka fotografuotis su kastuvais.

"Beveik viskas čia – "suubagauta", – neslėpė jau dešimtį metų VU Botanikos sodui vadovaujantis Gamtos mokslų fakulteto docentas Evaldas Navys. Jo nuomone, ir vokiečių okupacijos metais, ir sovietmečiu valdininkai labiau rūpinosi sodu nei dabar. Trečiajame dešimtmetyje statyti šiltnamiai sodo filiale Vingio parke paskutinį kartą buvo remontuoti daugiau nei prieš 15 metų. Geležiniai jų karkasai baigia surūdyti, o stiklai vos laikosi. Į dalį šiltnamių įeiti uždrausta. Ne geresnė situacija ir pagrindiniame sodo skyriuje Kairėnuose. Doc. E. Navio paskaičiavimais, šiltnamių remontui reikėtų daugiau nei 375 tūkst. Lt. Dar 145 tūkst. Lt. reikėtų naujam šiltnamiui pastatyti.

Šiltnamiai Kairėnuose prašyte prašosi remonto

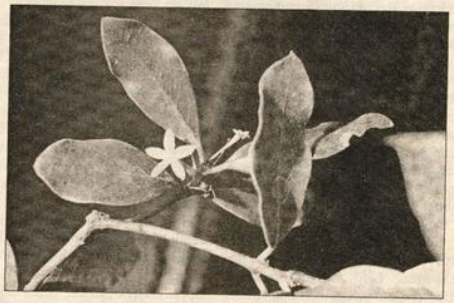
Pasididžiavimas – žmonės

Sodo darbuotoja Kristina Balnytė pasakojo, kad žiemą tik dviejuose šiltnamiuose veikia šildymo sistema, todėl šilumamėgius augalus reikia nugabenti į girininkijos patalpas, atiduoti fakultetams ar parsinešti namo. Vandens taip pat ne visuomet būna. Šaltuoju periodu jį tenka kibirais atsinešti iš upės. Vandens telkiniams užšalus, neretai reikia semti tiesiai iš eketės.

"Didžiausias mūsų pasididžiavimas – čia dirbantys žmonės", – gyrė savo darbuotojus E.Navys. Visą laiką gaudami valytojo atlyginimus, jie sugeba kruopščiai ir daug dirbti. "Mes per metus gauname tiek pat, kiek vienas teisininkas uždirba per mėnesį", – sakė sodo vadovas. O juk sode dirba 87 etatiniai darbuotojai.

Iva ROITMANAITĖ

Gedos Šalkauskaitės ir Vido Naujiko nuotr.

Nuodingoji Acocanthera venenata žydi viliojančiai

BOTANIKOS SODUI - 25

Kas gi tas Botanikos sodas? Tai žemės plotelis su tvenkiniais ir alėjomis, kalvomis ir slėniais, ir žmonių grupelė, pasirengusi visą šį landšaftą paversti rojaus sodu.
Kaip sakė vienas išminčius,"kas paraše tokias eiles - turi tokią širdį". Tai ką mes sukūrėme, yra mūsų pačių atspindys išoriniame pasaulyje. Būtų čia kiti žmonės, būtų kitoks sodas. Todėl mums visa tai taip brangu, tarsi savas kūdikis, kuriuo rūpinamės, auginame ir dedame viltis ateičiai.
Penkeri metai, praeję nuo 20-ties metų jubiliejaus - neilgas laiko tarpas. Bet ir sekundės atkarpoje vyksta amžinasis judėjimas - plėšę savo širdies ir rankų šilumos dalelę iš mūsų tarpo amžinai iškeliavo Stasys, Domicelė, Veronika, Bronislavas. Tai, kad buvome kartu su jais, dirbome, džiaugėmės, kartais ginčijomės ir liūdėjome, neliko vien prisiminimas. Jų širdies dalelė vos juntama, bet esanti, šlama sodo ąžuoluose, jų sodintuose medžiuose, šnabžda žolėse. Visi mes nematomais ryšiais susiję su buvusiu, esamu ir būsimu pasauliais. Pajuskime tai.
Penkeri metai - neilgas tarpas. Bet pastebimai praturtėjome materialiai - kabinetuose atsirado kompiuteriai, kai kam už aulų "mobiliakai", ėmė skraidyti iki šiol negirdėti žodžiai "skaneris", "faksas", "elektroninis paštas", pagausėjo transporto priemonių (bet Orliko į pensiją dar neišleidome, nors pastebimai pagausėjo ir arklių ūkis). Suintensyvėjo mokslo daktarų "gamyba", lieždiame knygeles plačiajai visuomenei apie lianas, sodo retiesnius augalus ir vystmedžius, o kur dar moksliniai straipsniai žurnale "Biologija", konferencijos, kelionės į svečias šalis patirties semtis ir kitokie didelio proto rodikliai.
Taigi, valio, jaunuoli, kuriam tik 25-eri metai. Telydi tave kūrybinis džiaugsmas. Pirmyn ant balto žirgo į šviesią ateitį.
Ai, bak keiktis, kad trūksta to ir ano, o tas ir anas kvailys arba savinaudis neišpasakytas. Tai senų bambeklių reikalas. Tu gi jaunas ir kietas bičas. "Mark, glovaj, kombinuj".
Ak, brangusis HORTUM BOTANICUM, sūnau mūsų. Paklausyk, ką tau sakom: baltu žirgu kopdamas į stiklo kalną laimės ieškoti, saugokis 3 dalykų: 1. Bambėjimo (geriau duok į ……..), 2. Kaltų ieškojimo (žinok, jei jau taip atsitiko, tai pats esi žioplys, žygiuok į priekį kaltų neieškojęs), 3. Nepasitenkinimo (stiprūs nelaukia, kol kas pagirs ir įvertins, jie žino, ko nori).
Šitie trys dalykai - tai atsigręžimas atgal, sulaikantis tavo veržlumą ir atimantis jėgas bei energiją: "kas atsigręš atgal, tas akmeniu pavirs". Kitaip tariant, pavirs senu, nepatenkintu, kaltų ieškančiu bambekliu. O tada tai jau niekur nenujosi, tik apie save grabinėsies. Teaplenkie, vaikeli, tave ši bėda, ir viskas bus labai gerai.
Mielieji mūsų darbuotojai, senbuviai ir naujabuviai, darbštūs ir išradingi, stori ir ploni, linksmi ir rimti, amžinai susirūpinę ir nerūpestingi, begiojantys ir lėtai judantys, dirbantys viršvalandžius ir trupučį pagulintys po krūmu šventą darbo valandą - visi pagal savo jėgas ir sugebėjimus kedenantys sodo dirvonus - mes sukūrėme ir kuriame kūrinį, Botanikos sodu vadinamą. Tedžiugina mūsų kūrinys mus pačius ir tuos, kurie čia ateis. Todėl valio.
"Tut I koniu jasno", kad už tai nusipelnėme gyventi geriau, bet Dovanų karalių į aukštą postą paskyrė, taį jis iš karto mus užmiršo ir babkių neduos.
Todėl belieka mums, brangieji, viens kitam rankas paspausti, pasibučiuoti, su jubiliejumi viens kitą pasveikinti ir į sodo sveikatą namo parėjus, ant pečiaus atsisėdus stikliuką išgerti (galima būtų ir po krūmu, jei orai atšils).

2000: BOTANIKOS SODAS ATIDARYTAS LANKYTOJAMS.

Remontuojamos buvusios dvaro arklidės – keičiamas stogas ir kt.
Melioratoriai atsiskaito už atliktus darbus – iškastus du tvenkinius ir įrengtą pralaidą.
Pagerbiami BS rėmėjai.
Rengiami BS gidai. VU BS DK pirmininkės I. Kubilienės iniciatyva.
Pažymėjome Augalų genetikos ir Pomologijos skyrių 25-mečius.
Po žvalgytuvių prasidėjo Baltarusijos MA Centrinio BS ir VU Bs bendradarbiavimas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

ĮSAKYMAS

2000 05 02 Nr. R-83

VILNIUS

Nuo š. m. gegužės 1 d. iki spalio 31 d. nustatyti mokestį už lankymąsi Botanikos sode Kairėnų g. 43:

1. Ekskursijų grupėms (ne mažesnėms kaip 10 asmenų), kurioms Botanikos sodas skiria vadovą 1,5 val. trukmės – 3 Lt. suaugusiems asmenims ir 1 Lt. studentams, moksleiviams ir vaikams nuo 7 iki 16 metų. Skiriant vadovą 2,5 val trukmės ekskursijoms suaugusiems 5 Lt., studentams, moksleiviams ir vaikams nuo 7 iki 16 metų 1 Lt. 50 cnt. (su PVM).

Vilniaus universiteto darbuotojų grupės ir studentai, atvykstantieji su pedagogu studijų ir pažintiniais tikslais, įleidžiamos nemokamai.

Pavieniai asmenys ir nedidelės ekskursijų grupės be vadovo į sodą neįleidžiami.

1.1. Ekskursijos priimamos darbo dienomis ir darbo laiku iš anksto suderinus su Botanikos sodo administracija (tel. 317911).

1.2. Už ekskursiją turi būti sumokoma įeinant į Botanikos sodą, prekyvietėje esančioje kasoje. Lankytojams įteikiamas kasos aparato čekis, kuriame turi būti nurodyta "lankymo bil." (atsakingas G. Miceika).

2. Suaugusiųjų lankytojų grupės (ne mažiau 3 asmenų) rekreacijai parke ir arboretume (be kolekcijų lankymo) darbo dienomis ir darbo laike iki 6 val. trukmei įleidžiami, įmokant į Botanikos sodo kasą po 10 Lt.

3. Pageidaujantiems lankytis Botanikos sode nuolatos, kasoje parduodami sezoniniai (nuo gegužės 1 d. iki spalio 31 d.) bilietai suaugusiems, įmokant į kasą 100 Lt. Šiuo atveju lankytojams išduodamas kasos čekis ir leidimas su Botanikos sodo nustatytomis lankymo sąlygomis. Nesilaikantiems sąlygų leidimai anuliuojami ir pinigai negrąžinami.

4. Apžvalginis pasivažinėjimas karieta (už 3 vietas): I maršrutas 15 min. – 15 Lt.; II maršrutas 30 min. – 25 Lt.; III maršrutas 1 val. – 50 Lt.; IV maršrutas – 1,5 val. – 75 Lt.

5. Į universiteto kasą pinigai įnešami ta tvarka, kuri nustatyta atsiskaitant už realizuotą produkciją, pridedant kasos aparato ataskaitos kopiją.

6. Atsakinga už ekskursijų ir lankymo organizavimą skiriama Botanikos sodo vyr. mokslo darbuotoja eksperimentiniam darbui S. Žilinskaitė.

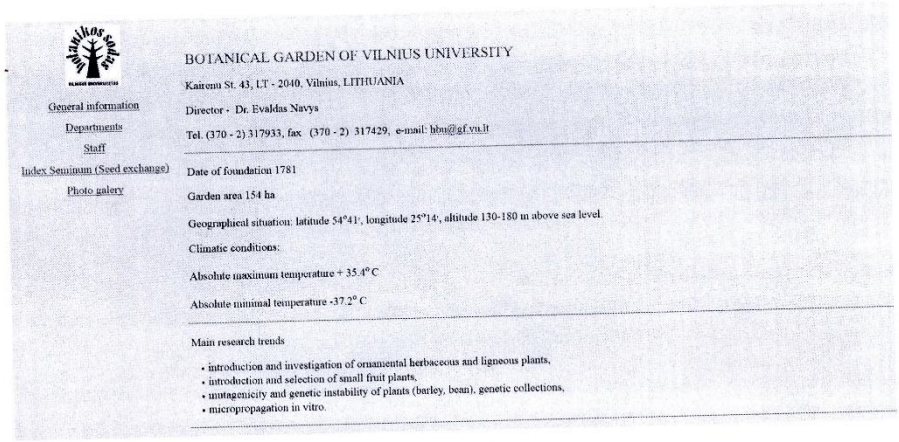
7. Įsakymo kontrolė pavedama Botanikos sodo direktoriui doc. E. Naviui.

Vilniaus universiteto Rektorius

Skyriaus istorija

Vilniaus universiteto botanikos sodas iki 2000 metų buvo uždarytas plačiajai visuomenei, bet pirmieji kontaktai ir informacijos sklaida prasidėjo dar prieš pirmą kartą atveriant vartus publikai. Ryšių su visuomene užuomazgomis reiktų laikyti VU botanikos sodo augalų prekyvietę, kuri savo veiklą pradėjo 1994 metais. Bendraujant su klientais G. Miceikai. T. Kuisiui ir D. Ryliškiui ne kartą teko pasakoti apie tai, kad už prekyvietės driekiasi didžiulis plotas su augalų kolekcijomis, taip pat prekyvietės darbuotojai konsultuodavo klientus sodininkystės klausimais. Kitas etapas, priartinęs sodą prie visuomenės, buvo dendrologijos skyriaus darbuotojų 1998 m. priimtas sprendimas šiaurės vakarinėje sodo dalyje, šalia Plytinės gatvės pradėti kurti pirmąją ekspoziciją, skirtą ne tik kolekcijos kaupimui, bet ir lankytojams. Tiesa, noras parodyti sodo sukauptas kolekcijas buvo didelis, tad nepabaigus kurti net pirmos eksplozijos, 2000 metais Vilniaus dienose buvo išdalyta keli tūkstančiai savadarbių vizitinių kortelių ir paskelbta, kad sodas vieną dieną bus atviras visiems norintiems jį aplankyti. Kviečiant sunku buvo įsivaizduoti, kiek žmonių ateis ir kaip tam pasiruošti. Įvykusi „Atvirų durų" diena parodė, kad, pirmą, sodas susidomėjimas sodu didelis – atvyko keli tūkstančiai žmonių, antrą, kad sodas visiškai nepritaikytas tokiems lankytojų srautams – takai siauri, nėra stovėjimo aikštelių, tualetų ir t.t. Tad 2001 metais lankytojai buvo priimami tik grupėmis ir iš anksto susitarus, pradėti pardavinėti lankymo bilietai. 2001 metais pradėjo veikti ir pirmoji sodo svetainė (1 pav.).

BOTANICAL GARDEN OF VILNIUS UNIVERSITY

Kairėnų St. 43, LT - 2040, Vilnius, LITHUANIA

Director - Dr. Evaldas Navys

Tel. (370 - 2) 317933, fax (370 - 2) 317429, e-mail: bbn@gf.vu.lt

General information
Departments
Staff
Index Seminum (Seed exchange)
Photo galery

Date of foundation 1781

Garden area 154 ha

Geographical situation: latitude 54°41', longitude 25°14', altitude 130-180 m above sea level.

Climatic conditions:

Absolute maximum temperature + 35.4° C

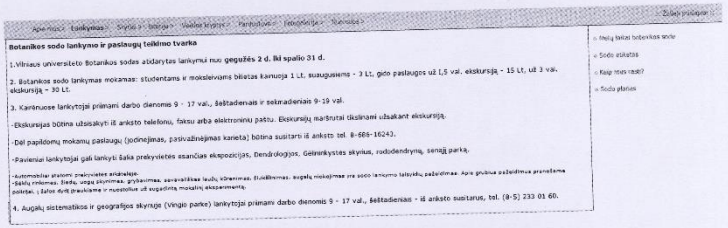
Absolute minimal temperature -37.2° C

Main research trends

- introduction and investigation of ornamental herbaceous and ligneous plants,
- introduction and selection of small fruit plants,
- mutagenicity and genetic instability of plants (barley, bean), genetic collections,
- micropropagation in vitro.

1 pav. Pirmoji VU botanikos sodo svetainė

Pirmoji svetainė buvo skirta ne lankytojų poreikiams, bet sodo ryšiams su kolegomis užsienyje. Plečiantis lankytojui ratui ir interneto prieinamumui Lietuvoje buvo nuspręsta sukurti į lankytojus orientuotą svetainę. Ji buvo sukurta 2002 metų pabaigoje (2 pav.).

Botanikos sodo lankymo ir paslaugų teikimo tvarka

1. Vilniaus universiteto Botanikos sodas atidarytas lankymui nuo gegužės 2 d. iki spalio 31 d.

2. Botanikos sodo lankymas mokamas: studentams ir moksleiviams bilietas kainuoja 1 Lt, suaugusiems - 3 Lt, gido paslaugos už 1,5 val. ekskursiją - 15 Lt, už 3 val. ekskursiją - 30 Lt.

3. Kasose lankytojai priimami darbo dienomis 9 - 17 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 9-19 val.

- Ekskursijas būtina užsisakyti iš anksto telefonu, faksu arba elektroniniu paštu. Ekskursiją maršrutai tiksliniam užsakant ekskursiją.

- Dėl papildomų mokamų paslaugų (jodinėjimas, pasivažinėjimas karieta) būtina susitarti iš anksto tel. 8-686-16243.

- Pavieniai lankytojai gali lankyti šalia prekyvietės esančias ekspozicijas, Dendrologijos, Geleinkystės skyrius, rododendrynų, senąją parką.

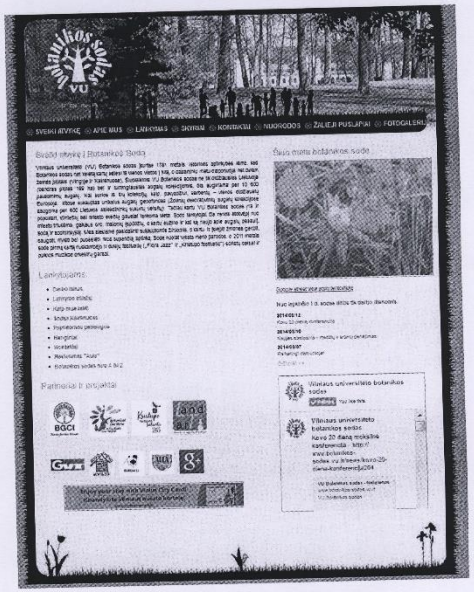
- Automobiliai platomi prekyvietės aikštelėje.
- Šalčių rinkmenos. Šiedu, ungurinmas, gryžkarmas, pavasarinėsas laukš, kūnarmas, šiaudinmas, augalų mokejimas ne sodo lankymo taisyklių pažeidimas. Apie grubius pažeidimus pranešama policijai. Laikas dirbti praskiarme ir nuostoliue už augalinių mokslinį eksperimentą.

4. Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje (Vingio parke) lankytojai priimami darbo dienomis 9 - 17 val., šeštadieniais - iš anksto susitarus, tel. (8-5) 233 01 60.

2 pav. Antrosios VU botanikos sodo svetainės fragmentas

2005 metais sodo svetainė gavo naują domeno adresą, kuris galioja iki šiol - http://www.botanikos-sodas.vu.lt.

Trečioji sodo svetainė sukurta 2009 metais, jos pagrindinis pliusas – greitas svetainės turinio valdymas ir patogus informacijos keitimas ar pildymas (3 pav.).

3 pav. trečioji VU botanikos sodo svetainė

Nuo pat įkūrimo svetainę administruoja D. Ryliškis, o dizainą ir programinę dalį kuria M. Januška.

Maloniai kviečiame Jus dalyvauti saldžiųjų šermukšnių degustacijoje, kuri įvyks š. m. rugpjūčio 29 d., antradienį, Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnų 43.

VU Botanikos sodo direktorius E. Navys doc. dr. E. Navys

Žaliasis pasaulis Nr 30 (312) 2000.08.14.

DRAUGYSTĖ su mokslininkais iš Baltarusijos

Rimantas ŠINKŪNAS

Rugpjūčio antroje pusėje sostinėje Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktoriaus dr.Evaldo Navio kvietimu viešėjo Baltarusijos mokslų akademijos akademiko, hab.dr., centrinio šalies Botanikos sodo direktoriaus Vladimiro Rešetnikovo vadovaujama mokslininkų grupė. Anot Botanikos sodo direktoriaus pavaduotojos dr. Laimutės Balčiūnienės, šis vizitas pasižymėjo dalykiškumu. Susitarta dėl bendrų mokslinių darbų publikavimo, keitimosi informacija, galimas ir apsikeitimas dendrologinėmis, gėlių kolekcijomis. Pasak mokslininkės, bendradarbiaujant lengviau pasiekti tarptautinius grantus.

Silvijos Žilinskaitės nuotraukoje: ***prof. Vladimiras Rešetnikovas Vilniaus Botanikos sode***

Dalį darbo imasi padaryti vilniečiai, dalį baltarusiai. Juoba, kad Minske, sukooperavus įvairių įstaigų lėšas, įrengtos puikios laboratorijos. Dideli pasiekimai selekcijos, molekulinių tyrimų srityse.

Pasak dr.E.Navio, baltarusių, konkrečiai akademiko V.Rešetnikovo darbai plačiai žinomi ne tik savo šalyje, bet ir visame pasaulyje. Jie, nežiūrint visų ekonominių peripetijų, yra sutelkę nemenką mokslinį potencialą, techninę bazę. Ten triūsia apie 140 mokslinių darbuotojų, iš jų 8 habilituoti daktarai.

Akademikas R.V.Rešetnikovas, pasižymintis išskirtiniu kuklumu, labai aukšta vidine kultūra, pabrėžė, kad jam labai malonu Lietuvoje lankytis po dešimties metų. Akademikas šiltai prisiminė ir nūnai vertina asmeninius ryšius, draugystę su žinomais vilniečiais mokslininkais: akademiku Alfonsu Merkiu, hab.dr. Karoliu Cieminiu, profesoriumi Romu Pakalniu ir kitais. Įdomus toks faktas, jog ginantis V.Rešetnikovui antrąją disertaciją (hab.daktaro) 1977 metais Kijeve, pirmasis teigiamą atsiliepimą atsiuntė būtent A.Merkys. Savo ruožtu pagarsėję lietuvių mokslininkai (L.Balčiūnienė, E.Navys ir nemažai kitų) disertacijas gynėsi Minske.

V.Rešetnikovas prisipažino, kad jam įdomu Vingio parke (Botanikos sodo skyrius) kartu su kolegomis lietuviais stovėti po tais pačiais medžiais, po kuriais stovėjo caras Aleksandras antrasis. Dabar, tiesa, nebe tie laikai, tačiau draugystė tarp Lietuvos ir Baltarusijos mokslininkų - tai ne tiktai tradicijų tęsimas, tačiau ir būtinybė. Juoba, kad, pasak akademiko, Universiteto Botanikos sodas turi įspūdingas gėlių, dendrologines kolekcijas, žinomi genetikų darbai. Tyrimams panašios yra klimatinės sąlygos. Tiesiog būtinas regioninis bendradarbiavimas.

Šiai akademiko minčiai pritarė ir baltarusių grupės nariai, ir E.Navys bei kiti mokslininkai. Beje, prieš keletą savaičių lietuvių mokslininkai lankėsi Baltarusijoje. Jų įspūdžiai - kuo geriausi. Iš pokalbių su svečiais išryškėjo: nenusivykė Lietuva ir svečiai.

Pažymėjome Augalų genetikos ir Pomologijos skyrių 25-metį

Draugijos 'Žalinojanti Vilnija' posėdžio (kovo 21d.) dalyviai

Remontuojamos buvusios dvaro arklidės -vietinės reikšmės architektūros paminklas

Išlydėjome dendrologę Ireną Norvaišienę į kitą darbą

Melioratoriai atsiskaito už atliktus darbus - išskastas 2 tvenkinius ir įrengtą pralaidą

Pagerbiami Botanikos sodo rėmėjai

Rengiami Botanikos sodo gidai Šios iniciatyvos autorė BS 'Draugų klubo' pirmininkė I. Kubilienė

FOTOAKCIJA
Lietuva - tai aš
2000-2001

Fotografavo
Sigitas Aukštuolis

2001: SODĄ NUSIAUBĖ VĖTRA... NELIKO DALIES SENOSIOS LIEPŲ ALĖJOS.

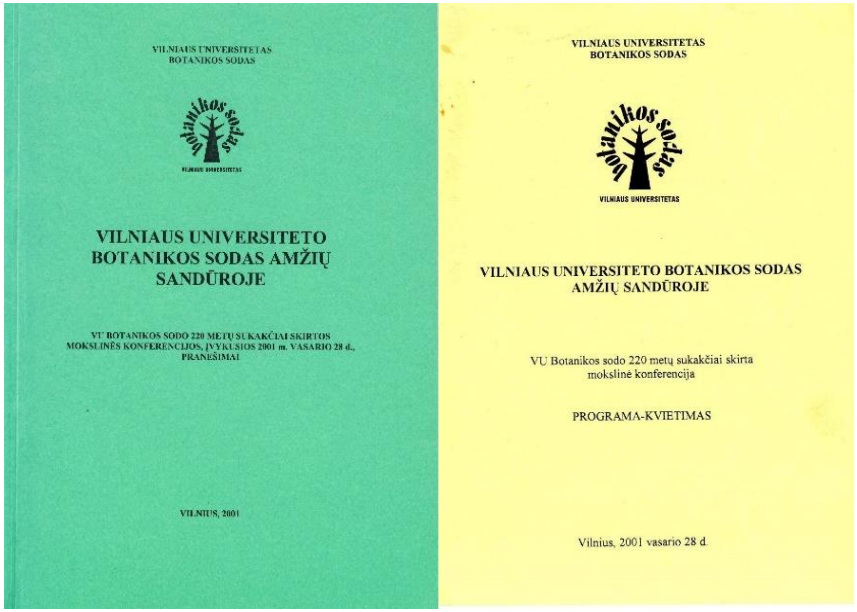

Vasario 28 d. Konferencija „Vilniaus universiteto Botanikos sodas amžių sandūroje“, skirta VU BS 220 metų sukakčiai paminėti.
Kovo 26 d. Dėl ekskursijų organizavimo VU Botanikos sode.
Ekskursijos priimamos iš anksto suderinus su BS administracija. Pavieniai lankytojai kviečiami į BS šeštadieniais 11 val. Bus sudaroma grupė, skiriamas vadovas.
Kairėnų IV-V a. pilkapių įamžinimas. BS, BSDK.
Pirmosios BS vietos Pilies g. 22 pažymėjimas.
Sutvarkytas šaltinis. Į rododendryną atkeliavo vanduo.
Birželis. Lietuvos vardo paminėjimo 1000-čio ženklo atidengimo iškilmės.
Liepos 18 d. siautė vėtra. Nukentėjo liepų alėja, Pomologijos šaltalankių kolekcija.
Rugsėjo 18-19 d. tarptautinė konferencija „Conditions and perspective of applied sciences in the botanical gardens“.

VILNIAUS UNIVERSITETAS
BOTANIKOS SODAS

VILNIAUS UNIVERSITETO
BOTANIKOS SODAS AMŽIŲ
SANDŪROJE

VU BOTANIKOS SODO 220 METŲ SUKAKČIAI SKIRTOS
MOKSLINĖS KONFERENCIJOS, ĮVYKUSIOS 2001 m. VASARIO 28 d.,
PRANEŠIMAI

VILNIUS, 2001

VILNIAUS UNIVERSITETAS
BOTANIKOS SODAS

VILNIAUS UNIVERSITETAS

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODAS
AMŽIŲ SANDŪROJE

VU Botanikos sodo 220 metų sukakčiai skirta
mokslinė konferencija

PROGRAMA-KVIETIMAS

Vilnius, 2001 vasario 28 d.

TURINYS

PRATARMĖ

Evaldas Navys. Naująjį Botanikos sodo raidos etapą pradedant 5

AUGALŲ FIZIOLOGINIŲ IR BIOCHEMINIŲ TYRIMŲ LABORATORIJA

Stasė Dapkunienė. Želdinių ir sumedėjusių augalų mikroklonininio dauginimo *in vitro* technologijų kūrimas Vilniaus universiteto Botanikos sode 1995-2000 metais 7

Rasa Ryliškienė. Augalų *in vitro* kultūros stabilizavimas 11

Lina Šimonienė. Augalų mikrovegetatyvinis dauginimas 13

Irena Žiemytė. *Ex vitro to vivo* 16

AUGALŲ GENETIKOS SKYRIUS IR BOTANIKOS IR GENETIKOS KATEDROS AUGALŲ GENETIKOS LABORATORIJA

Laimutė Balčiūnienė. Įvairių miežių mutantų grupių kiekybiniai požymiai 19

Dainius Baryšas. Kobalto nitrato poveikis kai kuriems augalams 22

Aušra Bieliūnienė, Daiva Kazbauskaitė. Miežių mutanto *sweaky spike* žiedynо vystymasis 25

Regina Burneikienė. Gamtiniai mutantai Augalų genetikos skyriuje 28

Tatjana Čėsnienė. Epigenetinių pokyčių indukcija kobalto nitratu ir etilenetiouliufonatu 31

Vida Vaišienė. Aneuoio druskų fono poveikis miežių eletiniams mutantams *sweaky spike* 34

Virginija Vaitkanienė. Miežių *ho*, ir *hoy* mutantų ir jų revertantų ūkinių savybių įvertinimas 37

Kęstutis Žukas, Violeta Kleizaitė. UVC genotoksiškumo įvertinimas SCGE metodu miežiuose 40

Donatas Žvingila, Violeta Papendikytė. Genetinės įvairovės tyrimas molekuliniu žymenų (RAMP) metodu Vilniaus Universiteto Botanikos sodo miežių mutantų kolekcijoje 43

AUGALŲ SISTEMATIKOS IR GEOGRAFIJOS SKYRIUS

Kristina Bulnytė. Šiltnamiuose augalų auginimo ir išsaugojimo galimybės Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje 1995-2000 metais 46

Regina Juodkaitė. Svogūninių augalų kolekcija Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje 1997-2000 metais 49

Egidijus Kerbelis. Vilnelės reprezentacinio rezervo kūrimas. Pirmasis etapas 54

Alina Tiriuvienė, Neringa Vaičekonienė. Augalų sistematikumo plėtra 1994-2000 metais 57

BOTANIKOS IR GENETIKOS KATEDRA

Sigita Kirkaitė, Jūratė Tupčiauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo spontaninės floros rūšių dažnis ir ekotopologinis aktyvumas 60

Sigitu Kirkaitė, Jūratė Tupčiauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo sparraninės floros charakteristika 64

Jurgita Mačiūnaitė. Ragangrybio (*Tuphrina*) genties grybų tyrimai 1997-2000 metais 67

Jonas Naujalis, Romunė Nedveckytė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo samanos 70

Jonas Naujalis, Vaiva Kazanavičiūtė. Paprastoji šertvė (*Polypodium vulgare* L.) Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Kairėnuose 72

Jurgė Tupčiauskaitė, Rasa Laukaitienė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Augalų sistematikos ir geografijos skyriaus apostaninė flora 74

DENDROLOGIJOS SKYRIUS

Viktorija Guseva. Dendrologijos skyriaus saulenių (*Helianthemum* Mill.) kolekcija 77

Gintarėlė Jurkevičienė. Šimtų 2000 metų pavasario karščių ir šalnų poveikis kai kuriems tujoms, lianoms ir lapuočiams 82

Vitalija Pribušauskaitė. Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Dendrologijos skyriaus 1992 – 2000 metų *Ericaceae* Juss. šeimos kolekcija 85

GĖLININKYSTĖS SKYRIUS

Danutė Jadvyga Dainauskaitė. Želdinių dekoratyviųjų augalų introdukcija Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Gėlininkystės skyriuje 1995-2000 metais 91

Gitana Indrišiūnaitė, Danutė Jadvyga Dainauskaitė. Lietuviškų kardelių veislių morfologinių, dekoratyvinių savybių įvertinimas 96

POMOLOGIJOS SKYRIUS

Edvardas Meidus. *Ribes* genties veislių biologinių ir ūkinių savybių įvertinimas 101

Aukė Meiduvienė. Nauji Vilniaus Universiteto Botanikos sodo Pomologijos skyriaus augalai – stambiauogė spanguolė (*Oxycoccus macrocarpus* (Aiton) Pursh.), sodinė šilauogė (*Vaccinium x covilleanum* Butkus et Pliuška) ir brukvė (*Vaccinium vitis idaea* L.) 103

Evaldas Vytas Navys. Vilniaus universiteto Botanikos sode auginamų sodinių šermukšnių veislių pomenklatūra 107

Darius Ryliškis. Vynuogių tyrimai Vilniaus Universiteto Botanikos sode 110

Silvu Žilinskaitė. Melsvauogių sausmedžių kolekcija Vilniaus universiteto botanikos sodo Pomologijos skyriuje 1995-2000 metais 113

ZOOLOGIJOS KATEDRA

Marija Starnebutaitė. Vilniaus universiteto Botanikos sodo Kairėnuose stuburiniai gyvūnai 116

PUBLIKACIJOS 125

Žemdirbystei netinkamose žemėse siūloma sodinti šermukšnių sodus

Genė KARKLIENĖ

Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius Evaldas Navys tiki, jog jo monografija "Šermukšnio (Sorbus L.) genties rūšys ir veislės Lietuvos sodininkystei ir miško ūkiui" atgaivins šermukšnio auginimo tradicijas.

Šermukšnis Lietuvoje nuo seno laikomas sveikatos, laimės ir vaisingumo medžiu. Jam buvo priskiriamos antgamtiškos galios: tikima, kad jis apsaugo žmones ir galvijus nuo piktųjų dvasių kerų ir jų sukeltų nelaimų bei ligų. Todėl beveik prie kiekvienos sodybos vartų augdavo šermukšnis. Dabar šios tradicijos kiek primirštos.

Šermukšnio yra 85 rūšys ir per 100 porūšių, varietetų, formų ir veislių. Tačiau ne visos rūšys ir veislės gali augti Lietuvoje. Šermukšniui ištirti knygos autoriaus E.Navio iniciatyva Vilniaus universiteto Botanikos sode sukaupta didžiausia šalyje šios genties medžių ir krūmų kolekcija. Monografijos autorius ne tik įkūrė kolekciją, bet studijavo pasaulinę literatūrą, išmoko daugi-

nimo būdų, tyrė šių medžių augimą, derėjimą ir derliaus kokybę bei atrinko veisles, tinkančias augti Lietuvoje. Knygai parengti nepakako 10 metų darbo, reikėjo ir materialinių išlaidų. Pasak E.Navio, knyga nebūtų išėjusi, jei nebūtų sulaukęs Aplinkos ministerijos, Miškų ir saugomų teritorijų departamento bei draugijos "Žaliuojanti Vilnija" paramos. Pasaulyje dar nėra tokios knygos, kur būtų taip plačiai aprašytas Rytų bei Vakarų šalyse augantis šermukšnis. Jos pasirodymo laukė ir kitų šalių sodininkai, nes ji išleista ir anglų kalba.

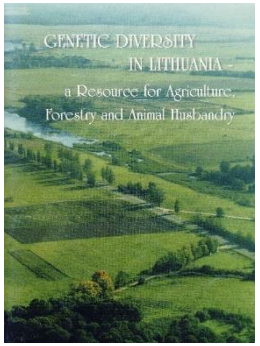
Sovietiniais metais Lietuvoje buvo užveisti tik du versliniai šermukšnių sodai - Jurbarke ir Žiežmariuose. Tačiau šie sodai buvo užsodinti prasta 'Likernaja' ir 'Moravica' šermukšnių veisle. Pasirodo, šios veislės nelabai tiko auginti mūsų klimato sąlygomis. Be to, nepakako žinių apie jų auginimą bei veiksmingus pesticidus kovai su šių augalų ligomis ir kenkėjais. Todėl augintojai lauko ekonominio efekto negavo. Nusivylus šermukšnių sodais, nesidomėta ir kitomis veislėmis.

Pasak knygos autoriaus E.Navio, saldžiavaisės šermukšnių veislės Lietuvoje gali būti auginamos ne tik individualiuose, bet ir versliniuose soduose. Pastaruosiuose perspektyviausios - anksti ir beveik kasmet deranti žemaūgė 'Granatnaja' bei vidutinio dydžio stambiavaisė 'Alaja Krūpnaja' veislė. Šių veislių vaisiai Lietuvos sąlygomis plačiai gali būti naudojami gaivinamiesiems gėrimams, saldainiams, kompotams, uogienių mišiniams su kitais vaisiais bei vynui ir likeriui gaminti. Šermukšnių sodus Lietuvoje kurti geriausia žemdirbystei netinkamuose šiaurinių kalvų šlaituose.

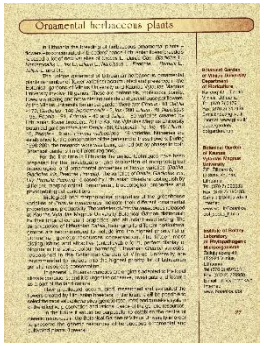
Šermukšnių veisles sėkmingai galima dauginti sėklomis. Viena svarbiausių sąlygų dauginti šermukšnius - ankstyva sėklų sėja - rugpjūtį bei rugsėjo pirmąją pusę. Iš vėliau pasėtų sėklų daigai daugiausia išdygsta tik antrų metų pavasarį. Iš sėklų išauginti šermukšniai derėti pradeda penktaisiais šeštaisiais metais.

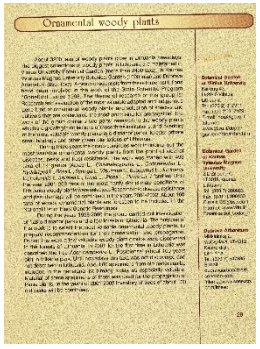
Botanikos sodo direktorius siūlo šermukšnius veisti ne tik soduose, bet ir šiuo medžiu apsodinti miesto gatves, skverus bei aikštes. Mat jie puošnūs būna ne tik pražydę gegužės pabaigoje bei birželį, bet ir liepos mėnesį pradėjus rausti ar gelsti vaisiams bei jiems prisirpus. Puošnūs jie išlieka iki žiemos šalnų. Lietuvoje želdiniams tinkamiausias yra švedinis šermukšnis. Mat jo lapija nepažeidžiama ligų, išlieka vaiskiai žalia net po šalnų ir išsilaiko iki lapkričio antros pusės. Šermukšnius želdinti ypač patogu todėl, kad jie pasodinti labai gerai prigyja net nelaistomi. Be to, šių medžių lapija vegetacijos metu išskiria lakiąsias medžiagas - fitoncidus, todėl grynina ir iš dalies dezodoruoja orą.

Paprastas šermukšnis ir visos kitos miškuose auginamos jo rūšys yra nepakeičiamas sanitaras. Mat šermukšnių lapai ne tik patręšia dirvožemį, bet ir neutralizuoja tas nuodingas rūgštis, kurios priverčia degraduoti dirvožemį. Nusilpusius miškus pradeda pulti kenkėjai. Šiandien apie 34 tūkst. hektarų Pietų Lietuvos miškų jau pažeisti kenkėjų. Pasak E.Navio, vien cheminėmis priemonėmis miškų neišgelbėsime, reikalingos profilaktinės priemonės. Stebėjimais nustatyta, kad esant viename miško hektare 20 porų vabzdžialesių paukščių, kenkėjų skaičius ir jų daroma žala pastebimai sumažėja. Tad šermukšniai mūsų šilų augimvietėse ne tik pagerins dirvožemį, bet ir pritrauks daug kenkėjus naikinančių paukščių.

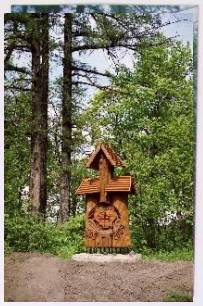

MŪSŲ METAI 2001 (1)

Lietuvos vardo paminėjimo 1000 ženklo atidengimo iškilmės (2001.06.)

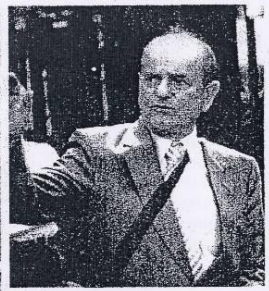
2001 metų
birželio 21 d.
Nr.23 (349)
Kaina - 1,70 Lt
Vienuoliktieji leidimo metai
NEPAMIRŠTANTIEMS ATEITIES
PASAULIS
ISSN 1392-2092
The green world • Die grüne Welt • Le monde vert • El mundo verde

DVASIA, O NE ŽINGSNIU...

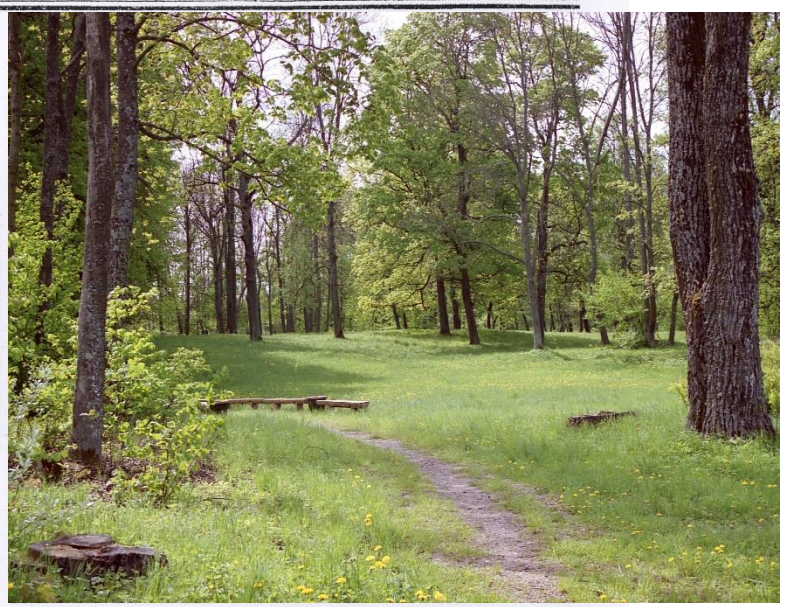
Žvilgsnis į Kairėnus, į Vilniaus universiteto Botanikos sodą

Augustas UKTVERIS
(tekstas ir foto)

Evaldas NAVYS aprodo savo valdas, oazes bei bėdas...

Birželio 17-ąją, sekmadienį, Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto vadovybė, šio universiteto Botanikos sodo direktorius docentas Evaldas Navys sukvietė į Kairėnus, į Botanikos sodą, nemažą būrį žinomų valdžios, kultūros, švietimo ar visuomenės atstovų. Žinia, Botanikos sodas, vargiai dursty-damas galus, siekia lyg ir sunkiausiai politikams pasiekiamo: patikti visuo-menei. Vargu, ar kas nesuprastų tokio noro: artinti miesto (o ir kaimo) žmo-gų arčiau augalo gyvenimo, arčiau gam-tos ir žmogaus sukuriamo grožio oazių.

Kaip tos oazės formuojamos? Tai aiš-kiausiai suvoki keliaudamas po Kairėnuo-se esančius Botanikos sodo skyrius, ku-riuose už menkutį atlyginimą dirba ir mokslininkai, ir darbininkai... Tik vaikš-čiodamas po tą sodą, tik matydamas grožį ir... skurdą imi suvokti, jog siela prisiš-liejant prie gamtos grožio atsiranda ir šioks toks fanatizmas, nepaleidžiantis žmogaus nuo augalo...

... Tądien, sutikdamas svečius, Eval-das Navys prisiminė ir Botanikos sodo praeitį.

Nukelta į 5p.

Kitame numeryje (šeštas 2001 06 28):
Ekoštrichat Telšių rajonui
Ir ekologinės "bombos", ir automobilių dūmai

Dvasia, o ne žingsniu...

Žvilgsnis į Kairėnus, į Vilniaus universiteto Botanikos sodą

Atkelta iš 1 p.

ISTORIJOS ŠTRICHAS

Vilniaus universiteto Botanikos sodas įkurtas daugiau nei prieš 200 metų. Sodą 1781 metais įkūrė botanikas prof. Ž.E. Žiliberas (1741 - 1814). Šis sodas Pilies gatvėje Nr.22 užėmė 300 kv.m. Lauke ir nedideliame šiltnamyje augo apie 2000 augalų rūšių.

Nuo 1784 m. Gamtos istorijos katedrai pradėjo vadovauti žymus gamtininkas ir keliautojas G.A. Fosteris (1754 - 1794). Jo rūpesčiu 1787 m. botanikos sodui buvo nupirktas žemės sklypas Sereikiškėse (dabar - Sereikiškių parkas).

Sumaniai tvarkomas sodas klestėjo ir buvo žinomas už Lietuvos ribų - buvo vienas turtingiausių Rytų Europoje.

1841 m. Botanikos sodas buvo perduotas generalgubernatoriaus žinion, augalai išgabenti į Kijevo ir Tartu universitetus arba parduoti. Botanikos sodas virto parku.

Atkūrus universitetą, 1919 m. botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, Neries upės slėnyje.

1974 m. gegužės 14 d. botanikos sodui skirtas 150 ha sklypas Kairėnuose, vietovėje su sena dvarviete ir parku. Botanikos sodo kūrimo rūpesčiai 1975-1990 m. gulė ant direktoriaus J.Meidaus pečių. Nuo 1974 m. Botanikos sodas Vingio parke palaipsniui buvo pertvarkytas į Augalų sistematikos ir geografijos skyrių, kuriam 1974-1993 vadovavo K.Balnytė.

Kairėnuose pirmieji medeliai pasodinti 1975 m. rudenį. Botanikos sodo projektą rengė paminklų restauravimo projektavimo institutas (vyriausioji projekto architektė D.Juchnevičiūtė). Imtasi senųjų ir naujųjų tvenkinių rekonstrukcijos, naujųjų tvenkinių įrengimo, kelių tiesimo, gyventojų iškėlimo, pastatų remonto.

TRYS KELIAI...

Universitetams priklausančiuose botanikos soduose persipina trys veiklos kryptys: mokslinė, mokymo ir švietėjiška-rekreacinė.

Vilniaus botanikos sode yra dendrologijos (vedėjas Audrius Skridaila), gėlininkystės (vedėja Danutė Dainauskaitė), pomologijos (vedėjas Edvardas Meidus), augalų genetikos (vedėja Laimutė Balčiūnienė), augalų sistematikos ir geografijos (vedėjas Evaldas Navys) skyriai, augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija (vedėja Stasė Dapkūnaitė).

EINI ŠILTNAMIN - UŽSIVOŽK ŠALMĄ...

... Susirinkusiems Kairėnuose svečiams Botanikos sodo direktorius docentas Evaldas Navys kalbėjo ir rimtai, ir juokavo:

"Turime labai puikius specialistus, gerą teritoriją, nes čia nuo 1933 metų buvo psichoneurologinės ligoninės teritorija." Žinia, sostinės psichiatrinės savo patalpas turi, tad horizonte prichvatizatorių lyg ir nesimato...

Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas profesorius Jonas Naujalis sakė:

"Botanikos sodas turi savo ir ekonominį, ir finansinį statusą. Nors daug ką derina su Universiteto katedromis. Dėl sunkios finansinės padėties kokių specialiųjų lėšų iš fakulteto negalime skirti. Džiugu, jog iš tų sukauptųjų kolekcijų daromas ir mokslas. Džiugina ir ryšiai su didžiausių Vakarų Europos universitetų botanikos sodais."

Iš tiesų, pagal kolekcijų gausą vilniškis prilygsta geriausiems europietiškųjų universitetų botanikos sodams. Tačiau dėl lėšų stokos negalima pasiekti norimos tvarkos. Nes neturima žoliapjovių ir kitokios technikos. O eiti į griūvančius šiltnamius - ganėtinai pavojinga...

"Tiesa, - pratęsė kalbą fakulteto dekanas, - mes turi daug augalų iš Sibiro ir kitų panašaus regiono vietovių. Gaila, jog nutrūko ryšiai su Rusijos botanikos sodais."

Žinoma, esama ir kitokių praradimų. Štai Vingio parke, senajame Botanikos sode, dar iš lenkų laikų universiteto buvo paveldėtos neblogos subtropinių augalų kolekcijos. Nežinau, kokia jų būtų kaina, tačiau (dėl lėšų stokos šildymo sistemai sutvarkyti) daug tų augalų tiesiog sunyko... Nesugebėta didesniems viršininkams ar net politikams įrodyti, jog žūva unikalūs augalai...

... Nūnai džiaugiamasi kita kuo. Ryšiais su visuomene. Tarybiniais metais sodas buvo uždaras, nors ir buvo siekiama tvenkiniuose veisti žuvis, vilioti lankytojus. Dabar džiugina sodo draugų klubas, dėl kurio sodas tapo kur kas atviresnis. Neatsitiktinai Evaldas Navys sakė: šiandien norėta sodan pasikviesti ne vien viceministrus, o ir Prezidentą Valdą Adamkų. Parodyti, kaip sako besivaipanti reklama, abi gyvenimo puses...

"Kai buvome Didžiojoje Britanijoje, pasiteiravome: kodėl botanikos sodo nuostabias kolekcijas nejuosia tvoros? Anglai mūsų klausimo nesuprato... O mūsų Botanikos sodas nuolat kenčia nuo vagių..." - užsiminė tądien pakiliems svečiams apie vieną iš antrųjų gyvenimo pusių Botanikos sodo vadovai.

... Keblu būtų prozos žodeliais apsakyti Kairėnuose išsipleikusius įvairiausių augalų žiedynus, aprašyti jų skleidžiamus kvapus... Nuo to, žinia, reikėjo ir pradėti, tačiau kam tuo užsiimsi, jei gali bent parodyti kokią fotografiją ir pasakyti: Kairėnai laukia tų, kurie link gamtos spalvų artinasi dvasia, o ne žingsniu...

Turėjo apie ką pasikalbėti prie augalų (iš kairės): profesorius Vytautas Rančelis, Lietuvos dendrologų sąjungos pirmininkas dr. Laimutis Januškevičius, profesorius Jonas Naujalis ir šalies švietimo ir mokslo viceministras dr. Albertas Žalys.

Nuotraukose: *garbingų žmonių tądien Botanikos sode (Kairėnuose) apsilankė...*

Prie Žemės ūkio ministerijos – vienadienė sodininkų mugė

LIGITA VALONYTĖ
„SOSTINĖS" KORESPONDENTĖ

Pačiame Vilniaus centre, Prie Žemės ūkio ministerijos, šiandien ant prekystalių guls krepšiai su uogomis.

Lietuvos sodininkų draugija ir Vilniaus susivienijimas „Sodai" vilniečius vėl, kaip įprasta kiekvieną vidurvasarį, kviečia į uogų parodą-mugę.

Miestiečiai galės paskanauti ir nusipirkti keliolikos veislių juodųjų serbentų, braškių, agrastų, vyšnių, trešnių. Lietuvos sodininkų draugijos pirmininkas Vladislovas Butkevičius tvirtino, kad ši mugė vilniečiams padės geriau pažinti mūsų šalyje augančias uogų veisles, kurias pristatys ir mokslininkai, ir sodų savininkai.

Uogų mugės datą kasmet padiktuoja orų sąlygos.

V.Butkevičius nusprendė, kad tokią mugę tikslinga rengti būtent šią savaitę, nes kaitri saulė jau beveik prinokino visas sodų uogas.

Pradėjo sirpti vyšnios, baigia pernokti braškės, todėl šiuo laikotarpiu galima surinkti pačią turtingiausią uogų kolekciją.

Bent penkiolika veislių juodųjų serbentų į mugę atveš Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto darbuotojai iš Kauno rajono Vytėnų gyvenvietės.

Sodininkai mėgėjai bei ūkininkai į sostinę dažniausiai atveža braškių.

Braškynais itin garsėja Vilniaus apylinkės.

Keliolikos veislių vyšnių į Vilnių atkeliaus iš Jurbarko rajono Klausučių gyvenvietės.

Trešnėmis garsėja Ukmergės rajonas, iš kurio jos ir bus atvežtos į sostinę.

Kasmet mugėje užgožiami agrastai – jų per kitų uogų daugybę matyti vos vienas kitas krepšys.

„Kiekvienas sodininkas agrastų sode turi vieną kitą krūmą.

Jų žmonės mažai augina, nes šios uogos netinka uogienėms, negalima išspausti sulčių", – agrastų nepopuliarumo priežastį nurodė V.Butkevičius.

Lietuvos sodininkų draugijos pirmininkas paragino vilniečius drąsiai kreiptis į mokslininkus ir sodų savininkus bei teirautis jų patarimų, kaip prižiūrėti uogakrūmius, kur jų įsigyti.

V.Butkevičius yra įsitikinęs, kad kasmetės uogų mugės prisideda prie lietuviškos produkcijos populiarinimo.

„Nors atvežtinių uogų ir vaisių prekinė išvaizda neretai geresnė nei mūsiškių, tačiau vietines gėrybes valgyti yra sveikiau",– mano sodininkų draugijos pirmininkas.

Uogų mugė prie Žemės ūkio ministerijos šurmuliuos tik šiandien. Vidurvasario gėrybių čia bus galima įsigyti nuo 8 iki 17 valandos.

Uogų kainos turėtų būti panašios kaip ir turgavietėse, tačiau pirkėjai su sodininkais visuomet gali derėtis.

Šiuo metu turgavietėse litrą vyšnių galima nusipirkti už 3 litus, braškių kilogramas atpigo iki pusantro lito, litras juodųjų serbentų kainuoja 1,2 lito.

Šiandien prie Žemės ūkio ministerijos su įvairiausiomis uogomis suvažiuos sodininkai. V.Kapočiaus nuotr.

Botanikos mokslininkai toliau bendradarbiauja

Genė KARKLIENĖ

Praėjusią savaitę Vilniaus universiteto Botanikos sodas pasirašė penkerių metų bendradarbiavimo sutartį su Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centriniu botanikos sodu.

Dviejų šalių kaimynių sostinių sodai draugiškus ryšius palaiko jau daugelį metų. Ryšiams sutvirtinti 1999 metais buvo pasirašyta dvimetė bendradarbiavimo sutartis, kuria mokslininkai įsipareigojo vykdyti bendrus mokslinius tiriamuosius projektus tema "Naujų dekoratyvinių augalų rūšių ir veislių introdukcija, pirminiai bandymai ir įvedimas į kultūrą". Tuomet tarptautinėje mokslinėje konferencijoje tiek Lietuvos, tiek baltarusių mokslininkai pateikė turiningus pranešimus. Vilniečius ypač sudomino novatoriški darbai augalų dauginimo srityje, skatinant gemalų organogenezę, naujų veislių kūrimo bandymai hibridizacijos ir genų inžinerijos metodais.

Praėjusią savaitę Vilniuje vykusioje Lietuvos ir Baltarusijos sodų mokslininkų konferencijoje bendradarbiavimo sutartis buvo pratęsta penkeriems metams. Pasak Viliaus universiteto Botanikos sodo direktoriaus, biomedicinos mokslų daktaro, docento Evaldo Navio, sujungta patirtis ir žinios taikomųjų mokslų srityje prisidės prie spartesnės ekonominės botanikos plėtros abiejų šalių ūkiui aktualiomis kryptimis.

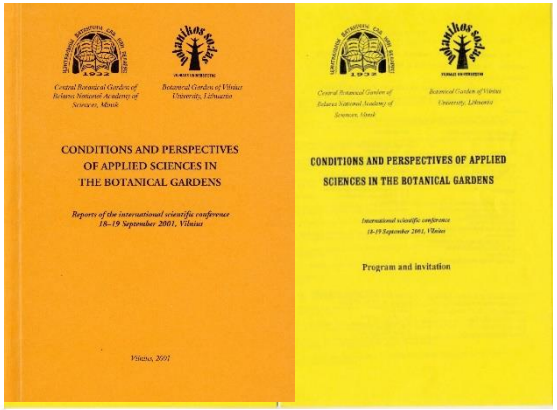
Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinis botanikos sodas Minske yra vienas iš didžiausių Europos augalijos tyrimo centrų. Sodas Minske užima apie 100 ha ir Polesės regione (Gancevičskio rajone Bresto srityje) - per 50 ha, jame vien mokslo darbuotojų yra apie 300. Tuo tarpu Vilniaus botanikos sode mokslininkų ir eilinių darbuotojų dirba tik 30. Tačiau Baltarusijos mokslininkai, pasak E.Navio, Vilniaus botanikos sodo lygį pripažįsta aukštu ir mielai bendradarbiauja. "Mūsų sodas palaiko ryšius su 500 botanikos sodų, tačiau ypač naudingas bendradarbiavimas su kaimynais, tiek baltarusiais, tiek su lenkais ar latviais, - džiaugėsi E.Navys. - Ypač naudinga keistis mokslo patirtimi, kur dirba pasaulinio garso mokslininkai, tarp jų ir Baltarusijos centrinio botanikos sodo direktorius, akademikas, habilituotas biologijos mokslų daktaras, profesorius Vladimiras Nikolajevičius Rešetnikovas".

Vilniaus universiteto Botanikos sodo direktorius docentas Evaldas Navys (centre) ir Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinio botanikos sodo direktorius profesorius Vladimiras Nikolajevičius Rešetnikovas (kairėje) bei Dendrologijos skyriaus vedėjas daktaras Igoris Michailovičius Garanovičius įamžino bendradarbiavimo sutartį

Redakcijos archyvo nuotr.

Bobų vasara Kairėnuose!

Vilniaus universiteto Botanikos sodas
ir Sodo draugų klubas

2001 rugsėjo 29 d. 12 val.
KAIRĖNUOSE

Baltų pilkapio diena

Atidengiamas Perkūno ąžuolo paminklas IV-V a. baltų pilkapiui. Jį pagerbs archeologas dr.Vytautas Urbonavičius ir Apeigų folkloro grupė KŪLGRINDA
(vad.Inija ir Jonas Trinkūnai)
Dar bus:
Ekskursijos po Botanikos sodą
Puošnaus sodo suolo varžytuvės
Sodo draugų klubo dovanos sodo rėmėjams

Vilniaus universiteto Botanikos sodo draugų klubas
Visuomenės plėtros fondas
«Žinijos» draugijos Vilniaus skyrius
2001 metų gruodžio 8 dieną, šeštadienį,
kviečia į seminarą

Botanikos sodas ir Vingio parkas

Pradžia 10 val. «Žinijos» draugijos salėje, Vilniaus g. 22

Seminaro programa

Romualdas Ozolas: **Botanikos sodo Vingio parke problema**

istorikė Regina Gasparavičienė:
Vilniaus Vingio parko Botanikos sodo istorijos bruožai XV–XX amžiais

dr. Audrius Skridaila:
Vertingiausi sumedėję augalai VU Botanikos sodo Vingio skyriuje

dr. Regina Prapiestienė: **Vingio parko ir Botanikos sodo ekologija**

prof. habil. dr. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis,
kraštovaizdžio architektė Violanta Skudutienė:
Senojo Botanikos sodo Vingyje projektai ir problemos

architektas Augis Gučas,
Vilniaus m. savivaldybės Kultūros vertybių skyriaus vedėjas:
Vingio parko potencialas ir vizija

parkotyrininkas Kęstutis Labanauskas:
Parkų autentiškumo ir pritaikymo santykis

dr. Evaldas Navys, VU Botanikos sodo direktorius:
Vingio parkas ir Botanikos sodas: nūdienos realijos ir perspektyvos

Dalyvaus Mokslų akademijos **folkloro ansamblis «Dijota»**.

2002: PIRMOJI TARPTAUTINEI BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS DIENAI SKIRTA ŠVENTĖ.

Kovo mėn. Žemės diena. Aplinkos ministerijos ir BS bendras renginys.
Birželio 15 d. Žolynų sodelio atidarymas. Žolynų seminaras????.
Gegužės 21-24 d. „Mokslas 2002“. Paroda LITEXPO.
Alyvų kalnas: naujoji alyvų ekspozicijos vieta.
Rododendrynas: kuriama Erikinių šeimos ekspozicija.
Rengiamas naujas įėjimas lankytojams – aikštelė ir kelias.
Rekonstruotas tvenkinys prie malūno.
Atvestas vanduo į pevą raprie administracijos pastato.
Restauruotas buv. dvaro arklidžių fasadas.
Nutiestas naujas kelias nuo buv. arklidžių iki senojo parko.
BS DK šventė 5 metų jubiliejų.

Buvo Žemės diena

Dar vienas inkilas botanikos sodo paukšteliams.

Prieš 31 metus Jungtinės Tautos kovo 20-ąją paskelbė Pasaulinę žemės dieną. Lietuvoje ją pradėjome švęsti lygiai prieš 10 metų. Žemės diena ateina į mūsų planetą kartu su pavasario lygiadieniu, kai šiaurinė mūsų planetos pusė bunda vasarai, o pietinis jos pusrutulis jau rengiasi žiemos snauduliui. Beje, pasaulyje Žemės diena dar švenčiama ir balandžio 22-ąją. Šventė paskelbta žmonių iniciatyva, tačiau ne kas kitas, o žmonės labiausiai teršia, niokoja didžiausius žemės turtus - vandenį, orą, gamtą, be kurių žmonija paprasčiausiai neišgyventų. Kasdien vis svarbesnės tampa ekologinės ir socialinės problemos: globalinis atšilimas, geriamojo vandens stygius, badas ir skurdas.

Šiemet minint Žemės dieną Lietuvoje apsieita be iškilmingų kalbų, didelių susibėjimų. Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininko Alfonso Macaičio ir aplinkos ministro Arūno Kundroto spaudos konferencijoje aptartos opiausios aplinkosaugos problemos. A.Macaitis pabrėžė, kad šiandien yra apie 300 aplinką reguliuojančių aktų ir įstatymų, ir prašė žiniasklaidos atstovų juos aktyviau aiškinti visuomenei. Per pastaruosius laikotarpį Aplinkos ministerija ir Seimas daug nuveikė priimant naujus įstatymus ir jų pataisas.

Seime priimtos Administracinio teisės pažeidimų kodekso pataisos, kurios reglamentuos griežtesnę tvarką kovojant su savavališkai kertančiaisiais miškų. Kai joms pritars Lietuvos Respublikos Prezidentas ir pataisos įsigalios (kovo 27 d. įsigaliojo - red.), miškų pareigūnai turės teisę konfiskuoti neteisėtai iškirstą medieną, savavaliautojai privalės mokėti didžiules baudas už gamtai padarytą žalą, bus konfiskuojamos darbo priemonės ir kt. Priimti saugomų teritorijų, mokesčių už taršą ir kiti įstatymai. Tačiau ar visur ir visuomet jie efektyviai veikia?

Aplinkos ministras A.Kundrotas, apibendrindamas mūsų šalies aktualiausias aplinkosaugos problemas, kalbėjo, kad šiandien dar neturime nė vieno sąvartyno, atitinkančio Europos Sąjungos reikalavimus, naujai statomuose miestų kvartaluose nėra nuotėkų surinkimo tinklų, 80 procentų visų miesto oro teršalų - automobilių išmetamosios dujos, todėl jau ateinančių savaitę bus atidarytos oro taršos matavimo laboratorijos, kartu su Švedija rengiamas investicinis projektas pavojingiems pesticidams naikinti.

Spaudos konferencijoje kalbėta ir apie jau tarsi stichine nelaime tampantį pernykštės žolės deginimą, naikinantį gyvąją gamtą, žmonių turtą ir juos pačius.

O po pietų Žemės dienos paminėjimas tęsėsi Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose. Aplinkos ministerija kartu su Lietuvai pagražinti draugija surengė Botanikos sodo tvarkymo talką. Su suaugusiaisiais į Kairėnus dulkiant lietučiui atvyko ir vaikai - jaunieji miško bičiuliai iš sustinės Žemynos gimnazijos, etninės veiklos centro vaikų ansamblis "Reketukas". Daiuorėliai, šokėjai, skaitovai, muzikantai išreiškė savo meilę Žemei. Nepaisydami kaprizingo oro, talkininkai paskliido po Botanikos sodo teritoriją. Jo direktorius Evaldas Navys džiaugėsi - kiekvieno žmogaus rankos sunkiai besiverčiančiam Botanikos sodui ypač reikalingos.

Irena ŠALKAUSKIENĖ
Jono DILIO nuotr.

Skambėjo posmai ir dainos apie Žemę.

Mielas Botanikos sodo kolektyve,

Š. m. gegužės 7 d. Vilniaus universiteto Botanikos sodo Gėlininkystės skyriui sukanka 10 metų!

Maloniai kviečiame atvykti į šio mažo Jubiliejaus paminėjimą Gėlių slėnyje š. m. gegužės 7 d. 14 val.

Mūsų skyriuje – šėlsta pavasaris: žydi tulpynai, raktažolynai, narcizų laukai ir "Gėlių takas" laukia Jūsų vizada.

Vilniaus universiteto Botanikos sodo
Gėlininkystės skyriaus darbuotojų vardu – dr. D. Dainauskaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA
VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODAS

TARPTAUTINĖ BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS DIENA

KVIETIMAS - programa

VILNIUS, 2002

Biologinės įvairovės konvencijos Sekretoriatas 2002 m. Tarptautinę Biologinės dieną perkele iš gruodžio 29 d. į gegužės 22 d. Šios dienos proga Vilniaus universiteto Botanikos sode vilniečiams ir sostinės svečiams bus atvertos turtingiausios šalyje pasaulinės augalijos kolekcijos.

Š. m. gegužės 25 d., šeštadienį nuo 10 val. iki 17 val. Vilniaus universiteto Botanikos sode, Kairėnų 43 (nuvykti galima iš stoteles „Antakalnio tiesa" 18 ir 38 maršruto autobusais) lankytojai galės nemokamai: lankytis praeities kultūrinemis tradicijomis garsioje dvaravietėje, angliškame parke, arboretume, pasigrožėti pirmuoju Lietuvos tokstaniniečio ženklu – akcentu, įkopti į pagarbos kalvelę, o vaikus džiuginti iš Kauno zoologijos sodo atgabentais žvėreliais.

Tą dieną didžiojoje pavėsinėje įvyksiančiu susitikimų su biologine įvairove besirupinančiais visuomeninių organizacijų, valstybinių ir mokslo institucijų, spaudos atstovais ir koncertų programa:

10^{10} vaikų ansamblio „Reketukas" meninė programa „Gamtos balsai"
10^{30} Botanikos sodo draugų klubas
10^{40} Lietuvos gamtininkų draugija
10^{50} Lietuvos gėlininkų sąjunga
11^{00} Lietuvos gėlių selekininkų draugija
11^{10} Lietuvos dendrologų draugija
11^{20} Draugija „Žaliuojanti Vilnija"
11^{30} Lietuvos žaliųjų judėjimas ir laikraštis „Žalioji Lietuva"
11^{40} Lietuvos ornitologų draugija
11^{50} Lietuvos miškininkų sąjunga
12^{00} Lietuvai pagražinti Vilniaus draugija
12^{10} Vilniaus gamtos apsaugos draugijos jaunimo klubas
13^{30} Folkloro ansamblis „Nalšia" koncertas
14^{00} Vilniaus universitetas ir Gamtos mokslų fakultetas
14^{10} Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetas
14^{20} Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
14^{30} Vilniaus universiteto botanikos sodas
14^{40} Lietuvos botanikos institutas
14^{50} Vilniaus miesto savivaldybė
15^{00} Lietuvos jaunųjų gamtininkų centras
15^{10} Lietuvos zoologijos sodas
15^{30} Laikraštis „Tėviškės garsai"
15^{40} Žurnalas „Sodo spalvos"
15^{50} Laikraštis „Žaliasis pasaulis"
16^{00} Žurnalas „Sodo kraitė"
16^{10} Laikraštis „Rasos"
16^{20} Žurnalas „Mūsų girios"
16^{30} Etnografinio ansamblio „Rasoda" koncertas

Visą dieną bus eksponuojami Valstybinės įmonės „Valstybinio žemėtvarkos instituto" parengti kraštotvarkos projektai.

Pageidaujantieji prekyvietoje galės įsigyti Botanikos sode išaugintų augalų, už simbolinį mokestį (vaikai – 1 Lt, suaugusiam – 3 Lt) – apžiūrėti kolekcinius ir eksperimentinius dendrologijos, gėlininkystės ir pomologijos laukus, o už nedidelį mokestį (5-10 Lt asmeniui) pasivažinėti karieta.

DIDŽIOJO GAMTOS VIRŠMO METU

Kviečiame! Kviečiame!
Kviečiame!

Gegužės 21 - 24 dienomis "Litexpo"
parodų rūmuose (Laisvės pr. 5, Vilnius)
vyks paroda

Mokslas 2002

Vilniaus universiteto stendas
2-oje salėje N 1.50

Parodos atidarymas gegužės 21 d. 10 val.

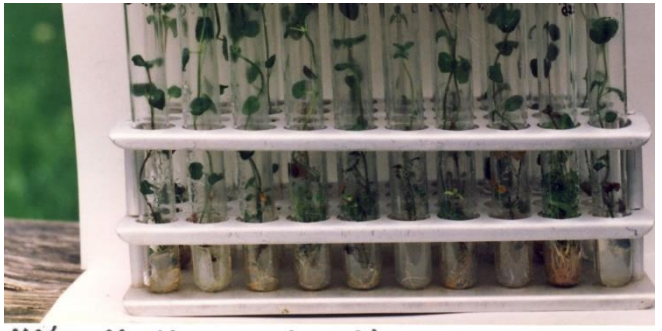
Įėjimas nemokamas

Mėta Mentha sp. in vitro

Europinis maumedis Larix decidua regeneracija

Žemyna žiedkėle,
pakylėk mūsų rankų darbus!

Vilniaus universiteto Botanikos sodo
Draugų klubas

2002 metų birželio 15 d. (šeštadienį) 11 val.
kviečia į

Žolynų šventę

Atidarome visuomenei VUBS Draugų klubo įkurtą prieskoninių, aromatinių, arbatinių ir gyduolių žolynų kolekciją Kairėnuose (Augalų genetikos skyriuje)

Žolynus apdainuos ansamblis "Giedra", per žolynų vardynas jūsų skrybėlaitės papuoš žiedai, riedės karietos, gersime kvapnią arbatą.

16 ŽALIOJI PAUNKSNĖ "ŠEIMININKĖ". 2002 m.

Virginija GENIENĖ

Kviečia žolynų sodelis

Vilniaus universiteto botanikos sodas Kairėnuose birželio viduryje lankytojus pakvietė aplankyti Augalų genetikos skyriuje suveikusį žolynų sodelį. Tai prieskoninių, arbatinių, aromatinių ir gyduolių augalų kolekcija, kurią sumanė ir pasodino žinoma sodininkė, retųjų augalų propaguotoja doc. Irena KUBILIENĖ. draugė su savo vyru ir talkininkais - VU botanikos sodo draugų klubu.

Žolynų sodelio steigėja Irena Kubilienė (centre) su VU botanikos sodo draugų klubo nariais.

- Dažnai mes, susižavėję žydinčiomis, egzotiniėmis brangiomis gėlėmis, nepastebime paprastų žolynų grožio, o jie yra ne tik puikūs, bet ir naudingi. Kiekvienas sodininkas savo sklypelyje turėtų skirti kampelį gyduolėms ir prieskoninėms žolelėms, kurios ne tik puikarina patiekalus, bet ir stiprina sveikatą. Aš jau daugelį metų savo sode su jais draugauju, jais džiaugiuosi ir grožiuosi. Kai Augalų genetikos skyriaus vadovė dr. L. Balčiūnienė mūsų Botanikos draugų klubui skyrė šį gražų žemės sklypelį, sumaniau įkurti žolynų sodelį ir jame pasodinti pačius vertingiausius prieskoninius, arbatinius ir gyduolius žolynus. Jau džiugina per 100 vienamečių ir daugiamečių žolynų. Tai kulinariniai- salotiniai augalai, kuriais galime puošti stalą, pagardinti maistą: naštuртos, agurklės, medetkos, našlaitėlės, kalendros, karvelinial bulliai, juodgrūdės, kvapniosios aniūzės, pipirnės, peletrūnai, česnakūnės, panamnės balandos: aromatiniai, arbatoms tinkantys augalai: čiobreliai, melisos, katžolės, jonažolės, jauražolės, rasakilos, raudonėliai, ramunėlės ir kiti. Dauguma - vaistažolės, kurias galime auginti kiekvienas savo soduose: šalavijai, balzamitos, švenstagarvės, vilerijonai, vaistiniai patokliai, kraujažolės, margainiai, palemonai, dedesvos, vaistinės dirvuolės, šantros, kvapniejį snapučiai, krūminės raudės, vaistiniai skaistieniai, purpurinės ežnuolės, diemedis. Kuriame ir madingųjų augalų klombą, kad žmonės žinotų, jog su jais reikia elgtis atsargiai. Tai durnaropės, dėmėtosios maudos, muokatos, himalajinis pėdlapis, šilagėlės. Sodelyje jie apsodinti rūtomis - tai įspėjimo ženklas, kad jų geriau neliesti, - sakė žolynų sodelio įkūrėja.

Ilgametė botanikos sodo bendradarbė, biomedicinos mokslų daktarė **Jonė VAIČIŪNIENĖ** kiekvienam, mėgstančiam vaistažoles, patarė vasarą iš pievų, pamiškių, pačerių prisirinkti pačių svarbiausių, turinčių didžiausią gydomąjį poveikį. Žoleles gyduoles labiausiai tinka rinkti ne prieš, o tik po Joninių, liepos mėnesį - tuomet jų gydomoji galia stipriausia. Kurios žolelės reikalingiausios? Dilgelės - tai vitaminų ir mineralinių medžiagų, ypač geležies, šaltinis; kiaulpienės valo organizmą, naikina toksinus, laisvuosius radikalus; jonažolė - vaistas nuo 99 ligų; šalpusnio lapai - viena veiksmingiausių priemonių nuo įsisenėjusio krenkimo, kai sunku atsikosėti, miškinė sidabražolė, iš pažiūros itin kukli žolytė - pirmas vaistas nuo viduriavimo ir nuo daugelio kitų negalavimų. Jos vieninteliės šaknis galima kasti visą vasarą; vingiorykštės, augančios pelkėse, - pirmas vaistas nuo peršalimo, reumatoidinio artrito, tačiau lietuvių liaudies medicinoje nelabai populiarios; suktažolės padeda nuo širdies nervų; nasturtos tinka ir maistui, ir vaistams, turi daug vitamino C; šalavijai - geriausias antioksidantas iš visų augalų. Jeigu apsinuodijote maistu, kas 15-20 min. išgerkite ką tik pagamintos šalavijų arbatos.

O augalų poveikį išmananti chemikė, Botanikos sodo bičiulių draugijos narė **Una ŠEŠTOKIENĖ** patarė, gerti nedidelės koncentracijos gydomųjų žolelių arbatas. Nereikia ir "įsimylėti" vienos kurios, o gamindamos salotas ar arbatą, kaitaliokime įvairias žoleles. O jeigu kuri žolelė mums nepatinka, atstumia jos kvapas, skonis - jos ir nevartokime, nors kaimynei ar draugei ji labai skani ir padejo išsigydyti kokį negalavimą. Ir atvirkščiai - kuri mums kvapi, skani, maloni gerti - jai ir teikime pirmenybę. Kiekvieno žmogaus organizmas skirtingas, tad ir vaistų jam reikia kitokių. U.Šeštokienė įsitikinusi, kad rinktis gyduoles geriausia remiantis savo intuicija - ji niekuomet neapgauna.

Žolynų sodelis - puiki vieta pirmai pažinčiai su didžiausiu mūsų gamtos turtu - gyduolėmis žolelėmis, nes prie kiekvieno jų yra lentelė su lietuvišku ir lotyniškų užrašu.

Autorės nuotrauka

Vilniaus universiteto Botanikos sodo sėklų mainai su kitų šalių botanikos sodais ir panašaus profilio įstaigomis 2002 metais

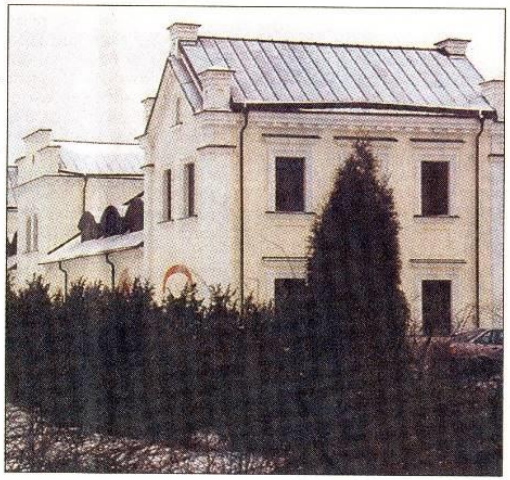
Airija (1), Albanija (1), Alžyras (2), Anglija (11), Austrija (9)
Australija (2);
Baltarusija (2), Belgija (9), Bulgarija (3);
Čekija (13),
Danija (2);
Estija (2);
Gruzija (2), Graikija (1), Gvatemala (1);
Indonezija (1), Iranas (1), Islandija (2), Ispanija (3), Italija (18);
Japonija (9), JAV (21);
Kanada (5), Kazacija (1), Kinija (3), Korėja (2), Kroatija (1);
Latvija (4), Lenkija (18), Lietuva (4), Luksemburgas (1);
Monako (2), Mongolija (1);
N. Zelandija (2), Niderlandai (10), Norvegija (3);
Pietų Afrika (2), Portugalija (4), Prancūzija (21);
Rumunija (9), Rusija (17);
Slovėnija (1), Slovakija (6), Suomija (6);
Švedija (5), Šveicarija (10);
Taivanis (1), Turkija (1);
Ukraina (4), Uzbekija (1);
Vengrija (8), Vokietija (53).

2002 m. palaikėme ryšius su 52 šalių 322 botanikos sodais, nutrūko ryšiai su 12 šalių botanikos sodais (Argentina-2, Brazilija-1, Čilė-1, Ekvadoras-1, Gibraltaras-1, Guana-1, Izraelis-2, Kirgizija-1, Kuba-1, Nepalas-1, Togo-1, Turkmėnija-1).

KAIRĖNŲ DVARO SPINDESYS IR LIŪDESYS

Vilniuje esantis Kairėnų dvaras gali didžiuotis savo išore. Valstybė jai nepagailėjo pinigų. Bet šis grožis apgaulingas. Viduje - tik apgriuvusios pastato sienos. Laukiant tolesnio finansavimo dalis jau atliktų darbų gali nueiti perniek. Nepriežiūrimus, nešildomus, nevėdinamus rūmus labai veikia gamta. Per metus jie praranda beveik dešimtadalį savo vertės. Jeigu pavyks gauti Europos Sąjungos fondų paramą, darbai dvaro viduje gali būti atnaujinti nebent 2004 metais. Tačiau sunku tikėtis, kad tų pinigų pakaks.

5 p.

LIETUVOS ŽINIOS 2002 GRUODŽIO 18 NR. 293

Kairėnų dvaro spindesys ir liūdesys

Daugiau nei dešimtmetį - 1991-2002 metais - buvo tvarkoma Kairėnų dvaro sodybos išorė, darbams iš valstybės biudžeto skirta 754,5 tūkstančio litų. Tačiau savo išore spindintis pastatas gal tik 2004 metais sulauks vidaus tvarkymo darbų. Jei, aišku, gaus pinigų dar neparašytiems projektams.

Kairėnų dvaro rūmai suspindo visu gražumu, nors čia ir būta arklidžių.

Taip dvaras atrodė anksčiau.

Botanikos sodo darbininkai turi savų darbų.

Liucija Armonaitė

Ir kultūros paveldo objektas

...ti Kairėnų dvarą ir jo didesnę kaip 100 hektarų teritoriją gerai žino Lietuvos ir užsienio botanikos mokslininkai bei vietiniai ilgapirščiai, čia šantais užsukantys retų augalų. Mat Kairėnuose 1974 metais įsikūrė Vilniaus universiteto botanikos sodas. Tačiau mokslininkams buvo perduoti ne tik jų tyrinėjamų skirti žemės plotai, bet ir XIX amžiaus antrojo ketvirčio rūmai ir mažiukas, turintys romantizmo bruožų, ūkiniai pastatai bei čia rasta Renesanso stiliaus rūmų liekanos.

Deja, dvaras, kuriame šeimininkavo Isaikovskiai, Sapiegos, Lopacinskiai, Tiškevičiai ir pirkliai Stolypinai, mažai žinomas kaip kultūros paveldo objektas nei tiems, kurie domisi mūsų istorija ir kultūra.

Kairėnų dvaras smarkiai nukentėjo per Pirmąjį pasaulinį karą. Gėdą pastate nuo 1933-1974 metų veikė psichoneurologijos ligoninė, o prieš 28 metus įsikūrė universiteto specialistai. Pastato būklė buvo apgailėtina.

Padirbėta beveik už milijoną

Kultūros vertybių apsaugos departamentas (KVAD) 1991 metais skyrė pinigų priež 57 metus remontuoto pastato restauravimo darbams. Po 2 metų darbai dėl sunkios ekonominės padėties buvo sustabdyti. Atnaujinti tik 1999 metais. Šių metų rudenį baigta tvarkyti rūmų išorė.

Per 6 metus atlikta darbų už 754,5 tūkstančio litų. Daugiausia nuveikta per pastaruosius trejus metus

2003: PIRMOJI ŽEMĖS MENO PARODA.

Sausio 3 d. Naujųjų metų šventė GMF ir BS darbuotojų vaikams.
Vasario 13 d. Konferencija „Vilniaus universiteto BS dabartis ir perspektyvos“.
Kovo mėn. BS lankėsi svečiai iš Japonijos. Pasaulio profesionalaus bonsai asociacijo prezidentas Hiroshi Tsunoda ir bendrovės „Angyo Ueki“ prezidentas Hajme Watanab Japonijos ambasados Lietuvoje kvietimu atvyko susipažinti su galimybe įrengti B japonišką sodą.
Gegužės 25 d. – Bioįvairovės diena. Pirmoji.

Gerb.....

Vilniaus universiteto Botanikos sodas maloniai kviečia Jus dalyvauti konferencijoje

“Vilniaus universiteto Botanikos sodo dabartis ir perspektyvos”

Konferencija įvyks 2003 vasario mėn. 13 d. (ketvirtadienį) Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Botanikos ir genetikos katedroje (Vilnius, M.K. Čiurlionio 21/27).

Konferencijos pradžia 10.00 val.

Organizatoriai

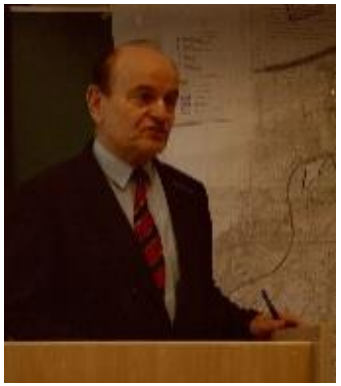
Botanikos sodas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODO DABARTIS IR PERSPEKTYVOS

2003 m. vasario 13 d. konferencijos pranešimai

Vilnius, 2003

Atsiprašome už nepatogumus. Šiuo metu Botanikos sode vyksta rekonstrukcijos darbai, todėl kai kurie naujai nutiesti keliai ir takai dar neturi kietos dangos. Nebaigtos įrengti ir vejos.

Praėjusiais metais:

- nutiestas kelias nuo buvusių arklidžių iki senojo parko;
- pradėtas formuoti naujas įėjimas lankytojams: išlyginta aikštelė automobiliams parkuoti, nutiestas pėsčiųjų takas nuo automobilių stovėjimo aikštelės iki senojo parko;
- išlyginta aikštelė prie pagrindinės pavėsinės;
- baigtas restauruoti buv. dvaro arklidžių fasadas.

Šiais metais:

- sutvarkyti takai naujojoje parko rožių ekspozicijoje;
- padaryti laiptai šlaite prie pagrindinės pavėsinės;
- padarytas tiltelis prie šaltinio.

Ką turi žinoti Botanikos sodo lankytojai

Automobiliai statomi prekyvietės aikštelėje.

Pavieniai lankytojai gali lankyti šalia prekyvietės esančias ekspozicijas, Dendrologijos, Gėlininkystės skyrius ir senąjį parką.

Ekskursijų maršrutai derinami užsakant ekskursiją (jie gali būti platesni).

Sėklų rinkimas, žiedų, uogų skynimas, grybavimas, savavališkas laužų kūrenimas, šiukšlinimas, augalų niokojimas yra sodo lankymo taisyklių pažeidimas. Apie grubius pažeidimus pranešame policijai, į žalos dydį įtraukiame ir nuostolius už sugadintą mokslinį eksperimentą.

Botanikos sodo lankymo ir paslaugų teikimo tvarka

1. Vilniaus universiteto Botanikos sodas atidarytas lankymui nuo **gegužės 2 d. iki spalio 31 d.**
2. Botanikos sodo lankymas mokamas: studentams ir moksleiviams bilietas kainuoja 1 Lt, suaugusiems - 3 Lt, gido paslaugos už 1,5 val. ekskursiją - 15 Lt už 3 val. ekskursiją – 30 Lt.
3. **Kairėnuose** lankytojai priimami darbo dienomis 9 - 17 val., šeštadieniais 9 - 14 val.
4. Ekskursijas būtina užsisakyti iš anksto tel. (8-5) 231 79 11 (kviesti Silvą), (8-5) 231 79 33 (kviesti Ingą).
5. **Prekyvietėje** galima įsigyti Botanikos sode išaugintų augalų. Prekyvietės darbo laikas: darbo dienomis 9-12, 13-17 val., šeštadieniais 9-14 val., tel. (8-5) 231 79 44.
6. Dėl papildomų mokamų paslaugų **(jodinėjimas, pasivažinėjimas karieta)** prašome susitarti iš anksto tel. 8-286-16243, (8-5) 231 79 33 (kviesti Vidą).
7. **Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje (Vingio parke)** lankytojai priimami darbo dienomis 9 - 17 val., šeštadieniais - iš anksto susitarus telefonu (8-5) 233 01 60.

Vilniaus universiteto Botanikos sodas

Kairėnų g. 43, LT-2040 Vilnius

Tel. (8-5) 231 79 33, Faksas (8-5) 231 74 29
E. p.: hbu@gf.vu.lt
Internetas: http://www.botanikos-sodas.vu.lt

Vilniaus universiteto Botanikos sodą 1781 m. įkūrė prancūzų botanikas prof. G.E. Gilibert. Istorijos vingiuose Botanikos sodas 4 kartus keitė vietą: 1781-1799 m. – Pilies g. 22, 1799-1842 m. - Sereikiškėse, 1919 - 1974 m. – Vingio parke , nuo 1974 m. - Kairėnuose. 1974 m. Botanikos sodas Vingio parke pertvarkytas į Augalų sistematikos ir geografijos skyrių.

Botanikos sodas - įdomus ir vertingas kompleksas, kurį sudaro:

Archeologijos paminklas - IV-V a. baltų pilkapiai.

Architektūros paminklai - Kairėnų dvaro ansamblis ir Radvilų dvarvietės liekanos Vingyje.

Landšafto architektūros paminklas - Kairėnų angliško stiliaus parkas su 14 tvenkinių sistema.

Savaiminė flora ir fauna - augalų ir gyvūnų bendrijos, tarp jų retos ir saugotinos augalų ir gyvūnų rūšys.

Introdukuota flora - kolekcijose sukaupti virš 10000 vardų svetimžemiai augalai. Tai pati gausiausia kolekcija Lietuvoje ir antra pagal dydį Baltijos šalyse.

Kviečiame pasivaikščioti po Botanikos sodą Kairėnuose

Įėję pro Botanikos sodo vartus dešinėje puseje pamatysite pušimis apaugusią kalvelę – IV-V a. Kairėnų pilkapius, kairėje – Botanikos sodo prekyvietę. Žemutinėje terasoje, kur jūs šiuo metu ir esate, išliko dvaro ūkiniai pastatai: arklidės (restauruotas pastatas), malūnas-svirnas, ratinė, ūkvedžio ir arkliininko namai, tvartas.

Už buv. arklidžių naujai supiltu keliuku kilkite iki asfaltuoto kelio ir sukite į kairę. Aukštutinėje terasoje netrukus prieisite sankryžą su rodyklėmis. Dabar jau jūsų valia, kur pirmiausia sukti: į Dendrologijos, Gėlininkystės skyrius ar senąjį parką.

Buvusioje Kairėnų dvaro reprezentacinėje dalyje išliko angliško stiliaus parkas su keturiolika besijungiančių tvenkinių. Rūmai neišliko, bet tebeauga šimtametė liepų alėja, vedusi iš rūmų į vasaros teatrą.

Jeigu ištroškote, galite atsigaivinti tyru šaltinio vandeniu. Tam tereikia pereiti tiltelių, esančiu parko gilumoje (liepų alėjos gale, netoli tvenkinio su sala) ir pasukti takeliu į dešinę.

Norime užakcentuoti, kad senasis parkas – puiki savaiminės Lietuvos floros ekspozicija.

Linkime malonaus poilsio!

Trumpas vadovas po Dendrologijos skyriaus kolekcijas

Įėję pro didžiuosius vartus dešinėje puseje pamatysite lianų kolekciją. Tai sausmedžiai, aktinidijos, vijutrės, raganės, kartuolės, akebijos, trisparniai – daugybė rūšių, žydinčių nuo pavasario iki vėlyvo rudens. Pasukus keleliu, einančiu į rytų pusę, prieisite spygliuočių kolekciją. Po to pasukę į šiaurę prieisite dabar madingų augalų grupę – erikinių šeimos kolekciją. Toliau žingsniuodami vakarų pusėn apžvelgsite nedidelį rožynėlį, šlaitelį su gulsčiais spygliuočiais ir lapuočiais. Praėję medelyną pateksite į naujai rekonstruotą kolekcinį plotą, pavadintą "Žalieji vingiai". Paskui, suradę siaurą takelį, pateksite į paslaptingą augalų labirintą. Šią kelionę užbaigsite apžiūrėję vakarinę kolekciją, kurią esame pavadinę "Viktorija".

Parko rožių kolekcija yra kitoje vietoje: įėjus į Gėlininkystės skyrių sukite keliuku į dešinę.

Įspūdingiausios kolekcijos ir augalai:

Magnolija, lianos, rododendrai, alyvos, jazminai, parko rožės.

Trumpas vadovas po Gėlininkystės skyrių

Pažintinę kelionę siūlome pradėti pasukus į kairę " Didžiuoju gėlių keliu" arba originaliai įrengtu "Gėlių taku".

Trijų tvenkinių terasoje, vadinamajame "Gėlių slėnyje" sukurtos pavasarį, vasarą, rudenį žydinčių žolinių dekoratyviųjų augalų ekspozicijos-kolekcijos: vienmečių, dvimečių, daugiamečių, svogūninių, šakniagumbinių ir kt. bioekologinių grupių augalų (gėlių). Kalvotoje teritorijoje eksponuojami mėgstantys saulę, pusiau sausos pauksmės ir atvirų vietų žemaūgiai, kiliminiai ir dekoratyviniai varpiniai augalai.

O senųjų parko medžių paunksmėje (netoli liepų alėjos galo) galima pasivaikščioti po originalų miniatiūrinį sodelį, kuriame dominuoja paunksminiai daugiamečiai augalai.

Įspūdingiausios kolekcijos ir augalai:

Raktažolės, tulpės, flioksai, vilkdalgiai, bijūnai, lelijos, viendienės, astilbės, kardeliai, jurginai, daugiamečiai astrai, šilokai, melsvės ir įvairios vienmetės gėlės.

Šiais metais lankytojams atidarytas

Rododendrynas

Kviečiame užsukti – dabar pats žydėjimas, pats gražumas!

- 1999 m. rudenį pradėtas valyti pušynas.
- 2001 m. nutiestas keliukas į rododendryną, atvestas vanduo, atvežti pirmieji akmenys, pasodinti pirmieji augalai.
- 2002 m. pasodintos pagrindinės augalų grupės.
- 2003 m. darbai tęsiami, bet jau yra į ką pažiūrėti!

Maloniai kviečiame!

ŽOLYNŲ SEMINARAS KAIRĖNUOSE

Vilniaus universiteto Botanikos sode

2003 birželio 13 d. 10-14 val.

10 val. Pažintinės ekskursijos po Botanikos sodą.

11 val. Žolynų sodelyje Augalų genetikos skyriuje

1. **Dr.I.Kubilienė.** Susipažinkime su Žolynų sodelio kolekcija.
2. **Gr.Kadžytė.** Žolynai tolių šalių papročiuose ir buityje.
3. **Dr.J.Vaičiūnienė.** Kuo naudingi vaistingieji augalai ir prieskoniai.
4. **Dr.Ž.Lazdauskaitė.** Žolynai ir daktaro Eugenijo Šimkūnaitė.
5. **Provizorė D.Ivanauskienė.** Kokios gydytojės gali mums padėti?
6. **Dr.Gr.Juknevičienė.** Žolių arbatos – vaistas sveikiems.
7. **O.Šeškienė.** Apie žolynus pagal Vydūno išmintį.
8. **Dr.L.Balčiūnienė.** Kuo turtingas VU BS Augalų genetikos skyrius?

Žolynų ir margalapių augalų mugė.
Svečiuosis folklorinis ansamblis "Raskila".
Tautagrųų mokaleivių paroda "Knyga dr.E.Šimkūnaitei".

Seminaro dalyvio mokestis – 5 litai: vaišinsime žolynų arbatomis ir dovanosime po vieną augalą.

Renginio rėmėjai: "Sodo spalvos" ir "Mano namai" Vilniaus klubas, laikraštis "Rasos", Vilniaus senamiečio Soroptimistių klubas, Dr.E.Šimkūnaitės paramos ir labdaros fondas.

Renginio organizatorė – Irena Kubilienė

Į Botanikos sodą Kairėnuose važiuoti nuo Antakalnio žiedo arba Saulėtekio autobusais 38 ir 18. Išvyksta 9.35 ir 10.29.

VILNIAUS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODE

ŽEMĖS MENO

PARODA

"DVARO OBJEKTAI"

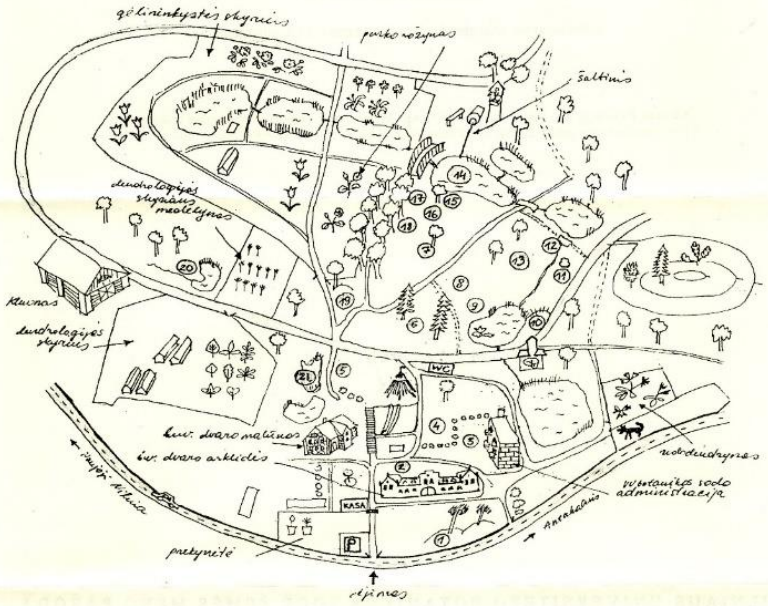
PARODOS ATIDARYMAS: š.m. **SPALIO 4 d. 12.00 val.**
atidarymo metu vyks teatralizuota akcija (įėjimas nemokamas)
PARODA VYKS iki š.m. **LAPKRIČIO 1 d.**

lankytojai priimami: Pr. - Pkt. nuo 9.00 iki 16.00 val.,
Šeš. nuo 9.00 iki 14.00 val.
bilieto kaina: moksleiviams, studentams - 1 Lt, suaugusiems - 3 Lt

Adresas: Kairėnų g. 43, Vilnius, tel. 2317933, e.p.: bhu@gt.vu.lt, http://www.botanikos sodas.vu.lt.
Į VU botanikos sodą galima atvykti 18, 38 autobusu nuo Antakalnio transporto mazgo. Stotelė "Kairėnai".

Paroda "Dvaro objektai" - švietėjiško pobūdžio projektas. Juo siekiama kuo plačiau pristatyti visuomenei turtingą Kairėnų dvaro paveldą, VU botanikos sodą. Pasitelkus prieštaringas menines idėjas ir išraiškos priemones - dvarų kultūros pavidalai įkūnijami šiuolaikinės dailės kalba.

Parodos atidarymo metu vyks teatralizuota akcija, smuiku griežia Indrė Stakvilevičiūtė.

1. Laura Milevičiūtė "Lizdai"
2. Rasa Vaičiulytė "Dvaro žirgas"
3. Zita Jurgelevičiūtė "Zitus Lotus"
4. Gedinmina Šalkauskaitė "Pasivaikčiojimas"
5. Rasa Nazarovaitė "Šukos"
6. Elena Aleksejeva "Fontanas"
7. Simas Dūda "Trikampis žiedas"
8. Evelina Jagelavičiūtė "Lobis"
9. Neringa Kūlokaitė "Atostogos"
10. SOS vaikų namai: Rima Kanonovaitė, Jonė Nakevičiūtė, Justė Pumputytė, Violeta Masevič, vadovė Riva Forman "Sostas"
11. Marius Zavadskis "Klasifikuotas"
12. Žilvinas Dobilas "Malonumas, menas, sveikata"
13. Eglė Jovaišaitė "Kolona II"
14. Jurgita Jasinskaitė "Taurė"
15. Jonas Petuchovas "Relikvija"
16. Jolita Skėrytė "Lengvos pramogos"
17. Linas Žilius "3 + 1"
18. Lina Šaduikytė " Nesugalvotas pavadinimas"
19. Rasa Noreikaitė-Miliūnienė "Senosios dvarvietės žymėjimas"
20. Jurga Radžiūnaitė "Lapas"
21. Donatas Šimukonis, Jurgita Buivydaitė "Laivelis"

Botanikos sode – žemės meno paroda „Dvaro objektai“

„Dvaro objektai“ – švietėjiško pobūdžio projektas. Juo siekiama kuo plačiau pristatyti visuomenei turtingą Kairėnų dvaro paveldą, VU Botanikos sodą. Pasitelkus prieštaringas menines idėjas ir išraiškos priemones dvarų kultūros pavidalai įkūnijami šiuolaikinės dailės kalba. Parodoje dalyvauja 20 jaunųjų menininkų. Paroda vyks iki lapkričio 1 d.

(Iš parodai skirto lankstuko)

Gintarėlė JURKEVIČIENĖ, VU Botanikos sodo Dendrologijos skyriaus vyr. sistematikė

Spalio 4 d. VU Botanikos sodo senajame parke (Kairėnų g. 43) nuo ankstyvo ryto tai šen, tai ten bėginėjo trepinėjo jauni žmonės: reikia sudėti paskutinius štrichus, nes tuo tuoj bus atidaryta žemės meno paroda „Dvaro objektai“. Apie 12 val., rūkui išsisklaidžius ir pasirodžius neryškiai spalio saulei, į pramogų pievą ėmė rinktis „dvariškiai“ – senoviniais drabužiais vilkinčios damos ir kavalieriai. Tai jaunieji menininkai renkasi į improvizuotą parodos atidarymą. Keliuku atjoja raitelis, už jo karieta atvyksta VU prorektorius J. V. Vaitkus. Gamtos ir meno mylėtojai, menininkų draugai ir šeimų nariai būriuojasi prie pavėsinės. Suskamba originalus „varpas“ ir VU Botanikos sodo direktorius dr. A. Skridaila sveikina susirinkusiuosius, džiaugiasi Botanikos sodo ir jaunųjų menininkų vaisingu bendradarbiavimu, linki parodai sėkmės, o lankytojams – malonių akimirkų. Po jo visus sveikina garbus svečias – prorektorius J. V. Vaitkus. Parodos organizatorė Inga Raubaitė, šventės proga pasirėdžiusi lyg ori dama, svečius pakviečia kartu pasivaikščioti ir susipažinti su kūriniais. Idėją prisiminti užmarštin nuėjusius Kairėnų dvaro statinius iškėlė menininkė Rasa Noreikaitė-Miliūnienė. Ilga procesija traukė nuo vieno kūrinio prie kito, kaskart atrasdama kažką netikėta. Apie tai bylojo žibančios žiūrovų akys, šypsenos, aistringi komentarai. Taip apžiūrėjome Lauros Milevičiūtės „Lizdus“, Rasos Vaičiulytės „Dvaro žirgą“, grupės autorių (Rima Kanonovaitė, Jonė Nakevičiūtė, Justė Pumputytė, Violeta Masevič, vadovė Riva Forman) „Sostą“, Jono Petuchovo „Relikviją“, Jurgos Radžiūnaitės „Lapą“ ir dar šešiolika kūrinių. Kaip minėjo patys autoriai, Botanikos sodo senasis parkas jiems – atradimas. Ne visi iki šiol žinoję apie sodo gyvavimą menininkai patyrė čia didelį malonumą ir kurdami, ir vaikščiodami parko takeliais. Jie buvo sužavėti landšafto įvairove, o tuo pačiu ir galimybe improvizuoti. Mums, eiliniams žiūrovams, ypač didelį įspūdį padarė kūrinių eksponavimo vietos. Štai Gedinminos Šalkauskaitės kompozicija „Pasivaikščiojimas“ plyti ant naujos vejos. Žiūrėti į ją geriausia nuo pramogų pievos krašto, iš aukštai. Rasos Noreikaitės–Miliūnienės „Senosios dvarvietės žymėjimas“ padarytas netoli dvaro baseinėlio liekanų, Donato Šimukonio ir Jurgitos Buivydaitės „Laivelis“ tyliai rymo nedidelio ir ramaus tvenkinuko vidury, regis, medituoja laukdamas savo šeimininko. Jau iš toli dėmesį patraukia riešutmedžio medelis, ant kurio šakelių virpa, sukasi ratu pririštos kartono juostelės su užrašytomis sentencijomis – tai Mariaus Zavadskio kūrinys „Klasifikuotas“. Mums, sodiškiams, jis itin patinka, nes tos judančios juostelės labai primena kinų ar japonų filmuose matytą vaizdą, o riešutmedis atkeliavęs būtent iš Tolimųjų Rytų. Ir iš kur autorius tai pajuto? Žygiuodami toliau aptinkame Žilvino Dobilo „Malonumas, menas, sveikata“ – iš pratakos nubėgantis vanduo tarsi pristabdomas: atsitrenkia į juodai nudažytos taburetės viršų ir ištyška sidabriniais purslais į šalis. O toliau, žiūrove, galvok pats. Tvenkinio saloje aptinkame Jurgitos Jasinskaitės „Taurę“, o šalia su smuiku stovi Indrė Stakvilevičiūtė. Smuikas prabyla „Polonezo“ melodija, kuri nuvilnyja ne tik parko oru, medžiais, bet ir per mūsų širdis. Praeities alsavimas šalia... Centinėje parko dalyje buvo galima apžiūrėti Elenos Aleksejevos „Fontaną“, pastatytą buvusio kadaise tikro fontano vietoje; prie Neringos Kūlokaitės „Atostogų“ prisiminti šviesias savo atostogas; o prie Evelinos Jagelavičiūtės „Lobio“ pabandyti įsivaizduoti, kokie lobiai iš tikrųjų slypi šiame parke. Simo Dūdos „Trikampis žiedas“ – tikras išmonės ir kantrybės rezultato pavyzdys. Išraizgytas tarp medžių voratinklis ne tik su išorinėmis sienomis, bet ir su vidiniais rezginiais verčia ne juokais nusistebėti: ir kaip čia nupinta? Jolitos Skėrytės „Lengvos pramogos“ matyti iš toli, Lino Žiliaus „3+1“ atrandame senojoje liepų alėjoje; Linos Šaduikytės „Nesugalvotas pavadinimas“ skatina sugalvoti jį.

Parodos autoriai pasijautė tikrais dvariškiais

Šiaudinis R. Vaičiulytės „Dvaro žirgas“ traukė lankytojų dėmesį

Štai iškilminga procesija ir apėjo parodą, bet skirstytis neskuba. Prie arbatos puodelio dar rūpi pasikalbėti su kūrinių autoriais, norisi jiems pasakyti, kaip įdomu buvo stebėti juos visą savaitę. Savo ruožtu šventės organizatoriai dėkojo Botanikos sodo administracijai už paramą, už galimybę pasinaudoti gamtine medžiaga, kurią pritaikė kūryboje. Beje, žinant, kad toji gamtinė medžiaga yra trumpaamžė, dar kartą stebiesi, su kokiu entuziazmu ir meile ji buvo panaudota: juk kūriniais džiaugsimės tik mėnesį. Tačiau šiemet užsimezgusi jaunųjų menininkų ir gamtininkų draugystė, tikimės, ir kitąmet pražys nuostabiausiomis spalvomis ir formomis bei pakvies neramias ir ieškančias sielas pažiūrėti į pasaulį tyromis akimis.

S. Žilinskaitės nuotr.

Botanikos sodo specialistų dėmesiui!

Nuo 2003 metų Botanikos sode įvedama vieninga visam sodui ***Augalų registracija***. Žurnalas yra Sėklų mainų kabinete. Sėklų mainais gautas sėklas registruoja Sėklų mainų kabineto darbuotojai ir perduoda skyriams jau su registracijos numeriu. Visais kitais atvejais augalus (sėklas, auginius, augalus) bendrame žurnale privalo registruoti augalus gaunantys specialistai.

Skyriuose buvusi augalų registracija nuo šių metų nebegalioja. Skyrius savo žurnale gali daryti išrašus iš bendros Augalų registracijos knygos.

Registracijos žurnale prašau naudoti tokius skyrių pavadinimų trumpinimus:
GĖL – Gėlininkystės skyrius,
GEN – Augalų genetikos syrius,
POM – Pomologijos skyrius,
DEN – Dendrologijos Skyrius
VIN – Augalų sistematikos ir geografijos skyrius,
LAB – Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorija

Silva. 2003.01.07.

♦ ***Straipsniai žurnale „Moters savaitgalis“:***

S. Žilinskaitė. Aplankykite Vilniaus universiteto Botanikos sodą.

G.Jurkevičienė:

- Augalų formavimas karpant.
- Augalų priežiūra pagal jų kilmę ir augimo vietą.
- Pagalba pažeistiems augalams.
- Augalų grožis puokštėms.
- Augalai, skirti kapams puošti.

G. Indrišiūnaitė:

- Sodinkime kardelius.
- Birželio mėnesio gėlyno darbai.
- Barzdotieji vilkdalgiai.
- Darbai gėlyne spalį.
- Balkone tinkamos auginti gėlės.

E. Meidus:

- Sodo priežiūra ankstyvą pavasarį.
- Valgykime agrastų.
- Auksuotasis serbentas nėra hibridas.
- Ruoškimės sodinti vaismedžius ir uogakrūmius

A. Meiduvienė. Sodinė šilauogė.

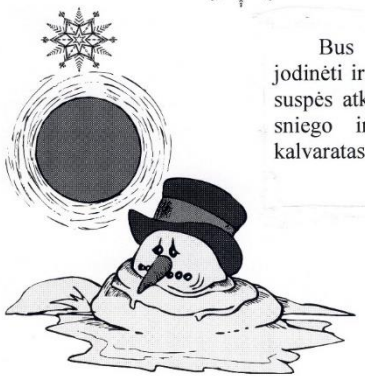

KVIEČIAME VAIKUČIUS SU TĖVELIAIS,
ANŪKUS SU SENELIAIS Į

NAUJAMETINĘ ŠVENTĘ

BOTANIKOS SODE KAIRĖNUOSE
Š.M. GRUODŽIO 30 D. 12 VAL.

Bus laužai, karietos, žirgai jodinėti ir pats Kalėdų Senelis. Jei suspės atkeliauti Žiema, bus daug sniego ir ledo, tai bus ir kalvaratas, rogės, sniego pilys…

VU Botanikos sodas džiugino žiedų ir spalvų grožiu

VU Botanikos sodas jau kelintus metus bemaž pačiu gražiausiu metų laiku – birželio pradžioje – atveria savo vartus ir kviečia visus norinčiuosius apsilankyti.

Gintarėlė JURKEVIČIENĖ, Botanikos sodo Dendrologijos skyriaus vyr. sistematikė

Žinoma, čia, Kairėnų senoje dvarvietėje įsikūrusiame sode, nepamatysite šimtamečių egzotų, atkeliavusių iš kitų kraštų. Jie jauni, vyriausiems tik 20–30 metų. Bet senojo parko medžiai kompensuoja egzotiškųjų amžių – kai kurioms liepoms 200 ir daugiau metų. Užtai kokia rūšių, veislių ir kultivarų įvairove čia galima pasigėrėti!

Taigi gamtos bičiuliai saulėtą šeštadienio rytą pradėjo rinktis į šį nuostabų gamtos kampelį, mūsų vadinamą brangakmeniu žaliojoje Vilniaus karūnoje. Trys informaciniai centrai lankytojams dalijo šventės, skirtos Tarptautinės biologinės įvairovės dienai, programas, aiškino, kokiais takais tiesiau ir greičiau pasiekti kolekcijų plotus, kur paklausyti liaudies dainų, atliekamų ansamblių „Nalšia“, „Vilnelė“, „Rasoda“ ar Karinių oro pajėgų pučiamųjų instrumentų orkestro, Vaikų ir jaunimo centro „Spalvų orkestro“, Vaikų globos namų „Gilė“ atlikėjų.

Šventę pradėjo Botanikos sodo

Pavargę sodo lankytojai galėjo pasivažinėti karieta ar brikele

Meninės instaliacijos, puošusios parką, atliktos įvairia technika
Silvos Žilinskaitės nuotr.

DOVANOTI SUOLELĮ BOTANIKOS SODUI – GRAŽI IR PRASMINGA TRADICIJA

Kasmet krentantys pirmieji medžių lapai primena, kad jau artinasi ruduo. Tai susikaupimo, praėjusių įvykių įvertinimo metas. Žmogus – gamtos dalis, todėl jo gyvenimas teka labai panašiai. Kai ateina Tavo amžiaus ruduo, pradedi ieškoti prasmės: dėl ko gyvenai, ką padarei, ar tavo darbai reikšmingi, ką paliksi savo ainiams?

Vieną gražų ir šiltą rudens vakarą VU Botanikos sode Vingyje buvo prisiminta ir pagerbta viena Draugų klubo narė, didelė gamtos mylėtoja Regina Siniūtė-Ayre. Jos vyras Vingio parkui padovanojo medinį suolelį – kaip atminimo ženklą apie į anapilį išėjusią žmoną. Ši gyvybinga ir energinga moteris mėgo leisti laiką bendraudama su Sodo darbuotojomis, nepaprastai mylėjo gėles, organizuodavo Vilniaus miesto ir rajono gražiai apželdintų balkonų konkursus.

Kitą suolelį savo motinos atminimui skyrė iš Amerikos į tėvų žemę grįžusi Rūta Kulikauskienė. Trečiąjį padovanojo Londono fondas „Westerly Trust“. Jis pastatytas VU Botanikos sode Kairėnuose, rožyne.

Kairėje – Irena Kubilienė ir Michael B. Ayre, dešinėje – Rūta Kulikauskienė.

VU Botanikos sodą Vingyje renkasi svečiai.

Po prisiminimų vakaro malonu dar čiek tiek pabūti ir pabendrauti su bendramintiais, draugais.

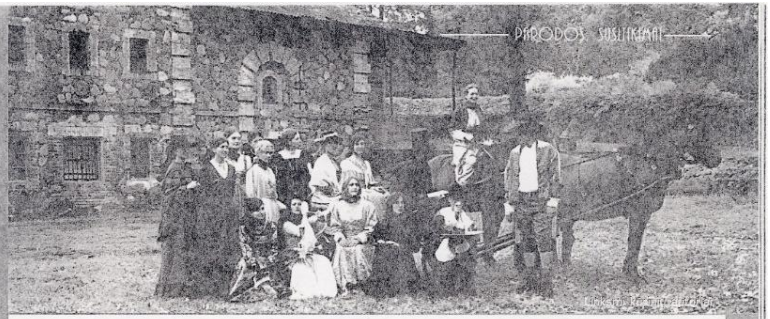

Regina Siniūtė-Ayre savo sode Utenoje. Ir kaip paprastai – tarp gėlių.

Tradicija dovanoti suolelį botanikos sodui pas mus atkeliavo iš Didžiosios Britanijos – daugybe senų ir gražių tradicijų garsėjančios šalies. Čia beveik kiekviename botanikos sode galima pamatyti dailių baldų su pritvirtintomis mažutėmis lentelėmis. Susiruošęs pailsėti ir patogiai ištiesti kojas, tu gali perskaityti, kas, kam ir kokia proga suolelį padovanojo. Paprastai suoleliai skiriami garbingiems ir didžiai nusipelniusiems visuomenės nariams, mokytojams, giminėms, draugams, artimiesiems. Pasitaiko netgi paradoksų – užrašas byloja, kad suolelį žmogus pastatė savo mylimam šuniui arba pirmajai meilei atminti.

Galbūt ši graži tradicija prigis ir mūsų krašte. Galbūt praėjus šiek tiek laiko ir lietuvaičiai galės atsipūsti, pamedituoti, paskaityti knygą ant suolelio, kažkam turinčio simbolinę reikšmę.

Birutė JUNDULAITĖ

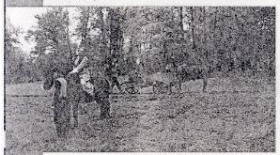

MENININKŲ ŠURMULYS KAIRĖNUOSE

Spalio 4 dieną Kairėnuose įsikūrės Vilniaus universiteto botanikos sodas pakvietė į neįprastą šventę – meno darbų parodą. Joje savo kūrinius eksponavo per 20 jaunųjų menininkų.

Rasa Vaičiulytė „Dvaro žirgą" pastatė prie arklidžių.

Jei pavargoto vaikščiodami, galite pasivažinėti karieta ar pajodinėti.

Simas Dūda savo kūrinį pavadino „Trikampis žiedu". Šis milžiniškas voratinklis sudarytas iš daugybės trikampių. Jis, iš toli žiūrint, gražiai susilieja su medžiais.

Parodai „Dvaro objektai" Kairėnų dvaro parkas pasirinktas neatsitiktinai. Rašytiniuose šaltiniuose dvaras minimas jau XVI amžiuje. Vėliau, XIX amžiuje, jis klestėjo – tada buvo pasodinta nemažai augalų, iškasti tvenkiniai. Dabar iš senojo dvaro likusios tik arklidės, malūnas ir kluonas. Prie vartų stovinčias restauruotas arklides iš pirmo žvilgsnio galima palaikyti rūmais – štai kaip gražiai gyveno ir buvo vertinami tais laikais žirgai.

Šventinį šeštadienį dvaras vėl atgijo. Visi parke eksponuotų darbų autoriai pasipuošė senoviniais rūbais. Tarp jų buvo ir dama su šuniuku, ir solidus vežikas su senoviška karieta. Kas keliasdešimt ir kelis šimtus metrų stovėjo išdėstyti vis nauji kūriniai. Dauguma – iš natūralių medžiagų, kurių spalvos artimos rudeniškos gamtos spalvoms. Jiems sukurti prireikė savaitės. Ar ilgai išsilaikys? Tiek, kiek gamta globos ir saugos. Vieni gyvuos ilgiau, kiti – trumpiau. Juk gamtos rūbas kaičiasi, laikinos ir žmonių sukurtos puošmenos. Tik idėjos išliks ilgai atmintyje. Apsidairykite aplink – vieta kompozicijoms parinkta neabsitiktinai. Eglės Jovaišaitės „Kolona II" žymi dvaro pastato vietą. Rasos Norvaišaitės-Miliūnienės kūrinys taip pat tiesiai seko: „Senosios dvarvietės vieta".

Svečiai galėjo pasivaišinti gėrimu iš senovinio grafino.

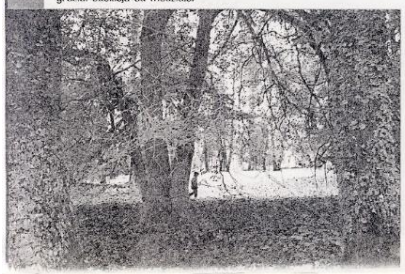
Gediminos Šalkauskaitės „Pasivaikščiojimas" – tai augalų kilimas vejoje. Balsu žengti ir suardyti jo raštą.

Vaikštant po parodą atrodė, kad senojo dvaro dvasia vėl atgijo ir prabilo meno kalba.

Rūta BELTIENĖ

Tvenkinio saloje – Jurgitos Jasinskaitės „Taurė". Čia smuiku grieže Indrė Stakvilevičiūtė.

DRAUGŲ KLUBAS KVIEČIA VEIKTI

VU Botanikos sodo DRAUGŲ KLUBAS

Vilniaus universiteto Botanikos sodo (VUBS) Draugų klubas gyvuoja jau beveik šešerius metus. Šie veiklos metai leido pasitikrinti, ar mūsų meilė Kairėnams, Vingiui, Botanikos sodo žmonėms nėra trumpalaikė aistra, ar teisinga kryptimi einame, ar mūsų įsipareigojimai visaip remti Sodo pastangas nėra tuščia deklaracija.

Šiuo metu VUBS Draugų klube – 30 narių. Prijaučiančių gerokai daugiau. Tai įvairiausio amžiaus entuziastai – pagyvenę ir visai mažučiai. Šioje klubo narių amžiaus įvairovėje slypi žavesys – vienas skleidžia brandaus amžiaus išmintį ir ramybę, kitas – jaunystės nuostabą.

Vos keli nariai turi gamtos mokslų srities išsilavinimą. Dauguma – filologai, inžinieriai, menininkai, teisininkai, pedagogai... Į klubą įstojo ir pora buvusių Sodo darbuotojų – vis arčiau vietos, kurioje dirbta nuo pat universiteto baigimo. Visus narius jungia meilė augalams, gamtai, Kairėnams, Vingiui ir ypač optimizmo neprarandantiems darbštiems Sodo darbuotojams.

Daugelis mūsų klubo narių – intensyviai dirbantys profesionalai, laisvo laiko turi mažai, tik savaitgaliais. Todėl ir renkamės kas kelintą šeštadienį tai į talką, tai į renginį, tai į kelionę po Lietuvos parkus ir sodus. Kartu pabendraujame su Sodo darbuotojais, aptariame klubo veiklą ir planus.

Draugų klubas labai atviras. Nariai nuolat raginami atsivesti šeimos narių, draugų ar pažįstamų. Taip atsinaujiname, gimsta daugiau naujų idėjų. Taip užsimezgė draugystė su Vilniaus senamiesčio soroptimistėmis, kurios dažnokai prisijungia ne tik papramogauti, bet ir patalkininkauti. Jau kelerius metus bendraujame su Londone įsikūrusio fondo „Westerly Trust" atstove Margo Maxwell Mac'Donald. Ji labai atidžiai stebi klubo veiklą, remia mūsų idėjas, pataria. Didžioji Britanija turi didelės tokios visuomeninės veiklos aptirties.

Klubo idėja nusižiūrėta nuo britų. Britų salose, tame ūkanotajame Albione, ši tradicija ypač gaji – kiekvienas gamtos, kultūros, paveldo objektas turi savo gerbėjų ir rėmėjų.

Klubas remia visas VUBS pastangas atsistoti ant kojų, atsiverti žmonėms. Pirmaisiais gyvavimo metais surengėme kelis renginius visuomenei. Gausūs lankytojai parodė, kad jiems reikia Sodo, o Sodui – žmonių. Dabar Sodas jau pats organizuoja renginius, kurie populiarūs tarp vilniečių.

Draugų klubo nariai iškylauja VDU Botanikos sode.

Po talkos Rododendrų sode, Kairėnuose.

Klubo veiklą galbūt galima prilyginti agentų veiklai: garsiname Sodą, įsikūrusį gamtiniu, istoriniu ir kultūriniu požiūriu unikaliose vietovėse, padedame generuoti idėjas, užmegzti naujas ir naudingas pažintis. Iš jų vėliau atsiranda projektai, kurių visų neišvardysi. Tai ir draugystė su Didžiosios Britanijos ir Japonijos ambasadomis, kelionė į Didžiosios Britanijos parkus ir sodus, Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto Herbariumo senųjų botaninių piešinių paroda UNESCO Nacionalinės komisijos parodų salėje Vilniuje, anglų kalbos pamokos Sodo darbuotojams, Žolynų sodelis.

Šiuo metu VUBS veikla yra įgavusi didžiulį pagreitį: parengti įdomūs strateginiai planai, vykdoma daugybė projektų. Užtenka pro Kairėnų sodo tvorą pažvelgti – ir pamatysi, kad ten gyvenimas tiesiog pulsuoja. Tai labai gyvybingas botanikos sodas, atlaikęs visas negandas, skurdą ir niekada nepraradęs vilties. Jo draugai tikisi, kad šiek tiek prie to prisidėjo ir jie.

Loreta MUSANJA,
VUBS Draugų klubo pirmininkė ir steigėja

Klubo 5-ojo gimtadienio proga narė Rūta Kulikauskienė (centre) surengė savo tapybos darbų loteriją. Abu paveikslus laimėjo Sodo darbuotojos.

Daug šilumos, daug šviesos, turtinga mineralų terpė...

LELIJA IŠ KOLBOS

Kasmet Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose padauginama iki 150 augalų, nebesugebančių natūraliu būdu veistis Lietuvoje

Violeta Karaliūnaitė

Botanikos sodo augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorijoje stiklinėse kolbose auginami visiems gerai žinomi augalai - alyvos, šilauogės, lelijos, chrizantemos, vynuogės.

Dirbtinėmis sąlygomis jie padauginami greičiau, nei užauga natūralioje terpėje - dirvoje.

Mineralų prisotintos terpės

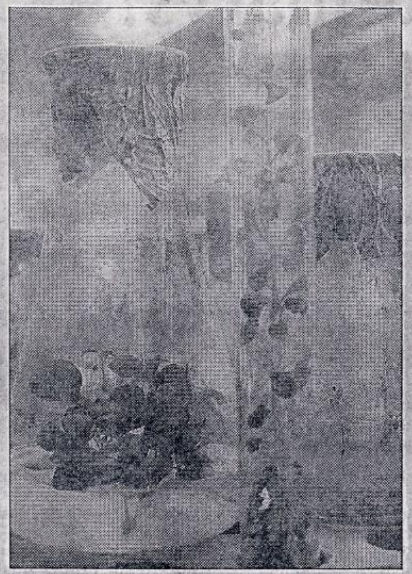
Dekoratyvinės gėlės bei krūmai nesugeba subrandinti sėklų, o daugindamiesi ūgliais pamažu išsigimsta. „Mitybinę terpę, kurioje auginame augalus, nuolat keičiame, pridedame vis naujų komponentų, kad gėlėms, krūmams būtų kuo lengviau prisitaikyti prie natūralios dirvos, kai į ją persodinsime“, - sakė laboratorijos vedėja Stasė Dapkūnienė.

Stebint pro mikroskopą iš veislinių alyvų kūgelio užuomazgos paimami stipriai besidauginančių ląstelių gabalėliai, kurie įsodinami į paruoštą klampią terpę. Ne visi jie gyvybingi. Pradėjusius rodyti gyvybės ženklus augalėlius specialistai dar kurį laiką stebi, o ūgtelėjusius persodina į naujų mineralų prisotintą terpę.

Ištvėrusi persodinimo procedūras augalą po kelių mėnesių perkelia į žemę. „Galime pridauginti daug augalų, bet pagyvenę kolbose jie kaip vaikai išlempa“, - sakė Dapkūnienė.

Šviesos ir šilumos perteklius gali būti ir žalingas! Maitindamiesi specialiai jiems paruošta terpe augalai neužsiaugina apsauginių audinių, jų sistema neprisitaikiusi imti maistines medžiagas iš žemės. Todėl laboratorijoje dirbančios mokslininkės ėmė draugauti su fizikais, šie žadėjo pasirūpinti, jog senos apšvietimo lempos būtų pakeistos naujesnėmis.

„Vasarą augalai gauna ne tik per daug šviesos, bet ir šilumos. Garuojantis gyvsidabris kenksmingas jiems ir mums. Tikimės, kad artimiausiu metu pavyks įsigyti specialias lempas, kurių šviesa reguliuojama pagal kiekvieno augalėlio poreikius“, - sakė Dapkūnienė.

Kolbose, mėgintuvėliuose padauginti augalai į žemę sodinami po keliolikos mėnesių.

Augalų fiziologinių ir biocheminių tyrimų laboratorijos vedėja Stasė Dapkūnienė.

Daugina ir žemuoges

„Laikomės prie įvairių skonių, todėl dauginame ir viržalius, ir žydinčius augalus, o šiemet tiriame ir dauginame net ir aviečių, žemuogių įvairias rūšis, - pasakojo laboratorijos vedėja. - Persodintos į natūralią dirvą jos greitai pradeda žydėti“.

Kairėnuose pradėta kaupti Lietuvos gėlininkų išvestas svogūninių lelijų veisles.

„Gyventojai neturi nei sąlygų, nei lėšų toliau populiarinti savo išvestas lelijų veisles. Mes jas surenkame iš įvairių rajonų, apdorojame svogūnėlius, padauginame ir jau po metų džiaugiamės pražydusiomis gėlėmis. Pastebėjome, jog net užsieniečiai domisi lietuviškomis veislėmis. Tai tarsi mūsų gėlininkystės paveldas“, - džiaugėsi Dapkūnienė.

Pasak mokslininkės, 2002 metais jų laboratorijoje buvo padauginta 16 šeimų ir 111 rūšių įvairių augalų. Laboratorijai išlaikyti neužtenka iš Vilniaus universiteto gaunamo finansavimo, todėl darbuotojai rašo įvairius projektus, dalyvauja tarptautinėse genofondų programose, su kolegomis ir rėmėjais iš užsienio dalijasi patirtimi ir naujomis augalų mikrodauginimo subtilybėmis.

VU turės unikalų japonišką sodą

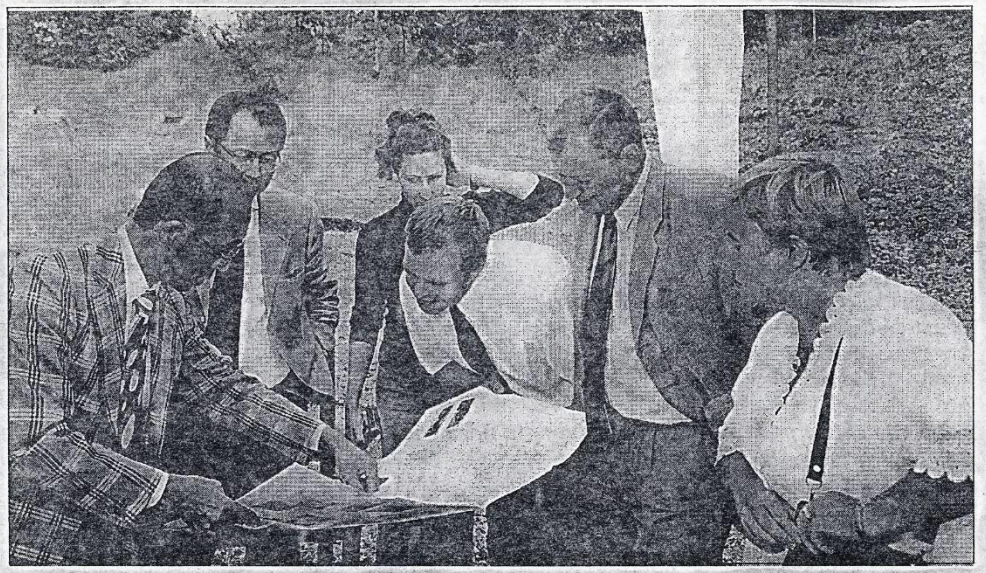
Pavasarį VU Botankos sode apsilankę Japonijos specialistai pažadėjo parengti japoniško sodo projektą ir padėti jį įgyvendinti. Mokslo metams prasidėjus pažadus imta pildyti.

Ona MACKONYTĖ

Maždaug po metų VU galės didžiuotis unikaliu japonišku meditacinio stiliaus sodu. Dvidešimt tūkstančių litų kainuojantį projektą prieš pat mokslo metus būsimo japoniško sodo vietoje įteikė Tarptautinės bonsų asociacijos prezidentas, kraštovaizdžio dizaineris Hadžime Vatanabe (*Hajime Watanabe*) ir japoniškus sodus įrenginėjančios kompanijos „U- JIN" prezidentas Hiroši Cunoda (*Hiroshi Tsunoda*).

VU Botanikos sodas įrengti autentišką japonišką sodą planavo nuo 1998 metų. Keletą metų buvo atliekami parengiamieji darbai. Tarpininkaujant Japonijos reikalų patikėtiniui Lietuvoje, H. Vatanabe ir H. Cunoda po apsilankymo sode pavasarį sutiko parengti japoniško sodo projektą.

Pasaulyje yra daug įvairių stilių ir epochų japonišku stiliumi įrengtų sodų. Rengiamam VU sodui Kairėnuose labiausiai tinka meditacinis stilius, tą patvirtino ir projektą rengę Japonijos specialistai. Gamta ir parinkta vieta bei vietiniai augalai labai tinkami, tačiau japonai atkreipė dėmesį, kad augalų reikės dar daugiau ir išraiškingesnių: įdomių, susisukusių. Tačiau žaluma nėra pagrindinis elementas. Pirmoje vietoje, pasak Japonijos specialistų, yra reljefas, antroje – akmenys, trečioje – vanduo, taip pat labai svarbu architektūra ir papuošimas. Kaip teigė Botanikos sodo direktorius Audrius Skridaila, šis sodas turėtų būti unikalus reljefu, mat parinktoje sodui kurti vietoje yra didelis aukščių skirtumas. „Bus įrengtas kaskadinis krioklys su didžiuliais akmenimis, tvenkinys su sala, terasos, pavėsinė, takeliai pasivaikščiojimui, bus daug formuotų augalų. Jau dabar jų Botanikos sodo specialistai augina daugiau nei 200 rūšių", – dalijosi būsimo sodo vizija direktorius A. Skridaila. Dabar dar atliekami parengiamieji darbai. Stačiame šlaite iškirsti menkaverčiai krūmokšniai, iš akmenų kuriamos terasos. Prie įėjimo į sodą, šalia medinių vartų, lankytojus pasitiks pušis, kurios šakos yra specialiai formuojamos. Viena šaka imituos pasisveikinti ištiestą ranką.

Japonų sukurtas sodo projektas stebino neįprastumu ir.. brangumu
V. Naujiko nuotr.

Japoniškų sodų gali rengti tik japonai, kadangi jis kuriamas pagal specifinę japonų filosofiją. Jie ne tik žino, kaip sukurti vieną ar kitą kompoziciją, bet tiesiog jaučia. Botanikos sodo darbuotojus labai nustebino toks Japonijos specialistų entuziazmas. Pastarieji nori griebtis lietuviams neįprastų darbų – pagal specialią technologiją senas giliai įleidusias šaknis pušis perkelti į kitas vietas. Visoje sodo teritorijoje bei iš aplinkinių ūkininkų laukų renkami ir vežami akmenys. Jų sodui reikės apie 500 tonų.

Tikimasi, kad šiaurinėje Botanikos sodo dalyje įsikūręs ir pusę hektaro ploto užimantis japoniškas sodas po metų bus baigtas. „Norime, kad jis būtų autentiškas, originalus, atspindintis japonišką dvasią", – sakė A. Skridaila.

Japonai itin džiaugėsi, jog netoliese yra natūralaus vandens šaltinis – iš senojo parko tvenkinio vamzdžiais teka upelis. Anot jų, vanduo yra vertybė. Kaip ir reljefas. Retai kuris botanikos sodas turi tokį išraiškingą reljefą. Japonai sako, kad toks derinys yra Dievo dovana.

2004: SODAS PASIRAŠO BENDRADARBIAVIMO SUTARTĮ.

Sausio 14 d. VU CR pasirašoma sutartis tarp LR aplinkos apsaugos, kultūros, švietimo ir mokslo ministerijų, Viliaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto dėl VU BS plėtros.
Vasario 7 d. Japonijos l.r.p. Lietuvoje Eizo Koneyasu skaito paskaitą „Japonijos sodų dvasia“.
Vasario 11 d. GMF pagarba ir sveikinimai gėlininkei Jevgenijai Moroz 50 metų BS proga. Kovo 16 d. respublikinė konferencija „Lietuvos botanikos sodų veikla ir plėtros problemos“.
Gegužės 8 d. Tulpių diena Augalų sistematikos ir geografijos skyriuje Vingio parke.
Gegužės 14 d. Mildos diena Gėlininkystės skyriuje.
Birželio 2 d. Atstatytas senasis Kairėnų dvaro fontanas. Atidarymo iškilmės. Svečiai iš Londono.
Birželio 25 d. Žolynų seminaras Augalų genetikos skyriuje.
BS Kairėnuose – 30. Šventė liepos 9d. 15 val.
Liepos 24 d. „Septyneri gyvenimo vartai“. Prof. Č. Kudabos 70-mečio paminėjimas Vilniuje, BS Kairėnuose ir Č. Kudabos gatvėje. Rengėjai: VU BS DK, Lietuvos kultūros fondas, Č. Kudabos gatvės bendruomenė.

Mūsų metai - 2004

Darbai darbeliai:
Šiltnamio statyba
Elektros tinklų rekonstrukcija žemutinėje terasoje
Tiltelio statyba

2004 m. pradėtas įgyvendinti Valstybės investicijų programos investicinis projektas „VU Botanikos sodo infrastruktūros atnaujinimas ir išplėtojimas“. Įgyvendinant šį projektą 2004-2009 m. atlikta darbų už 3,615 mln. Lt

2004 m. rekonstruota elektros tinklų sistema dvaro sodybos teritorijoje

Bendradarbiavimo sutartis numato Vilniaus universiteto Botanikos sodo perspektyvas

Sausio 14 dieną Vilniaus universiteto Rektoriaus auloje LR Aplinkos bei Kultūros, Švietimo ir mokslo ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus universitetas pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kuria numatoma siekti, kad VU Botanikos sodas taptų reprezentaciniu Lietuvos botanikos sodu. Partneriai įsipareigojo visokeriopai remti ir skatinti mokslinę, aplinkosauginę, kultūrinę, švietėjišką bei rekreacinę Botanikos sodo plėtrą.

VU Botanikos sodą 1781 m. įkūrė prof. Ž. E. Žiliberas. Pirmoji Botanikos sodo vieta – Pilies gatvės 22 namo kiemas. 1919 m. Botanikos sodas įsikėlė Vingio parko vakarinėje dalyje, o 1974 m. jam skirtas sklypas Kairėnuose, senojoje dvarvietėje su išlikusiu angliško stiliaus parku, keturiolika beišjungiančių šeimininį, šiuntamete liepą alėja.

Šiandien VU Botanikos sodas – didžiausias Lietuvoje (bendras plotas Vingio parke ir Kairėnuose – 190 ha), turintis gausiausią augalų (apie 9 tūkst. pavadinimų) kolekciją. Botanikos sodas, priklausantis VU Gamtos mokslų fakultetui, rūpinasi ne tik moksliniais projektais. Čia organizuojamos įvairios parodos, kultūriniai renginiai.

Sutartyje numatomi konkretūs partnerių įsipareigojimai.

Aplinkos ministerija padės apręsti VU Botanikos sodui aktualias aplinkosaugines problemas (nuotekų ir atliekų tvarkymo); prisidės prie VU Botanikos sodo sukaupto turtingiausio Lietuvos augalų genofondo išsaugojimo ir tyrimo; teiks organizacinę ir metodinę paramą įgyvendinant aplinkos apsaugos visuomenės informavimo, ekologinio švietimo bei palankaus aplinkai gyvenimo būdo propagavimo projektus, leidžiant leidinius gamtos tematika, organizuojant specialistų kvalifikacijos kėlimo, profesinio perorientavimo kursus.

Kultūros ministerija padės įgyvendinti Botanikos sodo Kairėnų dvaro pastatų restauravimo ir jų pritaikymo turizmo reikmėms programą, tarpininkaus dėl struktūrinių fondų paramos; prisidės atgaivinant Vingio dvaro pastatų architektūrinį ansamblį; bendradarbiaus organizuojant kultūrinius renginius, skirtus plačiajai visuomenei, padės Botanikos sodui įsijungti į tarptautinio kultūrinio turizmo maršrutus ir programas.

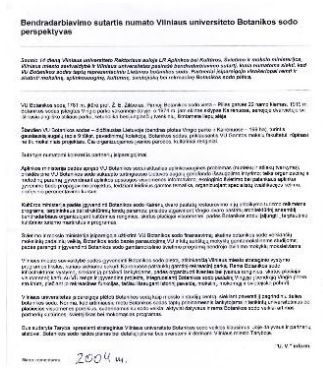
Švietimo ir mokslo ministerija įsipareigoja užtikrinti VU Botanikos sodo finansavimą; skatins botanikos sode veikiančių mokslinių padalinių veiklą, Botanikos sodo bazės panaudojimą VU ir kitų aukštųjų mokyklų gamtamoksliniams studijoms; padės parengti ir įgyvendinti Botanikos sodo gamtamokslinio švietimo programų bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams.

Vilniaus miesto savivaldybė padės įgyvendinti Botanikos sodo plėtrą, atlikinkančią Vilniaus miesto strateginio vystymo programos tikslus, tarinis siekiama sukurti Kairėnuose patrauklų gamtinį-rekreacinį parką. Rems Botanikos sodo infrastruktūros vystymą, siekiant ją pritaikyti lankytojams, pades organizuoti švietos bei įvairius renginius, skirtus plačiajai visuomenei; kartu su VU rengs ir įgyvendins projektą, integruosiantį Botanikos sodo pobūdinį Vingyje į bendrąją Vingio parko struktūrą, pieėsant jo rekreacines funkcijas, tačiau išsaugant istorinį paveidą, mokslinį, mokomąjį ir švietėjišką pobūdį.

Vilniaus universitetas įsipareigoja plėtoti Botanikos sodą kaip mokslo ir studijų centrą, siekiant pavesti jį pagrindinių šalies botanikos sodų. Norima, kad artimiausiu metu Botanikos sodas taptų prieinamesnis lankytojams ir tenkintų universitetinius bei plačiosios visuomenės poreikius, suderinamus su sodo veikla; aktyviai dalyvaus ir rems Botanikos sodo veiklai artimas partnerių kultūrines, švietėjiškas bei mokomąsias programas.

Bus sudaryta Taryba, sprendsianti strateginius Vilniaus universiteto Botanikos sodo veiklos klausimus. Joje dalyvaus ir partnerių atstovai. Botanikos sodo raidos planas bei detalieji planai bus svarstomi ir derinami Vilniaus miesto Taryboje.

„U. V." inform.

Portretas

Gėlėms paaukotas gyvenimas

Odeta VASILIAUSKAITĖ

Gėlininkė, aktyvi daugelio gėlių parodų dalyvė Jevgenija MOROZ gražiausius savo gyvenimo metus atidavė gėlininkystei. Šių metų sausio 5 dieną sukako 50 metų, kai Gėlininkystės skyriaus gėlininkė dirba VU Botanikos sode. Aštuoniasdešimt septynerių metų sulaukusi moteris kiekvieną dieną skuba į darbą – VU Botanikos sodą Kairėnuose, kur žydi jos auginamos ir puoselėjamos gėlės. Apie poilsį ponia Jevgenija negalvoja – ji sako, kad meilė gėlėms ir darbui jaugė jai į kraują.

Jevgenija Moroz didžiuojasi išsaugojusi S. Batoro universiteto studentišką kepuraitę

Išsaugojo S. Batoro universiteto studentišką kepuraitę

Ponia Jevgenija dar puikiai prisimena laikus, kai mokėsi tuometiniame Stepono Batoro universitete, kurį baigė 1939 m. ir įgijo agronomės specialybę. Tačiau nostalgijos studijų metams mažai telikę. Ji prisimena, kad studentų gyvenimas tuomet buvęs šiek tiek kitoks nei dabar. Pirmiausia nuo šių dienų skyrėsi tuometinių studentų požiūris į dėstytojus. „Ką jūs, – numoja ranka energingoji moteris, – šiokios pagarbos tiek Universiteto docentams, tiek profesoriams šiandien jau seniai nėra. Mokytis buvo nelengva, tačiau ir prie to buvo galima priprasti. Reikalavimai buvo aukšti, kaip ir dabartiniame Universitete, be to, juk mokėmės viską lenkų kalba". Jaunimas ir tais laikais mėgo įvairius susitikimus, šikilmes, ypač švęsdavo valstybines šventes, nes požiūris ir įpačią valstybę skyrėsi. Pasak Jevgenijos, studentai aktyviai buvo visais laikais. Ji pati ypatingai nesireiškė studentų veikloje, buvo tik Rusų sąjungos dalyvė, tačiau ir ten veiklos užtekdavę. „Ten gavau ir šią kepuraitę, – rodo iš stalčiaus ištraukusi laiko nublukintą ir jau gerokai pakcitusią spalvą studentišką kepurėlę, – kažkada ji buvo siejama su mėlyna." Ant kepuraitės lenkų kalba užrašyti inicialai „rusų studentų", apačioje nupieštas Stepono Batoro universiteto herbas. Kepurėlę tuo metu galėjo turėti kiekvienas studentas, tačiau dėvėti ją nebuvo privaloma.

Ponia Jevgenija išsaugojo ir nuotrauką, kurioje ji užfiksuota 1936 m. pirmajame baliuje. „Kiekvienų metų sausio 25 dieną rusų studentų bendrija organizuodavo šventę „Tatjanin den". Iškilmės buvo skirtos pirmojo Maskvos universiteto įkūrimo sukakčiai paminėti." Šiame renginyje dalyvaudavo ne tik studentai, bet ir rektorius bei visas Universiteto personalas. Tuometiniai dėstytojai buvo baigę Maskvos arba Sankt Peterburgo universitetus, tad nepraleisdavo progos dalyvauti tokioje šventėje.

Gėlininkė Jevgenija neįsivaizduoja savo gyvenimo be gėlių
Nuotr. iš asm. albumo

Globėja – rusų poeto A. Puškino marti

Garbaus amžiaus moteris prasitarė, kad yra baigusi Puškino gimnaziją. Tuo metu Markučių dvare gyveno žymiojo rusų poeto Aleksandro Sergejevičiaus Puškino marti Varvara Aleksejevna Puškina, sūnaus Aleksandro žmona. Ji buvo tos gimnazijos globėja. Varvara buvo inteligentė, iš garsios šeimos atsinešusi geras manieras. Nebuvo labai turtinga, bet pagal išgales rėmė šią gimnaziją. A. Puškino marti dalyvaudavo mokyklos šventėse, minėjimuose, visuomet atvykdavo minint A. Puškino gimimo ir mirties metines, taip pat maloniai kviesdavo gimnazistus į svečius. Bendrauti, kaip ir visoms gimnazistėms. Kadangi ji atžalų neturėjo, tai mes, gimnazistai, jai savotiškai atstodavome vaikus. Nucidavome į svečius vos ne visa armija, lankydavomės klasėmis", – gimnazijos laikus mena ponia Jevgenija. „Tačiau ką žmonės padarė su jų dvaru dabar... Palcitė neatpažįstamai, galima sakyti, sugriovė dalį garsiosios šeimos", – emocingai skėsteli rankomis gėlininkė.

Darbas jaugęs į kaulus

Ypatingai su VU studentais profesionali gėlininkė nebendravo nei anksčiau, nei dabar. Gal todėl, kad dabar visai kitoks požiūris į dėstytojus, be to, mažiau studentų renkasi biologo specialybę. „Yra studentų, kurie ir dabar išlaiko pagarbos toną su vyresniais, tačiau daugumą sau leidžia elgtis visgi ne taip pagarbiai", – teigia Jevgenija. Botanikos sode dažniausiai apsilanko studentai, studijuojantys biologiją. Tačiau ir jie atvažiuoja čia ne grožėtis gamta, o „atidirbti 18 valandų", kaip nurodyta įstatuose. Gėlininkė duoda jiems darbo ir prižiūri, kad jis būtų atliekamas tvarkingai. Pavasarėjant Botanikos sodą aplanko daug mokslcivių, ekskursijos atvyksta kone kasdien. Vasarą darbas verte verda, tačiau ką čia veikti žiemą, kai visa gamta miega letargo miegu? „Žiemą taip pat turime daug darbo. Rudenį surenkame sėklas, paskui reikia jas valyti, surašyti į katalogą, suregistruoti", – gamtos mylėtojos žvilgsnis krypsta į didžiules krūvas įvairių kortelių. Gėlininkė – vienintelė ponios Jevgenijos gyvenimo profesija. Tai ir pragyvenimo šaltinis, ir didžiausias malonumas. „Darbas man per daug jaugęs į kaulus. Per daug jį myliu. Jei jo nemylėčiau, seniai būčiau nedirbusi", – atsakė gamtininkė į klausimą, ar nepabodo kasdienė rutina.

už išaugintas gėles

Paklausta, iš kur semiasi šitiek energijos, ilgaamžė gėlininkė atsakė, kad tokia yra nuo gimimo ir nuo tokio darbo tikrai nepavargsta. Visą dieną dirbusi sode ponia Jevgenija sako, kad tai ir jos laisvalaikis, nes kitokio ji neturi ir neįsivaizduoja. Toks darbas, virtęs gyvenimo būdu, tikriausiai palieka daug širdžiai malonių prisiminimų. Ponia Jevgenija, ištraukusi pluoštelį nuotraukų, pasakoja: „Čia bananas Vingio parke, čia jurginai. Dabar ten jau dalis augalų sušalo, suiro. Visi augalai man buvo vienodai brangūs, nes labai daug jų išauginau. Visus vienodai myliu". Nepamiršta pažymėti, kad viena jos nuotrauka jau buvo spaudoje.

Jevgenija pirmajame baliuje 1936 m.
Nuotr. iš asm. albumo

Šiandien ponia Jevgenija gyvena kartu su anūkės šeima. Namiškiai jau priprato prie jos užimtumo, ir nieko nestebina tai, kad ši garbaus amžiaus moteris kasdien eina į darbą: jos „variklis" – gėles, kurioms ji skyrė didžiąją savo gyvenimo dalį. Anūkė su šeima ir augalai – tikroji jos gyvenimo šeima. Jevgenijos darbo kambarys Botanikos sode pilnas gėlių. „Visos jos mano. Namuose neturiu galimybės jų tiek auginti, nes per mažos palangės, tačiau labai norėčiau", – sako gėlininkė, su nuoskauda nužvelgusi gėles. Įspūdingiausios darbo akimirkos – dalyvavimas parodose. Ypač jai įsimininė paroda Maskvoje, į kurią suvažiuodavo augalų ir gyvūnų mylėtojai iš visos Tarybų Sąjungos. Apie Jevgenijos Moroz profesionalumą ir jos talento įvertinimą gėlininkystės srityje byloja iš ten atsivežti bronzos medaliai už išaugintas gėles, diplomai.

Gyvenime nieko nekeistų

„Gyvenime nieko nekeisčiau", – teigia į devintą dešimtmetį įkopusi moteris. Spindinčiu jaunatviška šypsena ji apdalija ne tik augalus, bet ir pažįstamus. Veidas šiek tiek apsiniaukia, prakalbus apie vasarą. „Tokios blogos vasaros nepamenu. Nušalo daug žiedų, tikiuosi, kad blogas oras nesugadins rengiamos bijūnų savaitės", – atsisveikindama galva palingavo vyriausia Botanikos sodo gėlininkė Jevgenija Moroz.

2004.02.11. Pagarba ir sveikinimai gėlininkei Jevgenijai Moroz 50 metų darbo botanikos sode proga.

Vilniaus universiteto Botanikos sodas
ir
Botanikos sodo draugų klubas

kviečia į paskaitą

„Japonų sodų dvasia“

š.m. vasario 7 d. (šeštadienį) 11 val.
VU Gamtos mokslų fakultete
(M. K. Čiurlionio 21/27)
Didžiojoje auditorijoje

Lektorius – Laikinasis Japonijos
reikalų patikėtinis Lietuvoje
Eizo Kaneyasu

(bus verčiama į lietuvių kalbą)

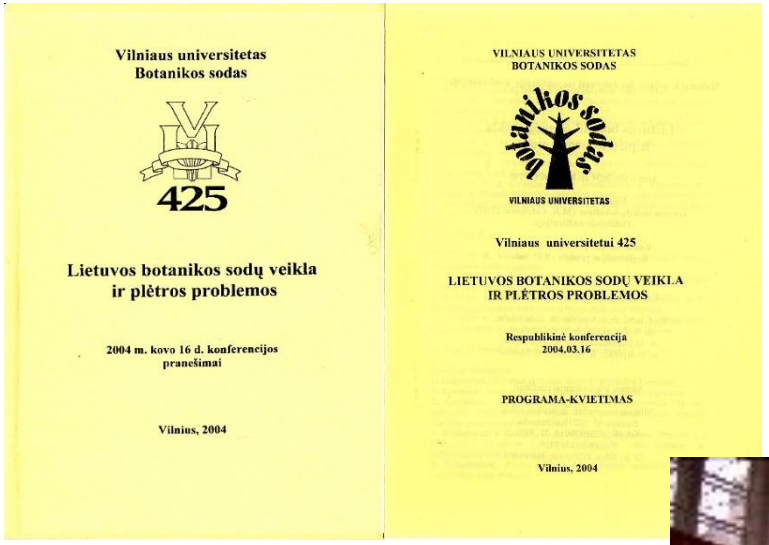

Vilniaus universitetas
Botanikos sodas

425

Lietuvos botanikos sodų veikla
ir plėtros problemos

2004 m. kovo 16 d. konferencijos
pranešimai

Vilnius, 2004

VILNIAUS UNIVERSITETAS
BOTANIKOS SODAS

Botanikos sodas

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Vilniaus universitetui 425

LIETUVOS BOTANIKOS SODŲ VEIKLA
IR PLĖTROS PROBLEMOS

Respublikinė konferencija
2004.03.16

PROGRAMA-KVIETIMAS

Vilnius, 2004

PRATARMĖ

2004 metais Vilniaus universitetui, seniausiai Lietuvos aukštajai mokyklai, sukanka 425 metai. Šiai garbingai universiteto sukakčiai pažymėti skirti įvairūs renginiai vyks visus kalendorinius metus. Labai džiugu, kad Vilniaus universiteto Botanikos sodas šia proga rado galimybę sukviesti įvairių mūsų krašto įstaigų atstovus į respublikinę konferenciją Lietuvos botanikos sodų veiklos ir plėtros problemoms aptarti. Tokios konferencijos reikalingumu abejoti netenka jau vien dėlto, kad greta Vilniaus universiteto ir Kauno Vytauto Didžiojo universiteto botanikos sodų ne tik savuose regionuose, bet ir visoje Lietuvoje žinomais tampa Klaipėdos ir Šiaulių universitetų botanikos sodai. Todėl mūsų nedidelio krašto botanikos sodų vadovų, administracijų bei darbuotojų bendradarbiavimas jau yra ne tik reikalingas, bet tiesiog būtinas normalaus sodų funkcionavimo veiksnys. Kur geriau, jeigu ne bendruose moksliniuose renginiuose, išklausius įdomius pranešimus, galima aptarti botanikos sodų administravimo, mokslinių tyrimų, augalų priežiūros, kolekcijų kaupimo ar švietėjiškos veiklos problemas. Konferencijos reikalingumą netiesiogiai pavirtina šio renginio dalyvių skaičius ir 13 žodinių bei 15 stendinių pranešimų, kuriuos parengė ne tik visų mūsų krašto botanikos sodų darbuotojai, sodų planuotojai bei augalų introdukcijos problemomis besidomintys kitų institucijų atstovai, bet ir sodų draugai tikrąja šio žodžio prasme. Kitų kraštų patirtis rodo, kad be jų normalus botanikos sodų darbas beveik neįmanomas. Didelis dėmesys konferencijai rodo, kad Lietuvos botanikos soduose, nepaisant ekonominių sunkumų, dirba kur kas daugiau optimistų nei pesimistų. Tai ypač džiugina.

Konferencijos organizatorių vardu sveikinu visus konferencijos dalyvius. Tikiu, kad bendrų pastangų dėka Lietuvos botanikos sodai yra ir bus reikalingi ne tik botanikos mokslui, bet ir kiekvienam mūsų šalies piliečiui. Visiems kuo geriausios kloties!

Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto dekanas
Prof. habil. dr. J. R. Naujalis

Atsiprašome už nepatogumus. Šiuo metu botanikos sode vyksta rekonstrukcijos darbai, todėl kai kurie naujai nutiesti keliai ir takai dar neturi kietos dangos.

Per paskutinius du metus:

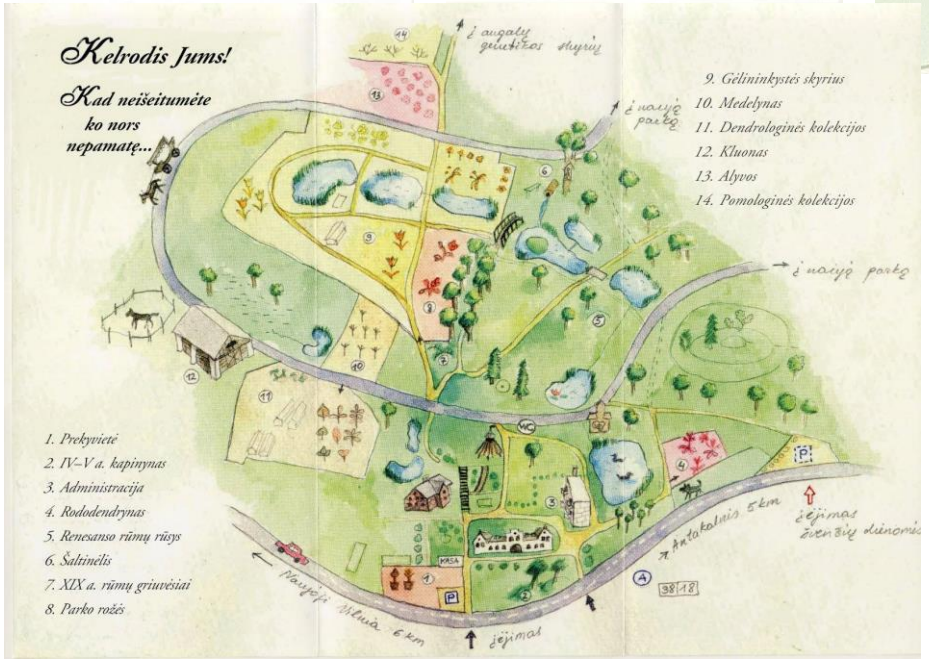
- nutiestas kelias nuo buvusių arklidžių iki senojo parko;
- pradėtas formuoti naujas įėjimas lankytojams: išlyginta aikštelė automobiliams parkuoti, nutiestas pėsčiųjų takas nuo automobilių stovėjimo aikštelės iki senojo parko;
- išlygintos ir užsėtos žole aikštelės prie pagrindinės pavėsinės ir administracijos pastato;
- baigtas restauruoti buv. dvaro arklidžių fasadas;
- baigti tvarkyti takai naujojoje parko rožių ekspozicijoje;
- padaryti laiptai šlaite prie pagrindinės pavėsinės;
- padarytas tiltelis prie šaltinio;
- padarytas tiltelis tvenkinyje prie malūno-svirno;
- atkuriamas buv. dvaro fontanas senajame parke.

SAVAIMINĖS KAIRĖNŲ FLOROS TAKAS

kviečiame Jus pasivaikščioti senojo Kairėnų parko taku ir susipažinti arba prisiminti, kaip atrodo keletas **savaiminių mūsų krašto augalų rūšių**.

Beeidami Jūs rasite pažymėtą etiketėmis 21 rūšį. Pirmieji 20 lankytojų, suradę ir nuosekliai užrašę nuo surastų etikečių bent 15 lietuviškų augalų pavadinimų, gaus **prizus**: po vazonėlį su perkūnropėmis. Prizus atsiimti **Dendrologijos skyriuje**, pavėsinėje.

Malonaus pasivaikščiojimo ir tyrinėjimo!

Dendrologijos skyrius

Įkurtas 1976 m. Pagrindinis tikslas - savaiminės kilmės sumedėjusių augalų (žiemojančių lauke), atstovaujančių atskirus kontinentus ar geografinius regionus kaupimas, jų bioekologinių savybių tyrimas, kultūrinės kilmės, dekoratyvinėmis savybėmis pasižyminčių augalų introdukcija bei jų tinkamumo Rytų Lietuvos agroklimatinėms sąlygoms tyrimas. Skyriuje auginama ir tiriama daugiau nei 2400 taksonų (rūšys, porūšiai, veisles ir t.t.) sumedėjusių augalų: kultūrinės kilmės dekoratyviųjų - apie 1300 veislių, o natūraliai paplitusių įvairiuose geografiniuose regionuose - apie 1200 taksonų, priklausančių 79 šeimoms, 229 gentims.

Gausiausios kolekcijos: erikinių (*Ericaceae*) šeimos - 458 taksonai (iš jų rododendrų (Rhododendron) - 261), kiparisinių (*Cupressaceae*) - 363, iš jų kadagių (*Juniperus*) - 118, puskiparisių (Chamaecyparis) - 85, tujų (Thuja) - 68, alyvmedinių (*Oleaceae*) - 200 (iš jų alyvos (*Syringa*) - 140), erškėtinių (*Rosaceae*) - 420 (iš jų parko rožių - 80, kaulenių (Cotoneaster) - 50, lankvsų (Spirea) - 44), sausmedinių (*Caprifoliaceae*) - 116. gausios kai kurių genčių augalų kolekcijos: raganų (*Clematis*) - 63, saulenių (*Helianthemum*) - 53, kukmedžių (*Taxus*) - 44, klevų (*Acer*) - 47, gluosnių (*Salix*) - 32 taksonai.

Šioje teritorijoje lankytojai gali susipažinti su šiomis augalų kolekcijomis:

1. **Lianų** auginame sumedėjusias liianas (augalai, kurių netvirti stiebai reikalauja atramų): raganes, sausmedžius, vynmedžius, aktinidijas, smaugikus, kartuoles ir kt. Sodo svečiai turi galimybę įvertinti jų dekoratyvumą ir tinkamumą auginti apželdinant tvoras, sienas, pergoles.
2. **Spygliuočių** – viršalių augalų – eglių, maumedžių, pušų, tujų, kadagių, puskiparisių. Jų kultivarų gausa, lajos formos, spyglių spalvos ir rūšinė įvairovė yra demonstruojama skyriaus kolekciniuose plotuose. Auginti šiuos augalus Pietryčių Lietuvoje yra sunkoka, nes dauguma jų yra jautrūs žiemos šalčiams.
3. **Gražiai žydinčių ir spalvingais lapais lapuočių** kolekcija. Šiuolaikinėje dekoratyvinėje sodininkystėje neįmanoma įsivaizduoti želdinių be lanksvų, sidabrakrūmių, sedulų, veigelų, radastų, abelijų, kaulenių, raipstų, raugerškių ir daugybės kitų genčių augalų rūšių. Vegetacijos periodu šie augalai keičiasi, tad stebint per visą vasarą galima išsirinkti labiausiai patinkančius.

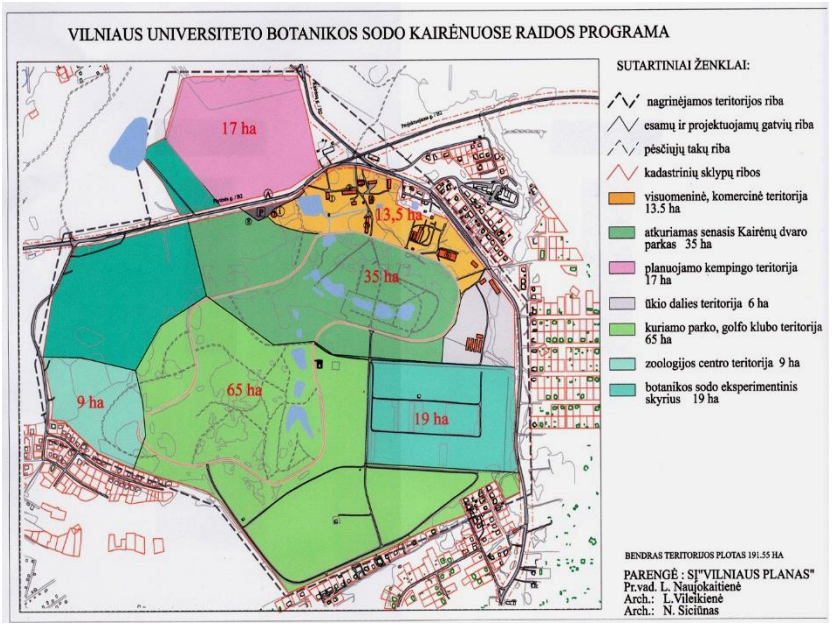
Be to, čia galima pamatyti, kaip atrodo lekėčius, amerikinė slyva, sodinis hamamelis, egzochordos, kalikantai, sotvarai ir kt.

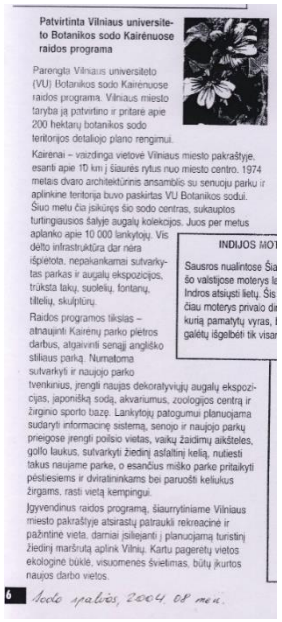
4. **Europos kalnų floros** kolekcija. Iš daugybės kolekcionuojamų rūšių čia geriausiai pažįstami šiebreliai. Visa kita – nauja ir nematyta, tad verta užsukti ir pasigrožėti.
5. **Erikinių šeimos** kolekcija energingai keliasi į naują plotą, bet čia Jūs pamatysite kokiame mažame plotelyje buvo išauginta visa, kas dabar puikuojas **rododendryne**. Viržiai, erikos, pieriai, šilauogės, varnauogės, andromedos, tai vis egzotika, kuri pastaraisiais metais tapo tiesiog madinga auginti.
6. **Alyvų** kolekcijos motinynas esantis greta Europos kalnų floros kolekcijos žydėjimo metu veria akį. Nepaprastas žiedų aromatas maloniai svaigina ir nuteikia romantiškai. Ši kolekcija taip pat keliama į naują vietą, tad po kelių metų bus lankoma kitur.

Šioje teritorijoje lankytojai pamatys daigynus, medelynus, buvusius šiltnamius – plotus, kuriuose skyriaus darbuotojai augina sėjinukus, sodinukus. 2 – 3 metų augalai būna pasodinami į kolekcinius sklypus, mažiau jautrūs yra sodinami arboretume.

2004 M. SAVIVALDYBĖS ĮMONĖ „VILNIAUS PLANAS“ PARENGIA NAUJĄ VU BOTANIKOS SODO KAIRĖNUOSE TERITORIJOS RAIDOS PROGRAMĄ, PATIKSLINTOS SODO STRATEGINĖS VEIKLOS NUOSTATOS (2005-2013 M.).

Patvirtinta Vilniaus universiteto Botanikos sodo Kairėnuose raidos programa

Parengta Vilniaus universiteto (VU) Botanikos sodo Kairėnuose raidos programa. Vilniaus miesto taryba ją patvirtino ir pritarė apie 200 hektarų botanikos sodo teritorijos detaliojo plano rengimui.

Kairėnai – vaizdinga vietovė Vilniaus miesto pakraštyje, esanti apie 10 km į šiaurės rytus nuo miesto centro. 1974 metais dvaro architektūrinis ansamblis su senuoju parku ir aplinkine teritorija buvo paskirtas VU Botanikos sodui. Šiuo metu čia įsikūręs šio sodo centras, sukauptos turtingiausios šalyje augalų kolekcijos. Juos per metus aplanko apie 10 000 lankytojų. Vis dėlto infrastruktūra dar nėra išplėtota, nepakankamai sutvarkytas parkas ir augalų ekspozicijos, trūksta takų, suolelių, fontanų, tiltelių, skulptūrų.

Raidos programos tikslas – atnaujinti Kairėnų parko plėtros darbus, atgaivinti senąjį anglišką stiliaus parką. Numatoma sutvarkyti ir naujojo parko tvenkinius, įrengti naujas dekoratyvinių augalų ekspozicijas, japonišką sodą, akvariumus, zoologijos centrą ir žirginio sporto bazę. Lankytojų patogumui planuojama sudaryti informacinę sistemą, senojo ir naujojo parkų prieigose įrengti poilsio vietas, vaikų žaidimų aikšteles, golfo laukus, sutvarkyti žiedinį asfaltinį kelią, nutiesti takus naujame parke, o esančius miško parke pritaikyti pėstiesiems ir dviratininkams bei paruošti keliukus žirgams, rasti vietą kempingui.

Įgyvendinus raidos programą, šiaurrytiniame Vilniaus miesto pakraštyje atsirastų patraukli rekreacinė ir pažintinė vieta, darniai įsilejanti į planuojamą turistinį žiedinį maršrutą aplink Vilnių. Kartu pagerėtų vietos ekologinė būklė, visuomenės švietimui, būtų įkurtos naujos darbo vietos.

INDIJOS MO

Sausros nualintose Šia šo valstijose moterys l Indros atsiųsti lietų. Šis čiau moterys privalo d kurią pamatyti vyras, galėtų išgelbėti tik visa

6 Vilnius spalis, 2004. 08 men.

Patvirtinta Vilniaus universiteto botanikos sodo Kairėnuose raidos programa

2004 05 18

Siekiant atgaivinti sostinės Kairėnų parką ir sukurti patrauklią rekreacinę bei pažintinę vietą vilniečiams ir miesto svečiams, parengta Vilniaus universiteto botanikos sodo Kairėnuose raidos programa. Vilniaus miesto taryba patvirtino šią programą ir pritarė apie 200 hektarų botanikos sodo teritorijos detaliojo plano rengimui.

Kairėnai – vaizdinga vietovė Vilniaus miesto pakraštyje, esanti apie 10 km į šiaurės rytus nuo miesto centro. 1974 m. Kairėnų dvaro architektūrinis ansamblis su senuoju parku ir aplink esančia teritorija buvo paskirtas VU botanikos sodo plėtrai. Šiuo metu čia įsikūręs VU botanikos centras, sukauptos turtingiausios šalyje augalų kolekcijos. Botanikos sodą per metus aplanko apie 10 tūkst. lankytojų. Tačiau sodo infrastruktūra dar nėra išplėtota, nepakankamai sutvarkytas parkas ir augalų ekspozicijos, trūksta takų, suolelių bei tokių parko elementų kaip fontanai, tiltveliai, skulptūros.

Turtingos Kairėnų gamtinės sąlygos ir architektūrinis paveldas leistų čia sukurti puikų parką su daugeliu išraiškingų ir patrauklių kampelių. Raidos programos tikslas – atnaujinti Kairėnų parko plėtros darbus, atgaivinti savitą ir vertingą sodininkystės istorijos paveldo pavyzdį – angliško stiliaus senąjį parką. Įgyvendinant šią programą numatoma atkurti senojo Kairėnų dvaro parko struktūrą, sutvarkyti naujojo parko tvenkinius, įrengti naujas dekoratyvinių augalų ekspozicijas, įrengti japonišką sodą, pastatyti akvariumų pastatą, sukurti zoologijos centrą ir žirginio sporto bazę.

Lankytojų patogumui planuojama sukurti informacinę parko sistemą, senojo ir naujojo parkų prieigose įrengti poilsio vietas, vaikų žaidimų aikšteles, sutvarkyti žiedinį asfaltinį kelią, įrengti takus naujajame parke, miško parke esančius takus pritaikyti pėstiesiems ir dviratininkams bei atskiras juostas – žirgams, įrengti golfo laukus, numatyti teritoriją kempingui įrengti.

Įgyvendinus raidos programą šiaurės-rytiniame miesto pakraštyje atsirastų lankytina vieta, darniai įsijungianti į planuojamą turistinį žiedinį maršrutą aplink Vilnių. Kartu gerėtų vietos ekologinė būklė, atsirastų geresnės galimybės visuomenės švietimui, būtų kuriamos naujos darbo vietos.

Miesto plėtros departamento direktorius A. Lukšas, 211 2643

Ryšių su visuomene vyr. specialistė Dalia Perednienė

Suolelių dovanojimo šventės:

- **Vilniaus senamiesčio soroptimisčių (VI.05)**
- **Botanikos sodo draugų klubo (VI.12)**
- **Lietuvos kultūros fondo ir M. Mažvydo draugijos (IX.25)**

2004 rugsėjo 25 d.(šeštadienį) 12 val.

SVATOME ATMINIMO SUOLELIUS
LIETUVOS KNYGNEŠIAMS ir Prof. Č.KUDABAI

Kai atsisėsi ant suolelio prie fontano,
Tave apgobs Lietuvos knygnešių dvasia
Ir profesoriaus Česlovo Kudabos gerojі aura –

– tebūnie tai mūsų dovana suplonam Vilniaus universiteto botanikos sodui ir tegul primena Čiurlionio užrašą apie Pasiaukėlių svetelį, ant kurio įsaulį suvarių užkeiksmą ištrauko, kai jau baisiai pasiutęs, beveik dainuoja išganingos žaliumos....

Suolelių dovanojimo ceremonijoje dalyvauja
- Profesoriaus bičiuliai, kolegos, signatarai
- Knygnešių ainiai
- Jėzuitų gimnazistai su tėveliais
- Vilniaus mokytojų namų ansamblis "Versmė"

Įspūdžiais apie kelionę knygnešių takais ir po Profesoriaus gimtinę, Akyse sulapos knygnešių atminimo medis,
Ugnyvyrio komunija ant savo kūnų papuošė Bitėnų bičių medaus skonį,
Atdegėmėse sodo žuluvių sveikinimosi arbatos

Kviečia:
– Lietuvos kultūros fondas
– Mažvydiečiai
– Botanikos sodo bičiuliai

Organizuoja: – Irena Kabailienė

Šiais metais atkursime dvaro fontaną senajame parke.
Fontano projektą pasiūlė ir įgyvendina keramikė Elena Aleksejeva.
Tikimės, kad netrukus galėsite juo pasigrožėti

Fontano eskizas

Maloniai kviečiame Jus š.m. birželio 2 d. (trečiadienį) 10.30 val. atvykti į Vilniaus universiteto Botanikos sodą Kairėnuose (Kairėnų 43).

Nuo 10.30 iki 12.30 val. numatoma apžiūrėti naujai kuriamas Botanikos sodo ekspozicijas, atidaryti atstatytą Kairėnų dvaro fontaną, pasivaišinti arbata.

Sode viešės p. Patricija Finch, Londono mero žmona ir p. Dainora Bond, Londono šerifo žmona, kiti svečiai.

VU Botanikos sodo direktorius
dr. A. Skridaila

Botanikos sodas didžiuosis fontanu

Silva ŽILINSKAITĖ, Vida VAIŠNIENĖ

Botanikos sodo lankytojai nuo šiol džiaugsis ir fontanu

N. Ordos 1875 metų Kairėnų dvaro graviūroje pricėsais rūmus matosi nedidukas fontanėlis. Botanikos sodo direktorius dr. Audrius Skridaila ėmėsi iniciatyvos, ir birželio 2 d. įvyko atkurto dvaro fontano atidarymo iškilmės. Atkuriant fontaną dirbo landšafto architektė Dainora Juchnevičiūtė, keramikė Elena Aleksejeva, UAB „Kasyba" darbininkai.

Tą dieną į Vilniaus universiteto Botanikos sodą Kairėnuose atvyko Laikinasis Japonijos reikalų patikėtinis Lietuvoje Eizo Kaneyasu su žmona, Londono finansų rajono *City* mero žmona Patricia Finch, Londono finansų rajono *City* šerifo žmona Dianora Bond, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystės gynybos ataše žmona Bonny Clements, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystės ambasadorius Lietuvoje žmona Camilla Roberts. Svečius sutiko VU prorektorius prof. Juozas Lazutka, Botanikos sodo direktorius dr. Audrius Skridaila, Botanikos sodo draugų klubo pirmininkė Loreta Musanja.

Fontaną Botanikos sode atidarė garbios viešnios

Atidaryti fontaną buvo paprašytos viešnios iš Londono. Ekskursijos po Botanikos sodą metu Laikinasis Japonijos reikalų patikėtinis Lietuvoje Eizo Kaneyasu papasakojo apie bendrą Japonijos ir Botanikos sodo projektą – japoniško sodo kūrimą.

Svečiai apžiūrėjo senąjį parką, augalų kolekcijas, pasivažinėjo karietomis, pasivaišino žolelių arbata.

V. Naujiko nuotr.

SĖJA
2004, RUGPJŪTIS
Nr. 8 (182)

ATMINTIS

APIE PROFESORIŲ ČESLOVĄ KUDABĄ PRIE SEPTYNERIŲ GYVENIMO VARTŲ

Tautodailininko Prano Petronio stogastulpis, skirtas prof. Č. Kudabai. S. ŽILINSKAITĖS nuotr.

Liepos 24 dieną suėjo 70 metų, kai Gudijoje, netoli Naručio ežero gimė žymusis Lietuvos mokslininkas, geografas, kraštotyrininkas ir gamtosauginikas, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo akto signataras, profesorius, hab. dr. Česlovas Kudaba. Tai buvo neeilinė asmenybė, tačiau gyvenime labai paprastas, draugiškas ir kuklus žmogus. Jo netektį (mirė 1993 m. vasario 19 d.) iki šiol su liūdesiu prisimena visi, kurie artimai su juo bendravo, jį pažino arba buvo skaitę ką nors iš jo knygų ir kitų jo gausių, turiningų, labai reikalingų ir nepaskartojančių straipsnių spaudoje.

Česlovas Kudaba Lietuvos XX a. paskutiniųjų dešimtmečių istorijoje užima reikšminga vietą. Jis pavergtos Lietuvos sąlygose savo įvairiapuse nenuilstama veikla, savo darbais, erudicija ir šiltu betarpišku bendravimu daugelio širdyse kurstė Tėvynės ir jos gamtos meilę, skatino geriau pažinti Lietuvos praeitį, branginti lietuvių tautos senuosius papročius, tradicijas ir tautodailę. Jo pavyzdys daugeliui kėlė norą aktyviai veikti tikrosios ir savitos lietuviškosios kultūros baruose, tikint šviesesne Lietuvos ateitimi ir kada nors būsimu jos išsilaisvinimu.

Česlovo Kudabos 70 metų sukakties paminėjimas įvyko liepos 24 dieną Vilniaus universiteto Botanikos sode, Kairėnuose. Jį, pavadintą "Septyneri gyvenimo vartai", surengė Botanikos sodas, to sodo Draugų klubas, Lietuvos kultūros fondas ir Česlovo Kudabos gatvės bendruomenė. Šitam gražiai ir originaliai suorganizuotam renginiui talkino saulėta ir šilta diena. To paminėjimo pavadinimas prasmingai susišaukė su Česlovo Kudabos paskutiniosios knygos "Septyni keliai iš Varnių", pasirodžiusios jau po autoriaus mirties, pavadinimu.

Profesoriaus Česlovo Kudabos prisiminimų diena prasidėjo 11 valandą. Nemažas būrys jo gerbėjų, vedami Botanikos sodo darbuotojų ir sodo draugų, vaikščiojo po sodą ir senąjį parką, kartais sustodami prie įsivaizduojamų Atminimo vartų: prie paminklo Baltų pilkapiams, prie fontano parke, prie šaltinėlio, Dendrologijos ir Geliniinkystės skyriuose, pavėsinėje.

Tai maloniai kelionei nuo "vartų iki vartų" vadovavo energinga mokslų daktarė Irena Kubilienė. Ji ne botanikė, o anglistė, tačiau gera augalų žinovė ir jų mylėtoja. Jai talkino Botanikos sodo šeimininkės - direktoriaus pavaduotoja, Augalų genetikos skyriaus vedėja, vyr. mokslo darbuotoja dr. Laimutė Balčiūnienė, mokslinė sekretorė, vyr. mokslo darbuotoja dr. Silva Žilinskaitė, Gėlininkystės skyriaus vedėja, vyr. mokslo darbuotoja dr. Danutė Dainauskaitė, Dendrologijos skyriaus vedėja, dendrologė Vitalija Pribušauskaitė.

Visus Atminimo vartus gražiomis ir negirdėtomis lietuvių ir žemaičių dainomis apipynė nedidelis, tačiau mielas žemaičių folklorinis ansamblis "Tyklė", vadovaujamas V. Brazaitienės. Šie Vilniaus žemaičiai ir prof. Č. Kudabą laiko savu, t.y. žemaičiu, nes jis ir žemaitiškai mokėjęs kalbėti. Po ansamblio prie kiekvienų vartų padainuotų dainų, pritariant mažoms kanklelėms arba armonikai, kas nors pasidalindavo atsiminimais apie šviesios atminties profesorių Česlovą Kudabą.

Prie šeštųjų Atminimo vartų - pavėsinėje - buvo įrengta Česlovo Kudabos knygų ir knygų apie jį pati, parodėlė. Visi susirinkę toje pavėsinėje buvo pavaišinti gaivinančia žolynų arbata.

Pavėsinėje šiek tiek pailsėję, visi patraukė keliu, pavadintu Plytinės gatve, į netoliese esančią Kairėnų gyvenvietę. Einant tuo keliu jau iš tolo švietė ant aukštumėlės pastatytas stogastulpis. Prie jo lūkuriavo būrys kairėniškių - Česlovo Kudabos gatvės bendruomenės narių. Jų rūpesčiu ir lėšomis šis paminklas Česlovui Kudabai buvo pastatytas. Kiek anksčiau jie išsirūpino, kad pro jų namus einantis bevardis kelias būtų pavadintas Česlovo Kudabos gatvės vardu ir kad jis būtų išasfaltuotas.

Prie paminklo buvo septintieji Atminimo vartai, prie kurių iš dr. Irenos Kubilienės vadovavimą perėmė nemažiau energinga Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos pirmininkė ir Česlovo Kudabos gatvės bendrijos pirmininkė Ramunė Kraujalienė. Jos abidvi buvo pagrindinės šios dienos šventės programos rengėjos ir režisierės.

Renginio dalyviai paminklo papėdę apjuosė gėlių vainiku ir padėjo keletą puokščių gėlių. Tautodailininkas skulptorius Pranas Petronis ąžuole iškalė prof. Česlovo Kudabos bareljefinį portretą, o žemiau - jo knygų pavadinimus.

Vėl sugrįžome į Botanikos sodą ir aplankėme Česlovo Kudabos ąžuoliuką, augantį Sodo žemėje. Nuo čia atsiveria labai platūs panoraminiai vaizdai į didelius tolius. Ąžuoliukas profesoriaus garbei buvo pasodintas šalia 400 ąžuolų giraitės, kuri prieš 25 metus įamžino Vilniaus universiteto 400 metų sukaktį.

Prisimenant tą šventę, reikia pastebėti, jog ji buvo įspūdinga savo originalumu, paprastumu, nuoširdumu ir jos rengėjų išradingumu, išvengta panašiais atvejais dažnai pasitaikančio šalto oficialumo ir formalizmo. Renginyje kartais kildavo trumpalaikė iliuzija, kad štai už kažkurių Atminimo vartų sutiksime draugiškai besišypsantį patį jubiliatą - Česlovą Kudabą, kuris tikrai dar gyvas kiekvieno šios šventės dalyvio širdyje.

Profesoriaus Česlovo Kudabos paminėjimo diena Kairėnuose įtikino, kad Lietuvoje dar ne viskas parduodama ir perkama, kad be politinių intrigų ir korupcijos šešėlių, materialinių vertybių sudievinimo bei visuomenėje iškerojusio dvasinio nuosmukio, dar yra išlikę tikrų idealistų ir nesavanaudžių pasiaukotinių kilniems darbams. Tokie žmonės tą dieną buvo susirinkę Vilniaus universiteto Botanikos sode Kairėnuose pagerbti profesorių Česlovą Kudabą, kurio pavyzdžiu turėtų sekti visi, kam brangi Lietuva.

Doc. dr. Vytautas SKUODIS

KRAŠTIEČIAI PAGERBĖ PROFESORIŲ

Liepos 24-ąją profesorius Česlovas Kudaba būtų galėjęs minėti savo 70-ąjį gimtadienį. Deja, minėjome tik mes, be jo, vardindami visus garsius titulus ir žavėdamiesi jo sielos didybe...

Liepos 22-ąją prie prof. Česlovo Kudabos vardu pavadintos Ignalinos pagrindinės mokyklos susirinkę Č.Kudabos vaikai Eglė ir Gintaras, Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas, rajono meras Bronis Ropė, apskrities ir rajono valdžios žmonės, politikos veteranai, mokyklos mokytojai, mokiniai, kraštiečiai atidengė skulptoriaus G.Černiaus su meile išdroždą medžio skulptūrą. Šią renginio dalį savo muzikavimu papuošė Ignalinos muzikos mokyklos smuikininkai, o skambiu ir prasmingu žodžiu į susirinkusiuosius kreipėsi mokytojai ir mokiniai.Tądien kalbėjusieji Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Juršėnas, Ignalinos rajono meras Bronis Ropė ir kiti šiltais žodžiais prisiminė profesorių Č. Kudabą.

Ignalinos kultūros namuose surengta foto ir knygų paroda bei amžininkų prisiminimai bylojo apie įvairialypę profesoriaus veiklą. Mokytojai paruošė turiningą literatūrinę kompoziciją apie Č.Kudabą. Visus giliai sujaudino profesoriaus dukters Eglės prisiminimai. Kudabų šeimos nariai mokyklos muziejui padovanojo profesoriaus kuprinę, keliavusią su juo įvairių žygių metu. Ignalinėčiai nutarė vieną mokyklos klasę pavadinti Č. Kudabos vardu, o prie vaikystės takelių įrengti medinę kompoziciją. Deramasi ir su Baltarusijos vyriausybe dėl profesoriaus gimimo vietovėje (dabar Baltarusijos teritorija) pastatyti vietos meistrų drožinį ir su kaimynais organizuoti konferenciją, skirtą profesoriaus Česlovo Kudabos gyvenimui ir veiklai nušviesti.

Dalia SAVICKAITĖ

„ SEPTYNERI GYVENIMO VARTAI"

Prof. Česlovo Kudabos 70-mečio minėjimas Vilniuje, Kairėnuose:
Vilniaus universiteto Botanikos sode ir Č. Kudabos gatvėje

2004 liepos 24 d., šeštadienis

Programa

Vilniaus universiteto Botanikos sode:

11.00 – Pirmieji vartai – prie paminklo Baltų pilkapiams.
Profesorius Č. Kudaba – filomatų dvasios ir veikimo žmogus. Dr. I. Kubilienė.

11.30 – Antrieji vartai – prie fontano parke.
Profesorius Č. Kudaba – kultūrų sandūros žmogus. Gyd. V. Banaitis.

11.45 – Tretieji vartai – prie šaltinėlio.
Pokalbis apie Tėviškę. Poetė B. Srugytė-Vaitkienė.

12.20 – Ketvirtieji vartai – Dendrologijos skyriuje.
Profesorius Č. Kudaba – Lietuvos gamtos žmogus. Etnologai G. Kadžytė, Dr. L. Klimka.

13.00 – Penktieji vartai – Gėlininkystės skyriuje.
Atsiminimų ir žiedų puokštė Profesoriui. Dr. D. Dainauskaitė.

13.30 – Šeštieji vartai.
Svetingoji žolynų arbata Pavėsinėje.

Č. Kudabos gatvėje

14.00 – Septintieji vartai – paminklo prof. Č. Kudabai atidengimas.
Prof. A. J. Kriščiūnaitis, parkotyrininkas K. Labanauskas, Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos pirmininkė R. Kraujalienė.

Atminimo vartus dainomis apipins folkloro ansamblis „TYKLĖ",
vad. V. Brazaitienė.

Po paminklo atidengimo iškilmių entuziastai kviečiami aplankyti prof. Č. Kudabos ąžuolėlį ir Žolynų sodelį Botanikos sode.

Rengėjai:

Vilniaus universiteto Botanikos sodas ir Botanikos sodo Draugų klubas
Lietuvos kultūros fondas
Č. Kudabos gatvės bendruomenė

ryžių, Vieną, Hamburgą. miesčio. ir Vilniuje.

Reprezentuos Lietuvos augmeniją

Vilniaus žinios
2004. 01. 16.

ELTA, VŽINFO

Siekiant, kad Vilniaus universiteto (VU) Botanikos sodas taptų reprezentaciniu Lietuvos botanikos sodu, bus skatinama mokslinė, aplinkosauginė, kultūrinė, švietėjiška bei rekreacinė Botanikos sodo plėtra.

Numatoma sudaryti tarybą, kuri spręstų strateginius Vilniaus universiteto Botanikos sodo veiklos klausimus. Joje dalyvautų ir sutarties partnerių atstovai. Botanikos sodo raidos planas bei detalieji planai bus svarstomi ir derinami Vilniaus miesto taryboje.

■ Konkretūs partnerių įsipareigojimai išdėstyti Aplinkos, Kultūros, Švietimo ir mokslo ministerijų, Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutartyje.

VU Botanikos sodą 1781 m. įkūrė prancūzų profesorius, biologas Žanas Emanuelis Žiliberas (Jean Emmanuel Gilibert). Pirmoji Botanikos sodo vieta - Pilies gatvės 22 namo kiemas. 1919 m. Botanikos sodas buvo įsteigtas Vingio parko vakarinėje dalyje, o 1974 m. jam skirtas sklypas Kairėnuose, senojoje dvarvietėje su išlikusiu angliško stiliaus parku, keturiolika tvenkinių ir šimtamete liepų alėja.

VU Botanikos sodas yra didžiausias Lietuvoje - jo bendras plotas Vingio parke ir Kairėnuose siekia beveik 200 ha. Čia sukaupta gausiausia šalyje - apie 9 tūkst. pavadinimų augalų kolekcija. VU Gamtos mokslų fakultetui priklausantis Botanikos sodas rūpinasi ne tik moksliniais projektais - čia taip pat organizuojamos įvairios parodos, kultūriniai renginiai visuomenei. Bendradarbiavimo sutartyje numatoma, kad Aplinkos ministerija padės spręsti VU Botanikos sodui aktualias nuotėkų ir atliekų tvarkymo problemas, prisidės prie VU Botanikos sode sukaupto turtingiausio Lietuvos augalų genofondo išsaugojimo ir tyrimo, teiks organizacinę ir metodinę paramą įgyvendinant aplinkos apsaugos visuomenės informavimo, ekologinio švietimo bei palankaus aplinkai gyvenimo būdo propagavimo projektus, leidžiant gamtos tematikos leidinius, organizuojant specialistų kvalifikacijos kėlimo, profesinio perorientavimo kursus.

Kultūros ministerija įsipareigoja padėti įgyvendinti Botanikos sodo Kairėnų dvaro pastatų restauravimo ir jų pritaikymo turizmo reikmėms programą, tarpininkauti dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos, prisidėti atgaivinant Vingio dvaro pastatų architektūrinį ansamblį, organizuojant kultūrinius renginius plačiajai visuomenei, padėti Botanikos sodui įsitraukti į tarptautinio kultūrinio turizmo maršrutus ir programas.

Švietimo ir mokslo ministerija įsipareigojo užtikrinti VU Botanikos sodo finansavimą, skatinti Botanikos sode veikiančių mokslinių padalinių veiklą, Botanikos sodo bazės panaudojimą VU ir kitų aukštųjų mokyklų gamtos mokslų studijoms, taip pat padės parengti ir įgyvendinti Botanikos sodo gamtamokslinio švietimo programą bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams.

Vilniaus miesto savivaldybė padės įgyvendinti Botanikos sodo plėtrą, atitinkančią Vilniaus miesto strateginio vystymo programos tikslus, siekiant sukurti patrauklų gamtinį-rekreacinį parką Kairėnuose. Savivaldybė rems Botanikos sodo infrastruktūros vystymą, siekiant ją pritaikyti lankytojams, padės organizuoti įvairius renginius, kartu su VU rengs ir įgyvendins projektą, integruosiantį Botanikos sodo padalinį Vingyje į bendrąją Vingio parko struktūrą, plečiant jo rekreacines funkcijas, tačiau išsaugant istorinį paveldą, mokslinį, mokomąjį ir švietėjišką pobūdį.

Vilniaus universitetas savo ruožtu įsipareigoja plėtoti Botanikos sodą kaip mokslo ir studijų centrą, siekiant paversti jį pagrindiniu šalies botanikos sodu. Norima, kad artimiausiu metu Botanikos sodas taptų prieinamesnis lankytojams ir tenkintų universitetinius bei plačiosios visuomenės poreikius, suderinamus su sodo veikla. Taip pat universitetas aktyviai dalyvaus ir rems Botanikos sodo veiklai artimas partnerių kultūrines, švietėjiškas bei mokomąsias programas.

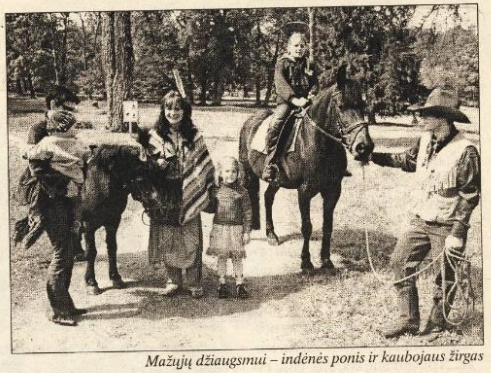

Botanikos sodas: ir akiai paganyti, ir sielai nuraminti

Vida VAIŠNIENĖ,
VU Botanikos sodo selekcininkė

Gegužės 22 d. VU Botanikos sode Kairėnuose nuaidėjo fanfaros, skelbiančios šventės, skirtos Biologinės įvairovės dienai pažymėti, pradžią. Po visą 190 ha plotą visą dieną aidėjo linksmi, nuotaiką keliantys karinių pajėgų pučiamųjų instrumentų orkestro atliekami maršai, persipinantys su kikilių, vieversėlių, zylelių, strazdelių ir kitų giesmininkų dainelėmis. Dainininkų ir muzikantų šventėje tikrai netrūko – ir Karininkų ramovės folkloro ansamblis „Vilnelė“, ir vaikų globos namų ansamblis „Gilė“, ir folkloro ansamblis „Vija“.

Mažųjų džiaugsmui – indėnės ponis ir kaubojaus žirgas

Lankytojams paruošėme tikrai nemažai: akims – mūsų kolekcijos, parkas, tvenkinių akelės, plaukiojančios antelės, menininkų darbai; ausims – muzikantų ir paukštelių giesmelės, parko medžių ošimas, šaltinėlio čiurlenimas; skonio receptoriams – alutis, šašlykas ir kiti skanumynai; lytėjimo – galima buvo apkabinti sutiktus šventėje draugus, glostyti arkliams sprandus, semtis energijos, apkabinant beržą ar pušį ar kokį egzotiškesnį medį – pocūgę, magnoliją ar ginkmedį; uoslei – žydinčias gėleles, oro gaivumą, nuo šašlyko kylantį dūmelį ir t. t. ...Netrūko darbo ir intelektui: štai savaiminės Kairėnų floros takas, kurio idėją sukūrė ir įgyvendino dendrologė Gintarėlė Jurkevičienė. Eini takeliu, dairaisi į šonus – ieškok etiketėmis pažymėtų augalų, įsimink pavadinimus ir tave pradžiugins nedidukas prizas; bet ne jis svarbu – juk daugelio savaime augančių augalų vardų daug kas nežino, tiesiog į juos dėmesio nekreipia – o čia, žvelk, pavasarinė raktažolė – mano močiutė šį augalėlį vadino šv. Petro rakteliais, o čia – mažalapė liepa – žvelgi aukštyn, iš tiesų – lapeliai mažyčiai lyg pinigėliai, o čia – paprastoji šunažolė – tai šitą žolelę šuneliai prieš lietų ar skrandžiui pravalyti, o gal abiem atvejais užkandžiauja, o va paslaptingai baltais žiedais iš po krūmo šviečia krūmokšninė žliugė – nepatikėsi, kad jos giminaitę daržinę žliugę pažliugusiomis vasaromis tekdavo iš tarplysvių ravėti, o kur dar paprastosios veronikos mėlynos akelės, pakalnutės žavesys – visko neišvardinsi.

O gal norėtumei, brangus lankytojau, pamatyti, kaip Botanikos sodas augo – nuo pelenės iki princesės per 30 metų išaugo? Užeik į malūno pastatą, kur Silvos Žilinskaitės, kartais Kairėnuose vadinamos fotoreporteriu Kipsu, nuotraukų paroda eksponuojama.

O mūsų mažiesiems lankytojams, atėjusiems su tėveliais ar seneliais, pramogų irgi netrūko: štai mūsų visų mylimas arkliukas ponis Piratėlis, kuris neskaičiuoja, kiek ant savo nugarėles vaikelių nešiojo; šalia – tamsiaplaukė indėnė, kuri padeda į balną įsiropšti ir žirgą suvaldyti. Vyresniems – kumelaitė Žvaigždė su šauniu kaubojumi. O dar – karieta ir fajetonas, traukiami ūkio dalies išaugintų žirgelių – pramoga visiems. Kaip smagu pralėkti senosios dvarvietės keliais!

Jei pavargai, gali akis paganyti į Jaunųjų gamtininkų centro augininius – štai gražutis šeškas – nepasakytum, kad vištidžių siaubas ir vištų vampyras – toks nekaltas snukelis. O štai ūsuotoji, ausytoji šinšila ir jos uodegėlė su kutu – tikras džiaugsmas! O dar triušeliai, jūrų kiaulytės, linksmuolis kėkštas...

„Vištidžių siaubas“ šeškas taip nekaltai atrodo...

Nepamirškime užsukti ir į kačių parodą – štai smalsūs, smailais snukeliais, lickni kačiukai – lyg ir niekuo ypatingi, tik kailiukai mėlyni kaip debesėliai virš Kairėnų – rusų mėlynieji. Atrodo, tupėtų prie daržinės ir peles gaudytų... Bet kažin... nes jo kaina pranoksta ūkininko karvės su visu prieaugliu vertę – 1500 Lt. Ir kaina, ir gražumu lygiuojasi abisiniškos, dykumų smėlio spalvos katytės; o persiškus katinėlius, tikrus murksojimo ir relaksacijos galiūnus, kurių snukeliai kaip lėkštelės, daugelis lankytojų jau pažįsta.

O štai šunų augintojų draugija su savo augininiais – linksmi, džiugūs ryzenšnauceriai, koliai, terjerai ir kiti šuneliai vykdo šeimininkų komandas su tokiu džiaugsmu ir atsidavimu, jog net pavydas ima – kaip čia man, žmogui, evoliucijos vainikui, išmokti taip džiaugsmingai darbuotis ir gyvenimo komandas vykdyti...

Labai pagyvino šventę menininkų darbai, atlikti iš gamtinės medžiagos – šieno, nendrių, šiaudų ir pan., kurie taip gražiai įsiliejo į parko erdves, sudarydami gamtos ir žmogaus kūrybinių galių harmoniją... O kaip nesižavėsi akmens sodu, kur akmenėliuose iškaltose duobutėse susirinkusiame lietaus vandenyje atsispindi debesėliai, o kur dar „tūkstantis“ baltų malūnų dvarvietės griuvėsiuose, „Arklio lova“ šabakštyne, „Paparčio žiedas“, „Lelija“ tvenkinyje ir kiti darbeliai, kur čia visus aprašysi – pamatyti reikia!.. Dar nevėlu – menininkų darbeliai dar ilgai puoš Botanikos sodą.

Todėl kviečiu lankytis mūsų šventėse, kurių dar bus, taip pat ir paprastomis dienomis. Visa, ką pamatysite – bus tikra teisybė – jūsų teisybė, o mes linkime, ir norime, darome ką sugebame, kad lankytojams matytųsi gražūs vaizdeliai, žydinčios gėlės, kad sielojį taptų ramu ir gera, žvelgiant į senojo parko ne vieną audrą atlaikiusias liepas ar Universiteto 400 metų garbei pasodintą ir dabar jau subrendusį ąžuolyną...

Valdo Murausko nuotr.

Parodos

Kairėnų botanikos sodas pasitinka lankytojus žiedų įvairove

Šiais metais atšventęs trisdešimtmetį Vilniaus universiteto Kairėnų botanikos sodas nepaliauja kolekcijų įvairove stebinti lankytojų. Dar metai kiti, ir senoji dvarvietė taps viena lankomiausių sostinės vietų. Nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens čia galima gėrėtis augalų įvairove, atnaujintais tvenkiniais, išlikusiomis parko alėjomis bei dvaro ansamblio statiniais.

Sodo direktoriui Audriui Skridailai mieliausios alyvos

Nijolė BARONIENĖ

Lietūs negąsdina

dažnai maga užsiropšti ant nugaros arkliukui. Išcidami žmonės dėkoja mūsų darbuotojams už įdomią ekskursiją ir sako, kad net nepajuto, kaip prabėgo pusdienis", - dalijasi įspūdžiais direktorius.

Uosio kiemelyje

Jei atėjote į botanikos sodą pro senąjį įėjimą prie prekyvietės, pirmoji vieta, kurioje norėsis ilgėliau stabtelėti, - Uosio kiemelis. Jame - dendrologinių augalų kolekcija ir daugiametės gėlės. Įvairų atspalvių žaluma pasidabinę lapuočiai dera su visžaliais augalais. Tarp jų pasodintos gėlės žaliame fone švyti visomis spalvų varsomis. Dado direktoriaus Audriaus Skridailos, kasdien galima sutikti sodo takeliais vaikštančius lankytojus. "Ištikimų botanikos sodo gerbėjų ir augalų mėgėjų negąsdina lietinga vasara. Kol kas negalime pasiūlyti daug pramogų. Kita vertus, jų apstu mieste. Čia atvykusius žavi šimtametės liepos, eglės, reti kolekcijose puoselėjami augalai, tyras parko oras. Jei kas pavargsta žingsniuoti takeliais, gali pasivažinėti brikute. Mažiesiems

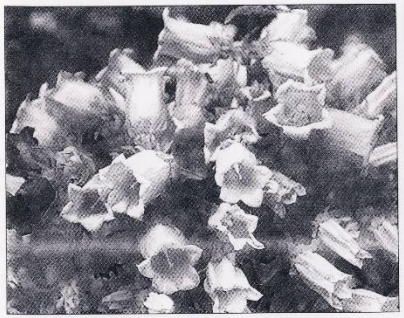
Pentinių žvakės puošdavo ir močiučių daržėlius

Netikėtas akvilegijos spalvų derinys traukia akį

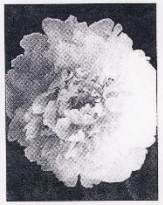
Uosio kiemelis pirmasis pasitinka lankytojus

"Sijonuoti" katilėliai

Grakštūs vilkdalgiai

Bijūnas

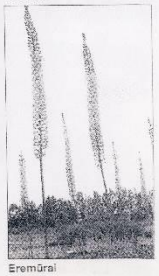
Parko rožės

Vienadienės

Astilbės

Eremūrai

bar gėlių žinovus stebina netikėtas akvilegijos spalvų derinys. Įprasta, kad cinavadu močiučių vadinama daržėlių puošmena dabinasi baltais ar melsvais koketiškais žiedeliais, o šioji iš tolo akį traukia geltonos ir raudonos spalvos deriniu.

Ant lieptelio

Toliau keliaujama senuoju dvaro taku, prieš keletą šimtmečių vedusiu fontano link. Ponai juo riedėdavo karietomis, o mes kylame laipteliais. Tačiau kalvos viršūnės nepasiekiame, nes takelis veda į dešinę.

"Dvaro plane posūkio dešinėn nebuvo. Tačiau augalininkai nusprendė, kad lankytojams smalsu pamatyti [illegible] puselę esantį tvenkinį, - aiškina A.Skridaila. - Tad nusprendėme įrengti pakilaus lieptelį, ant [illegible] mokslo stabtelėti ir patvoryje [illegible] tyvuliuojantį vandenį [illegible] šerpetingai plaukiojančias antteles. Mes šią vietą vadiname pirmąja plauka, nes kada nors po tvenkinį galima bus ir valtele pasiirstyti". Šalia prieplaukos esanti kalvelė "zydi" japoniškos veisles gluosniu. Jis ypatingas spalvinga laja, kuri iš tolo labiau panėšėja į žiedus nei į lapus. Susižavėjusius augalu specialistai perspėja, kad gluosnis jautrus šalčiui. Tad po gilesnės žiemos dažnai būna apšalusi antžeminė augalo dalis.

Rožyno taku

Ilgiausiai botanikos sodo lankytojai užsibūna gėlininkystės skyriuje. Pirmosios juos pasitinka parko rožės. Apsukus ratą grįstu takeliu, čia galima pamatyti kone šimtą veislių. Tarp jų - erškėtrožės primenančios ir pilnavidurės gražuolės. Jos žydi du kartus per vasarą. Nuo visų sklinda svaigus, [illegible] aromatas. Kai kurios veislės puikiai atrodo net vėsią ir lietingą vasarą. Po metų [illegible] rūmus netrūks tapti botanikos sodo pasididžiavimu.

Nuo pavasario iki rudens

Gėlininkystės skyriuje dirbantys mokslininkai pasirupino, kad nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo šaltų lankytojus pasitiktų žydintys augalai. Dr. Danutės Dainauskaitės vadovaujami, jie surinko ir aklimatizavo įvairių pasaulio šalių augalus. "Gėlių niekada nebūna per daug. Skaudu, bet gamta daro natūralią atranką. Žiūrėk, po žiemos kuri nors gėlė ėmė ir nebeišgyveno. Ne viena jų užkankina ir pavasarinės šalnos, - guodėsi dr. D.Dainauskaitė. - Jų vietoje sodinome kitus, atsparesnius mūsų klimato zonai augalus. Dabar pradeda žydėti astilbės. Jos į Europą atkeliavo iš Tolimųjų Rytų. Surinkome įspūdingą kolekciją, kurioje ankstyvas veisles keičia vėlyvesnės. Tad vienos rūšies augalai gali žydėti mėnesį ir ilgiau".

Išgarsinę Lietuvą

Pasak gėlininkės, didelio lankytojų dėmesio sulaukia [illegible] augalų kolekcija. Joje surinktos nuo seno Lietuvos gėlių darželiuose augintos gėlės: medetkos, šiurpės, katpelės, pentinial. Šiuo metu aukšti pastarųjų žiedynai iš tolo primena, kad vasara jau įpusėjo.

Gėlininkystės skyriuje tiriami ir puoselėjami lietuviškos selekcijos augalai. Čia dirbančiųjų nuopelnas, kad ateities kartoms bus išsaugotos Lietuvos vardą pasaulyje išgarsinusios leilijų, tulpių, kardelių, jurginų, raktažolių veislės.

Nepagydoma liga

Pasak Kairėnų botanikos sodo direktoriaus A.Skridailos, būna, kad atėję pasižvalgyti po kolekcijas šeima nešini patikusiu augalėliu, kurį nusiperka sodo prekyvietėje. "Po pirmo augalo [illegible] tas. Dažniausiai tarp ir užsikrečiama nepagydoma liga - meilė viskam, kas, šaknimis kabinasi į [illegible]". Nenuostabu, kad gauseja sodo bičiulių klubas. Puoselėdamas gėlę, medį, krūmą, žmogus spvalo asfalto dulkėmis nusėdusią sielą", - teigė botanikos sodo vadovas.

Nijolės Baronienės nuotr.

Sakelių baltumu "pražydęs" gluosnis

Botanikos sodas kasmet lankytojams siūlo vis daugiau pramogų ir įdomybių. Kavinukė.

Botanikos sodas pasipuoš japonišku sodeliu

Daug kur pasaulyje botanikos sodai miestuose užaugusius vaikus supažindina su paprasčiausiais dalykais: jie čia pamato, kaip atrodo auganti pupelė, įsitikina, kad, tarkime, agrastai auga ne ant medžių, o žirniai ne fabrike gaminami. Jau ketvirti metai kaip Vilniaus universiteto (VU) botanikos sodas Kairėnuose tapo prieinamas plačiajai visuomenei, o anksčiau begalė sklypo augalų tarnavo tik moksliniams, mokomiesiems tikslams.

Vien botanikai augalijos neišgelbės

Botanikos sodo direktoriaus dr. Audriaus Skridailos įsitikinimu, saujelė botanikų neišgelbės augalų pasaulio, svarbu augalija sudominti kuo daugiau žmonių. Anksčiau botanikos sodų vienas iš pagrindinių tikslų buvo atvežti į šalį naujų augalų, išbandyti, kaip jiems tinka naujos sąlygos, ir siūlyti juos auginti gyventojams. "Ta funkcija gyva ir dabar, tačiau pastaraisiais metais pasaulio botanikos sodai orientuojasi ne į naujų augalų atvežimą (tai puikiai atlieka komercinės struktūros), o rūpinasi, kad apie augmeniją kiek įmanoma daugiau sužinotų visuomenė", - sakė Skridaila.

Šviečiamosios yra ir kasmet pavasarį visame pasaulyje rengiamos biologinės įvairovės šventės. "Tokios tarptautinės šventės svarbesnės kitiems kraštams, pavyzdžiui, atogrąžų šalims. Ten beatodairiškai kertami miškai ir žūsta net tokie augalai, kurių dar niekas netyrinėjo. Civilizacija daro savo, ir pas mus žmonės vis labiau tolsta nuo gamtos, - aiškino Skridaila. - Sakysim, daugelis į Lietuvą atvykusių europiečių labai nustemba pamatę natūralius miškus. Kai kokiam nors anglui pasiūlai nueiti į mišką pasirinkti uogų, jis negali patikėti, kad tai galima. Galbūt ir pas juos tokių uogų yra, bet jie dar labiau atitrūkę nuo gamtos, neįsivaizduoja, kad miške galima uogauti".

Lankytojų viliojimas

"Lankytojų sode kasmet daugėja. Nesakau, kad pas mus ateina du milijonai per metus - kaip į Karališkąjį Anglijos sodą, tačiau viskas prieš akis. Pernai pas mus lankėsi 10 000 žmonių", - pasakojo direktorius.

VU botanikos sodas (Pilies g., 22 kieme) buvo įsteigtas dar 1781 metais (tik 30 metų vėliau nei Anglijoje buvo įkurti garsieji Karališkieji Kju botanikos sodai), tačiau Kairėnuose sklypas gautas tik 1974 metais.

Pasak sodo direktoriaus, trisdešimties metų sodas dar visai kūdikis, parkai tikrąjį vaizdą įgauna per 100-170 metų.

Kad priviliotų daugiau lankytojų, Kairėnų botanikos sodas, padedamas partnerių, tikisi įsteigti dviračių nuomos punktą. Juk apžiūrėti 191 hektaro sklypą, kuriame yra 500 rūšių (daugiau kaip 7000 pavadinimų) augalų, pėsčiomis nelengva. Įėjusius pro vartus lankytojus jau šią vasarą pasitiks sodo fontanas, jį Vilniaus dailės akademijos keramikai atkūrė iš senųjų dvaro parko graviūrų.

"Kad sode lankytojai praleistų nemažai laiko, jiems reikia daugiau, nei vien į augalus žiūrėti. Visai neblogai būtų suteikti galimybę norintiesiems ir žirgų sportu užsiimti. Sode mūsų partneriai greit pradės kurti akvariumų saloną, - pasakojo Skridaila. - Sulaukiam priekaištų, kad pas mus nėra kur pavalgyti. Tikimės suremontavę dvaro pastatus nuomoti juos tiems, kas gali tokias paslaugas teikti".

Mažas simbolinis mokestis lankytojams (3 litai suaugusiajam, litas vaikui), pasak sodo direktoriaus, didelių pajamų neduoda, tačiau, jo įsitikinimu, jis reikalingas vien tam, kad atsijotų visai atsitiktinius žmones, tuos, kurie nežino, ko čia eina.

Botanikos sode savaime auga apie 30 procentų natūralios Lietuvos augalijos, o tarp jos skraido net 11 šikšnosparnių rūšių.

Keletas sodo skyrių dalyvauja Lietuvos genetinių augalų resursų išsaugojimo programoje, kuri vykdoma jau aštunti metai. "Stengiamės kaupti Lietuvoje sukurtas augalų veisles, jas išsaugoti. Daugelio tokių veislių autoriai - sodininkai mėgėjai. Kartais jų vaikai tėvų pomėgiu visai nesidomi, jeigu jų sukurtos augalų veislės nepakliūva į botanikos sodą, išnyksta", - pasakojo Skridaila.

Japonai tikisi persodinti milžiniškas pušis

Geografiniu principu kuriamas botanikos sodas turi įvairių pasaulio geografinių zonų augalų, galinčių augti Lietuvoje. Artimiausiu metu čia ketinama įkurti ir japonišką meditacinį sodą. Sužavėtas natūralaus sodo kraštovaizdžio, japoniško sodo projektą VU botanikams padovanojo Tarptautinės bonsų federacijos prezidentas ir kitas jo kolega, užsiimantis japoniškų sodelių kūrimu pasaulyje. Kairėnuose nereikia dirbtinai kurti šlaitų, kalvų, skirtingų ekologinių nišų, čia visko yra natūraliai, nereikia atvesti vandens, nes čiurlena keletas šaltinių. Sodo teritorijoje aukščio skirtumas net 50 metrų. Tokiu reljefu pasigirti gali ne kiekvienas pasaulio botanikos sodas.

Ant natūralaus kalno šlaito japoniškam sodui įkurti reikia 500 tonų akmenų (apie 300 tonų jau atvežta). Kol kas trūksta didžiausių akmenų, sveriančių po 5 ir 10 tonų.

Per japonų specialistų sudėliotus akmenis krisiąs šaltinis virs didžiuliu kriokliu - pagrindiniu šio sodo akcentu.

"Rengdamiesi kurti japonišką sodą prisiauginome apie 400 pavadinimų japoniškų augalų. Atvykę japonai nusijuokė, sakė, kad japoniškame sode nebūtinai turi būti daug japoniškų augalų. Svarbiausia - sukurti įspūdį. Japoniškų sodų yra įvairių. Iš pradžių norėjome įrengti arbatos gėrimo sodelį, tačiau namelį pagaminti Japonijoje labai brangiai kainuotų, atsisakėme šios idėjos. Gamtovaizdis pasufleravo, kad čia labiausiai tinka įrengti meditacinį japonišką sodą, - pasakojo Skridaila. - Tokiam sodui tinka ir vietos augalai, tik japonų akimis taikliai parinkti. Kai važinėjom po sodą ir jie atrinkinėjo augalus, kuriuos reikėtų čia perkelti, japonai mane stebino. Pavyzdžiui, pamatę kreivą šleivą blindę, kurią gal būčiau iškirtęs, japonai atsargiai pasiteiravo, ar jos nebūtų galima perkelti į japonišką sodą. Jiems labai svarbios augalų formos. Įvairiai karpydami japonai mėgsta augalams suteikti formą".

Pasak Dendrologijos skyriaus specialisto dr. Dainiaus Ryliškio, visi augalai japoniškame sode auginami pagal bonsų technologiją. "Tačiau jie gali būti ir labai dideli, tik atitinkamai gnaibomi, kankinami, - sakė jis. - Mums šis variantas priimtinas. Čia augs dideli bonsai. Manome, kad prižiūrėti tokius augalus galės ir apmokyti mūsų specialistai".

Skridaila labai nustebo, kai japonai pasiūlė persodinti didžiąsias - apie 18 metrų - pušis. "Paklausus, o kokia technika tai padaryti, japonai atsakė, kad tokias dar galima persodinti ir rankomis. Neabejoju jais, kaip estetikos kūrimo specialistais, tačiau dėl medžių persodinimo turiu abejonių, - sakė Skridaila. - Japonijoje po dirvožemiu - akmenys ir uolos, ten augančių medžių šaknys negiliai išsiraizgiusios, tankus šaknų gumulas suformuojamas žemės paviršiuje, tikiu, kad Japonijoje didelius medžius galima persodinti. Mūsų pušyne šaknys siekia iki 5 metrų gylį".

Pusės hektaro japoniškas sodas pagal japoniškus mastelius - didelis. Japonai, įvertinę puikias gamtos sąlygas, sakė, kad šis sodas, jei pavyks jį sukurti tokį, kokį dabar įsivaizduoja, bus žymus Europoje.

VU BOTANIKOS SODUI – 30!

Maloniai kviečiame Jus š.m. liepos mėn. 9d. (penktadienį) 15 val. atvykti į Kairėnus, į popietę, skirtą Vilniaus universiteto Botanikos sodo Kairėnuose 30- mečiui paminėti.

Organizatoriai

Jeigu jums įdomu, kaip pasikeitė Kairėnai per paskutinius 30 metų, kviečiame aplankyti fotografijų parodą

"Vilniaus universiteto botanikos sodui Kairėnuose - 30"

malūno-svirno pirmame aukšte

Botanikos sodas

Dr. Silva Žilinskaitė
Vilniaus universiteto botanikos sodas
Kairėnų 43, LT-10239 Vilnius
+370 5 219 3138
silva.zilinskaite@bs.vu.lt

© Vilniaus universiteto botanikos sodas, 2024
© Silva Žilinskaitė, 2024